

وجود و ظهور منجی، امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و آیات قرآن

مؤلف: محمود زارع پور

سرشناسه: زارع پور، محمود، ۱۳۳۶

شمارگان: ۵۰۰۰

قیمت: ۷۰.۰۰۰ تومان

نوبت چاپ: دوم آبان ۱۴۰۱

آدرس نویسنده: m5736z.blog.ir لطفا پیام ارسال نمایید

آدرس کتاب های منتشر شده: zarepoorketab.blog.ir

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است

مقدمه ، شامل سه بخش :

الف ، حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و قیام جهانی

ب ، چرا در قرآن کریم نام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) موعود صریح نیامده است؟

ج ، انتظار ظهور مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و آمدن شخصی نجات بخش، امری جهانی در تمام ادیان و مکاتب موضوع کتاب :

آیاتی قرآن بر اساس روایات معتبر به وجود نازنین حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

ویژگیهای شخصی حضرت قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

قیام و انقلاب جهانی آن حضرت (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

پایان سختی ها و رسیدن راحتی و آسودگی ها

چو فرشته در آید ، دیو بیرون رود

پایان شب سیه سپید است . روزهای سخت مردم، نیز بگذرد

حجت های الهی و منت خداوند به نعمت ولایت

بخشش خلافت و وعده به شایستگان

گسترده دین حق شایستگان، وارثان زمین

یاران مهدی عج، مسیح و پیروانش و نگرانی و ناامیدی استکبار و سلطه گران

با ظهور شعاع دین پیغمبر (صلی الله علیه و آله) بالا گیرد توانایی خدا در اتفاق شگرف (ظهور) چگونگی تسخیر جهان با یاران معدود وعده نصرت و غلبه همه جانبه

روایات و آیات از تفاسیر روایی و معرفی تفاسیر روایی تشیع و تسنن و فهرست آیات در نکته پایانی

مقدمه ی نویسنده و مؤلف :

و نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ

الْوَارِثِينَ (قصص ۵) اراده ما بر این است که بر ستمدیدگان نعمت بخشیم و آنان را پیشوایان و وارثان روی زمین قرار دهیم

در قرآن، آیات بسیاری وجود دارد که به شهادت روایات مستند و معتبر، درباره حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و قیام جهانی او نازل گردیده است. در کتاب شریف **المحجة في ما نزل في القائم الحجة** (عجل الله تعالی فرجه الشریف) که توسط محدث بزرگوار، مرحوم سید هاشم بحرانی و با بهره گیری از دهها جلد کتب تفسیر و حدیث، تألیف گردیده، مجموعاً (۱۳۲) آیه از آیات کریمه قرآن ذکر شده است.

مسأله مهمی که همیشه در طول تاریخ پر افتخار اسلام مایه امید مسلمانان و به ویژه «شیعیان» منتظر بوده است، وعده های تخلف ناپذیر الهی در مورد آینده اسلام و پیروزی نهایی مومنان و مستضعفان و محرومان می باشد. آیین مبین اسلام از همان آغاز پیدایش خود و حتی از همان نخستین سال های ظهور پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) پیوسته مسلمانان را به آینده ای درخشان امیدوار ساخته است. مسلمانان و به خصوص شیعیان نیز از همان روزگار بعثت رسول خدا تا به امروز بر اثر همان وعده هایی که پیامبر گرامی به وسیله آیات روحبخش و دلنواز قرآن کریم بدانها داده است، با اعتقادی عمیق و راسخ تمامی آن وعده ها را جدی گرفته، و علی رغم همه مشکلات و مصایبی که در دوران های مختلف تاریخ اسلام دیده اند، هرگز امید خویش را از دست نداده و همواره این اعتقاد اصیل اسلامی را نصب العین

خود قرار داده اند. مسلمانان بر اساس وعده های صریحی که قرآن کریم بدانها داده است، عقیده دارند که طبق قانون خلقت و سنت آفرینش، تاریخ بر مبنای سنتهای الهی و وعده های خدایی به پیش می رود، و اگر چند روزی دنیا به نفع ستمگران و تجاوزگران و بی اعتقادان تمام شود، ولی سرانجام، حکومت مطلق جهان به دست صالحان و حق پرستان خواهد افتاد و.....

جهان روزی را در پیش دارد که حکومت مطلق دنیا به دست پاکان و صالحان و افراد با ایمان خواهد افتاد، و طبق روایات و نویدهای تمام انبیای الهی، آن عصر درخشان و روزگار طلایی که مورد انتظار بشر و همه مسلمانان و شیعیان جهان است، همان روز قیام منجی عالم بشر، و دوران پر شکوه ظهور مبارک مهدی موعود (عجل الله تعالی فرجه الشریف) خواهد بود. در این زمینه، آیات بسیاری در قرآن وارد شده است. پیشگویی در زمان نمرودیان و فرعونیان در مورد تولد فرزندی که نابود کننده ظالمین است، بود. و دستور این مدعیان دروغین بر کشتن فرزندان پسر، تا اینکه حضرت موسی علیه السلام در دامان زنی نمونه قرآنی یعنی همسر فرعون پرورش یافته و فرعون را با آن همه قدرت و شکوه ظاهری به نابودی کشاند.

پس نمونه های آن را می توان در پیروزی حضرت موسی علیه السلام و بنی اسرائیل بر فرعونیان و همچنین پیروزی و حکومت حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) جستجو کرد. اما نمونه کامل آن با ظهور حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) تحقق می یابد. امام سجاد (علیه السلام) : سوگند به کسی که محمد را به حق، بشارت دهنده و بیم دهنده قرار داد، نیکان از ما اهل بیت و پیروان آنها به منزله موسی و پیروان او می باشند

و دشمنان ما و پیروان آنها به منزله فرعون و پیروان او هستند. سرانجام، پیروزی از آن ماست. پیش بینی کلیه پیامبران بر آمدن نجاتبخشی از سلک انبیاء {ما در زبور داوود، پس از ذکر (تورات) نوشته ایم که سرانجام، زمین را بندگان شایسته ما میراث برند و صاحب شوند.}

آمدن عیسی مسیح علیه السلام و بشارت حضرت موسی علیه السلام سپس بشارت حضرت عیسی علیه السلام (سوره صف ۶ و انجیل لوقا و مُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ و به پیامبری که بعد از من می آید و نامش «احمد» است، مژده می دهم.)

همچنین بر وجود پیامبر عظیم الشان و خاتم انبیاء علیهم السلام و .... و بالاخره نوید پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله بر وجود ائمه علیهم السلام و خاتم آنان حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) پیغمبر فرمود: **تَمَلَّأُ الْأَرْضَ ظُلْمًا وَ جَوْرًا فَيَقُومُ رَجُلٌ مِنْ عِترتی فَيَمْلَأُهَا قِسْطًا وَ عَدْلًا يَمْلِكُ سَبْعًا أَوْ تِسْعًا** زمین پر از ظلم و ستم گردد، پس مردی از عترت من قیام کند و آن را پر از عدل و داد گرداند و هفت یا نه سال سلطنت نماید.

در کتاب حاضر سعی شده آیاتی که مستقیم به منجی و فردی صالح اشاره شده و آیاتی که به نوعی مربوط به پایان جهان و آینده ی مردم و حکومت می باشد را با توضیحات کامل از تفاسیر معتبر و روایی از معصومین علیهم السلام همراه ترجمه ی منظوم بیان نماید.

مؤلف : محمود زارع پور

چرا در قرآن کریم نام مهدی موعود صریح نیامده است؟

قرآن کریم برای معرفی شخصیت‌های الهی از سه راه وارد می‌شود، و در هر موردی طبق مصالحی از شیوه خاصی پیروی می‌کند. گاهی معرفی با اسم گاهی معرفی با عدد، و گاهی نیز معرفی با صفت. اگر نام حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) در قرآن نیست ولی صفات خصوصیات حکومت او در قرآن وارد شده. اصولاً قرآن در معرفی افراد، مصالح عالی را در نظر می‌گیرد. گاهی مصالح ایجاب میکند تنها به صفات افراد پردازد، چنان که درباره حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) جریان از این قرار است که :

اولا: تشکیل چنین حکومتی، در مواردی صریحا و در موارد دیگر به طور اشاره در قرآن وارد شده است. آیاتی که در سوره (توبه ، صف و فتح) از پیشگویی و از گسترش فراگیر و همه جانبه اسلام در سطح جهان است، که هنوز تحقق نپذیرفته است، **لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ**، اشاره به تشکیل و ظاهر شدن و پیروز شدن این حکومت است.

از این گذشته، در آیه ۱۰۵ انبیاء می‌فرماید: ما پس از ذکر، در زیور نوشتیم که بندگان شایسته من، وارث زمین خواهند بود. آیه نوید میدهد که صالحان، وارثان زمین خواهند بود و حکومت جهان را به دست خواهند گرفت و در تمام دوره های تاریخی انجام شده است.

ثانیا: اگر نام اصلی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را نبرده، به خاطر مصلحتی است که برای اهل فضل و درک مخفی نمی باشد

زیرا به همان علت که نام امام علی (علیه السلام) را نبرده، نام آن حضرت را نیز ذکر ننموده
اگر نام این پیشوایان گرامی را می برد، کینه های دیرینه (بدر و احد و حنین) بار دیگر
زنده میشد، و لذا مطلب را به صورت کلی مطرح کرده: بندگان شایسته من، وارث
زمین خواهند بود.

نام بردن از گذشتگان، مانند لقمان و ذی القرنین، قابل قیاس با افراد آینده نیست،
درباره گذشتگان، حسدها و کینه ها تحریک نمی گردد، و افراد سودجو و شهرت
طلب نمی توانند از آن سوء استفاده کنند، ولی بردن نام آیندگان چرا؟ آیا تنها ذکر
نام، دردی را دوا می کند؟

آیا اگر نام امام زمان در قرآن برده می شد، امکان نداشت که در طول تاریخ، شیادان
و افراد شهرت طلب آنان سوء استفاده نکنند، مگر نام پیامبر خدا گرامی را در انجیل
نبرده است؟ ولی گروههای مغرض، از آن بهره برداری ناجوانمردانه کردند.

بنابراین، مساله مهم، بیان خصوصیات دیگر آن حضرت است که افراد با معرفت و
آگاه دل، با شناخت آنها، مهدی واقعی را از مدعیان دروغین مهدویت بشناسند.
(عَجَلُ اللَّهِ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفُ) .

در جواب افرادی که ایراد گرفته و می گویند چرا اسم معصومین در قرآن نیامده؟،
بایستی گفت: مگر فریضه مهم و واجبی چون نماز، رکعاتش و چگونه اقامه ی آن و
..... در قرآن آمده است؟ و....

انتظار ظهور امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

انتظار برخاسته از رهنمودهای زندگی ساز اسلام عزیز است که سنت جاری الهی در نظام خلقت پشتوانه آن است. انتظار مهدی موعود (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ، از یک سو روح یأس و نومیدی را خنثی نموده و آینده ای روشن فرا روی انسان ترسیم می کند و سپیده سحر ایمان و آزادی را نوید می دهد و جشن با شکوه مرگ بیداد را یادآور می شود؛ و از سوی دیگر انسان را به خود سازی و اصلاح خویش فرا می خواهد. انتظار رهبری عادلانه الهی، منتظران را به عدالت و عبودیت خدا دعوت می کند و نسبت به هرگونه ظلم و عصیان هشدار می دهد. چهل حدیث انتظار، چهل پرتو نور بر زندگی شیفتگان حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) می افکند و چهل شعله امید در قلب پاسداران عدالت بر می افروزد و مسئولیت بزرگ منتظران را یادآور می شود.

قیام مهدی آل محمد (عجل الله تعالی فرجه الشریف) از حقایق قطعی جهان است و از مسائل مورد اتفاق دنیای اسلام، بلکه پیروان دیگر ادیان آسمانی نیز در انتظار مُصلح آسمانی به سر می برند. این که سالهاست می بینیم استکبار در دنیای سینما و فیلم های هالیوودی با هزینه های کلان، تلاش می کند تا ذهن کودکان و مردم جهان را با نمایش فیلم های به قولی جذاب و تخیلی منحرف سازد به همین خاطرست و می داند آینده ی جهان از آن مستضعفان و صالحان می باشد و طبق آیات قرآن وارثان زمین آن ها نخواهند بود. و روز به روز از اتفاقات دنیا و غلبه ی امت ستم کشیده در مقابل استکبار جهانی با آن همه پیشرفت و هزینه های نجومی شاهد هستیم.

تاریخ و داستان های قرآنی از پیامبران و ارسال نبیّ از جانب پروردگار در گذشته گویای همین واقعیت انتظار است وعده های قرآن بیشتر حول و محور امید به آمدن منجی است، تولد حضرت موسی علیه السلام و بزرگ شدن وی در قصر فرعون آن هم زمانی که کودکان پسر را به دستورش از بین می بردند ولی اراده و خواست خداوند این بود که در دامن همسر فرعون که زنی مجاهد و با تقوی بود رشد یابد و فرعون و فرعونیان را به اعماق دریا بفرستد. میلاد حضرت مسیح علیه السلام با اعجاز خداوندی هم همینطور، بشارت حضرت مسیح به آمدن پیامبری به نام **احمد** یعنی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) هم همینطور، و بشارت نبیّ اکرم به وجود آخرین فرزند از خاندان پاکش حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف هم همینطور.

مراد از **مستضعفان**، کسانی هستند که خود در این امر نقش نداشته و استکبار آنها را به استضعاف کشیده باشد. و اما امروزه استکبار با تولید فیلم های آخرالزمانی هالیوودی می خواهند با تهدید و خشونت در دل مردم رعب و وحشت ایجاد کنند. حتی شاهدیم که بسیاری از فیلم ها و سریال های ما هم به غلط این راه را رفته اند در حالی که دین اسلام مردم را به آرامش دعوت می کند و این مفاهیم با دین و فرهنگ ما سازگار نیستند.

سینمای هالیوود براساس انسان محوری و حذف خدا بنا شده در برخی فیلم های آخرالزمانی مثل طالع نحس و مومیایی گاه شیطان را محور قرار می دهند. اغلب این فیلم ها مبتنی بر خرافه که سینمای هالیوود را شامل می شود، در بر گرفته است.

آیات قرآن بر اساس روایات معتبر به وجود نازنین حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه و ویژگیهای شخصی، و با عظمت و همچنین قیام و انقلاب جهانی

سوره مهدوی

برخی مفسران و بعضی از عالمان نکته سنج، سوره یوسف علیه السلام را به دلیل برخی از آیات و همچنین شباهت‌های بسیار داستان حضرت یوسف علیه السلام با زندگانی امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف سوره مهدوی نامیده‌اند.

برخی از این شباهت‌ها عبارتند از:

حضرت یوسف علیه السلام غیبتی طولانی داشت، تا آنجا که وقتی برادرانش او را دیدند، آن حضرت را نشناختند، امام زمان نیز غیبتی طولانی دارند.

حضرت یعقوب علیه السلام، وصال حضرت یوسف علیه السلام را انتظار می‌کشید و به فرزندان‌ش می‌فرمود: از رحمت خدا ناامید و مأیوس نباشید **وَلَا تَيْأَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ** (یوسف ۸۷)، شیعیان نیز در انتظار فرا رسیدن روز ظهور به رحمت خدا امیدوارند.

حضرت یوسف علیه السلام از نظر زیبایی ظاهری در اوج بود، امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف نیز افزون بر جمال سیرت، صورتی زیبا به‌سان آفتاب دارند. زنان مصری با دیدن جمال یوسف علیه السلام، دست خود را بریدند، اما شیعیان امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف جمال آفتاب را ندیده، دل به او سپرده و از دنیا بریده‌اند. برادران یوسف، او را دیدند و گفت‌وگو کردند، ولی آن حضرت را نشناختند، شیعیان گاه با حضرت گفت‌وگو می‌کنند و ایشان را زیارت می‌نمایند، ولی آن حضرت را نمی‌شناسند.

انتظار و امیدواری

يَا بَنِي آدْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَ أَخِيهِ وَ لَا تَيَاسُوا مِنْ رُوحِ اللّٰهِ إِنَّهُ لَا يَيْئَسُ
مِنْ رُوحِ اللّٰهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ يوسف ۸۷

کنون ای پسرهای من می روید	سوی کشور مصر راهی شوید
ز احوال یوسف هم از بنیمن	بگردید جويا در آن سرزمین
نباشید مایوس هرگز شما	ز الطاف بی انتهای خدا
که جز کافران نیست کس ناامید	ز لطف خدای که جان آفرید

تحسس جستجوی چیزی از راه حس است و به جستجو کردن در مورد خوبی‌ها. لذا شیعه با حسی خوب امیدوار است که روزی انتظار به پایان رسیده و راحتی و عدالت جای خود را به ظلم و سختی و ... خواهد داد..

امام علی علیه السلام فرمودند: **إِنْتَظِرُوا الْفَرَجَ وَ لَا تَيَاسُوا مِنْ رُوحِ اللّٰهِ فَإِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ**
أَلَى اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْتَظَارُ الْفَرَجِ انتظار مقوله ای است از اعتقاد به خدا و اعتقاد به رسالت و امامت. به همین دلیل است که انتظار افضل عبادت هاست.

امام کاظم علیه السلام: **أَكْبَرُ الْكِبَائِرِ الشَّرْكَ بِاللّٰهِ وَ بَعْدَهُ الْيَأْسُ مِنْ رُوحِ اللّٰهِ** بزرگترین گناهان کبیره شرک و مایوس از دستگیری خداست.

رسیدن به لطف الهی، با تنبلی سازگار نیست. **أدْهَبُوا، وَ لَا تَيَاسُوا.** اولیای خدا، هم خود مایوس نمی‌شوند هم دیگران را از یأس باز می‌دارند. یأس، نشانه‌ی کفر است. **لَا يَيْئَسُ ... إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ** زیرا مایوس شده، در درون خود می‌گوید: قدرت خدا تمام شده است.

نیاز معنوی انسان = امام

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُّزْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ (يوسف ۸۸)

پس اخوان به دستور و امر پدر	برفتند بر مصر بار دگر
بگشتند وارد به دربار شاه	بدیدند یوسف در آن بارگاه
بگفتند ما با همه اهل خویش	گرفتار فقیریم و هستیم ریش
متاعی حقیرست همراه ما	تو از لطف بر ما محبت نما
به ما ده تصدق از احسان خویش	کمی غله ما فزون کن ز پیش
خداوند پاداش نیکو دهد	بر آن کس که خوانی از احسان نهاد

وقتی یوسف علیه السلام در مقابل برادران نامه‌ی یعقوب علیه السلام را خواند، بوسید و بر چشم گذاشت و گریه‌ای کرد که قطرات اشک بر لباسش نشست. برادران که هنوز یوسف را نمی‌شناختند شگفت‌زده بودند که این همه احترام به پدر ما برای چیست؟ کم‌کم برق امیدی در دل آنها روشن شد. خنده یوسف را چون دیدند، با خود گفتند نکند او یوسف باشد. - برای یعقوب، یوسف مطرح است؛ ولی برای فرزندان گندم. - امروز با حقارت می‌گویند: مَسَّنَا وَ أَهْلَنَا الضُّرُّ ما با همه اهل بیت خود به فقر و قحطی و بیچارگی گرفتار شدیم. - انسان هم به علت نیاز معنوی به امام و حجت و رهبر مثل فقیری بی چیز است. تا امام نیاید، چشم مردم به آخرت باز نخواهد شد، و هیچ چیزی سر جای خودش قرار نگرفته است؛ روابطش با دیگران ظلمانی است، در حکومت بدون امام، همه سرگردانند، شرح وظایفشان را نمی‌دانند.

یاری در شرایط سخت

وَ جَاءَ إِخْوَةَ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَ هُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ يوسف ۵۸

پس اِخْوَانِ یوسف به مصر آمدند   چو مغلوب قحطی و حرمان شدند
چهل سال از آن سال بر می گذشت   که او را فکندند در چاه دشت
بدانست یوسف که آنها کیند   که ایشان برادر کسان ویند
ولی باز نشناختند آن گروه   بود یوسف این مرد صاحب شکوه

۱- در زمان قحطی اگر منطقه‌های دیگر از شما کمک خواستند، کمک کنید.

۲- در وقت نیاز و تنگدستی ساکن و راکد نباشید و حتی از دیگر کشورها کمک بگیرید.

۳- گاهی ظالم محتاج مظلوم می‌شود. وَ جَاءَ إِخْوَةَ يُوسُفَ

۴- ملاقات مردم حتی غیر مصریان با یوسف، امری سهل و آسان بود (سران حکومت‌ها باید برنامه‌ای اتخاذ کنند که ملاقات مردم با آنان به آسانی صورت بگیرد).

۶- خاطرات دوران کودکی در ذهن نقش می‌بندد و از بین نمی‌رود. (برادران در بزرگی با یوسف محشور بودند؛ ولی یوسف در کودکی آنها را دیده بود، لذا یوسف آنها را شناخت ولی آنان یوسف را نشناختند).

کوه به کوه نمی‌رسد، آدم به آدم می‌رسد (سنت خداست که در طول تاریخ،

منجی برای مردم وجود داشته و در آینده هم خواهد بود)

مَنْتَ خدایند به نعمت ولایت

و نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أُمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ

اراده نمودیم، منت نهیم   قصص ۵   به مستضعفین پیشوائی دهیم

بگردند روی زمین جانشین   بگردند خود وارث آن زمین

و حکومت مهدی، خواسته الهی؛ در قرآن می خوانیم: اراده و مشیت ما بر این قرار گرفته است. حکومت جهانی مستضعفان و حمایت از مظلومان تاریخ، اراده و خواست الهی است - در حکومت خودکامه طاغوتی، نیروهای کارآمد به ضعف کشانده می شوند - آینده از آن مستضعفان است. - امامت، همچون بعثت، نعمت ویژه ای است که خداوند بر مردم منت می نهد. در مورد بعثت پیامبر می فرماید: لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ جَا: نَمُنَّ ... نَجْعَلَهُمْ این بشارتی است برای همه انسان های آزاده و خواهان حکومت عدل و داد و برجیده شدن بساط ظلم و جور ظالمین و مستکبرین و زورگویان عالم.

یکی از این نمونه ها حکومت بنی اسرائیل و زوال حکومت فرعونیان بود. نمونه کاملترش حکومت پیامبر خاتم و یارانش بعد از ظهور اسلام بود که سرانجام خدا به دست همین گروه دروازه قصرهای کسری ها و قیصرها را گشود، و آنان را از تخت قدرت به زیر آورد، و بینی مستکبران را به خاک مالید.

و نمونه گسترده تر، ظهور حکومت حق و عدالت در تمام کره زمین به وسیله مهدی ارواحنا له الفداء است. بنابراین، اگر با این آیه بر ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه استدلال می کنند در حقیقت نوعی استدلال با ضابطه کلی بر مصداق و مورد است.

شکی نیست که هرگاه اراده‌ی الهی بر تحقق امری تعلق گیرد، آن مسئله قطعاً عملی خواهد شد و هیچ مانعی نمی‌تواند سدّ راه آن گردد، قرآن می‌فرماید: **إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ**

چو خواهد که خلقت نماید خدا   **بود امر او نافذ اندر قضا**

چو فرمان دهد باش خود می شود   **که فرمان او هرکجا می رود**

در نظام جامعه و در سطح جهانی هم این سنّت و الهی نمود دارد و وعده خدا بر این است که مستضعف مؤمن و نیکوکار، مورد لطف و محبت الهی قرار گیرند و رهبران زمان و وارثان زمین شوند. سخن زیبای قرآن: **إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا** همراه با دشواری، آسانی است. این سنّت الهی تنها در زندگی فردی جریان ندارد و مخصوص یک بُعد از ابعاد زندگی فرهنگی، اقتصادی، درمانی و خانوادگی انسان نیست. خداوند در نظام آفرینش نوش و نیش را درهم آمیخته و رنج و راحت را توأم کرده و غم و شادی را همسایه قرار داده است. همیشه در کنار تنگناها، گشایشی وجود دارد و پس از شدّتها دوران رهایی و نجات فرا می‌رسد و بر اثر صبر، نوبت ظفر آید. آنان [مستضعفان] خاندان محمدند.

خدا، پس از سختی و مشقّت آنان، مهدی‌شان را می‌فرستد، پس او آنان را عزیز می‌گرداند و دشمنشان را ذلیل سازد (بحارالأنوار ج ۷۸ ص ۳۸۰)

با این‌که همه نعمت‌ها از جانب خداست و بندگان در هر نعمتی رهین منت او هستند، لیکن او در خصوص چند نعمت، تعبیر به منت فرموده که طبعاً از اهمیّت بالای آنها حکایت دارد، از جمله:

نعمت اسلام.

كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ

نعمت نبوت. لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا

نعمت هدايت. بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ

نعمت حاکمیت مؤمنان. وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ ...

در روایات بسیار، حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه و حکومت آن بزرگوار در آخرالزمان مصداق اتم این آیه معرّفی شده است.

مسئله **حاکمیت مستضعفان بر زمین**، با عبارات و بیان‌های مختلفی در قرآن آمده است:

الف: «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ» خداوند به کسانی که ایمان آورده و کار شایسته انجام داده‌اند، وعده‌ی خلافت در زمین را داده است.

ب: «وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونََ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا ... ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ بَعْدَ» از آنکه اقوام ستمگر پیشین را هلاک کردیم ... شما را جانشینان زمین قرار دادیم.

ج: «أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ» بندگان صالح، وارث زمین می‌شوند.

د: «وَ أَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا» ما مستضعفان را وارث شرق و غرب زمین گردانیدیم.

ه: «لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ. وَ لَنُسَكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ» ما ستمگران را نابود و بعد از آن شما را ساکن زمین می‌گردانیم.

حجت های الهی

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ فَمَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُولَئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَ لَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا اسراء ۷۱ **روزی که هر گروهی از مردم را با پیشوایشان فرامی خوانیم،**

به یاد آر روزی که آید فرا که هر امتی را بیاید ندا

بیاید نزدیک پروردگار همه پیشوایان در کنار

به هرکس که در روز محشر بجاست دهندش اگر نامه بر دست راست

بگویند خوان نامه را بیش و کم که بر کس نگرود در آنجا ستم

زمین هیچ گاه از حجت الهی خالی نبوده است. همه مردم در هر عصر و زمانی با حجتی از حجت های الهی سر و کار داشته اند و همچنین در روز قیامت هم هر امت و گروهی به دنبال امامی که آن را پذیرفته است خواهد رفت، این حقیقتی است که قرآن کریم به ما آموخته است

قرآن از دو گونه پیشوا نام برده است: یکی امام نور و هدایت، **أئِمَّةٌ يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا** دیگری امام نار و ضلالت، **أئِمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ** که گروه دوم، با زور و تهدید و تطمیع و تحقیر، مردم را به اطاعت خود وامی دارند.

امام صادق علیه السلام: در قیامت، هر گروهی با امامشان محشور می شوند، خورشید پرستان با خورشید و ماه پرستان با ماه. و ... امامت و ولایت، در متن زندگی مطرح است، نه آنکه صرفاً موضوعی اعتقادی و در حاشیه ی زندگی باشد. رهبر، زمینه ساز سعادت یا شقاوت مردم می باشد.

نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ آثار مسأله انتخاب رهبری و اطاعت از او، تا دامنه‌ی قیامت ادامه دارد. پس انتخاب ما و آمال و آرزوهای باطل ما تا قیامت همراه خواهند بود و شاهد هستند. - تقسیم‌بندی مردم در قیامت، براساس رهبران‌شان خواهد بود. - انسان، ناگزیر الگو و رهبری را برای خود انتخاب می‌کند. - مسلمان نباید در مسائل رهبری، منزوی و بی‌تفاوت باشد. زیرا در قیامت به همراه او محشور می‌شود. - قیامت، نه تنها دادگاه افراد، بلکه محکمه‌ی بزرگ امت‌ها و ملت‌ها و احزاب و مکتب‌ها و حکومت‌ها نیز هست.

آرمان سبز مهدویت نگاه به مسئله آخر الزمان تقریباً در تمامی ادیان ابراهیمی و حتی آیین‌هایی همچون بودیسم وجود دارد. اینکه سرانجام جهان به کدام سمت و سو خواهد رفت و نقطه فرجام انسان به کجا می‌رسد دغدغه‌ای است که در تمام ادیان وجود دارد. مهدویت که از اساسی‌ترین نظریه‌های شیعه است دقیقاً در برابر حکومت جهانی لیبرال دموکراسی قرار می‌گیرد. زیرا در لیبرالیسم اساس بر من‌خودبنیادگر، فردگرایی و لذت‌گرایی است و به عبارت بهتر تفکرات اومانستی تمامی ساحت‌های سیاسی اجتماعی را تکوین می‌بخشد.

از نظر قرآن انسان موجودی است برگزیده از طرف خداوند، خلیفه و جانشین او در زمین، جز در بارگاه الهی و جز با یاد او آرام نمی‌گیرد، ظرفیت علمی و عملی‌اش نامحدود، از شرافت و کرامتی ذاتی برخوردار، احیاناً انگیزه‌هایش هیچ‌گونه رنگ مادی و طبیعی ندارد، حق بهره‌گیری مشروع از نعمتهای خدا به او داده شده است ولی در برابر خدای خودش وظیفه دار است (مجموعه آثار مطهری ج ۲، ص ۲۶۸)

شایستگان، وارثان زمین

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ انبیاء ۱۰۵

خود از بعد تورات، اندر زبور   بدادست وعده خدای غفور

که شایسته مردان دارای دین   تصرف نمایند ملك زمین

امام صادق(علیه السلام): تمام کتب آسمانی، ذکر خداست، و بندگان شایسته خدا که وارثان زمین هستند، حضرت قائم(عجل الله تعال فرجه) و یاران او می باشند (تفسیرعلی بن ابراهیم ج ۲) یکی از این نمونه ها حکومت بنی اسرائیل و زوال حکومت فرعونیان بود یعنی در تمام دوره ها پیامبران نجاتبخش مردم مظلوم از دست نمرود و فرعونیان بودند. و بعد از پیامبر (صلی الله علیه و آله) وارثان زمین، امامان معصوم تا حضرت حجت (عجل الله تعال فرجه)... در پنج جای زبور، وعده الهی در مورد حکومت صالحان آمده است. حضرت داود از پیامبران بزرگ بنی اسرائیل بود که حکومت تشکیل داد و نمونه ای از حکومت صالحان را در محدوده سرزمین شام به نمایش گذاشت.

براساس روایات معتبر، در آخرالزمان، به دست حضرت مهدی (عجل الله تعال فرجه) که از نسل رسول خداست. حکومتی برپا می شود که عدل و داد را بر جهان حاکم می کند و طومار ظالمان را در هم می پیچد.

زبور در لغت عرب به معنای هر نوع نوشته و کتاب است. این کتاب بعد از تورات نازل شده و مراد از ذکر در این آیه نیز همان تورات است، وَ لَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَ

هَارُونَ الْفُرْقَانَ وَ ضِيَاءً وَ ذِكْرًا لِلْمُتَّقِينَ

بعضی مفسران گفته‌اند که منظور از زبور در این آیه، تمام کتب آسمانی و مراد از ذکر، قرآن مجید است. ما علاوه بر قرآن، در تمام کتب آسمانی نوشتیم که وارثان زمین هر آینه بندگان صالح من خواهند بود

از امام صادق علیه السلام درباره‌ی زبور و ذکر سؤال شد، حضرت فرمودند:

ذکر در نزد خداست و زبور کتاب نازل شده بر داود است و همه‌ی کتاب‌های نازل شده در نزد اهل علم است و آنان ما (اهل بیت) هستیم. در پنج مورد از زبور مزامیر حضرت داود که امروزه جزء کتب عهد قدیم بشمار می‌رود، شبیه این تعابیر آمده که: مردان صالح، وارث زمین خواهند شد. در روایات متعدّد آمده که آن بندگان صالحی که وارث زمین خواهند شد، یاران حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه) هستند. در بعضی روایات می‌خوانیم که اهل بیت پیامبر اسلام علیهم السلام وارثان زمین خواهند شد و افراد بد دوباره زنده خواهند شد. و از آنها انتقام گرفته می‌شود.

۱- سنّت الهی آن است که بندگان صالح، حاکم و وارث جهان باشند. **كَتَبْنَا**

۲- پیشگوئی‌های قرآن قطعی است. **لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ ...**

۳- قرآن، از آینده‌ی تاریخ خبر می‌دهد. **يَرِثُهَا ...**

۴- آینده از آن صالحان است. **«يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ»**

۵- دین از سیاست جدا

۶- عبادت تنها کافی نیست، صلاحیت و عمل صالح نیز لازم است.

۷- وراثت زمین و حکومت بر جهان دو شرط دارد، بندگی خداوند و انجام اعمال

صالح **«عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ»**

صالحان وارثان حکومت و زمین

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تشکیل نظام مقدس جمهوری اسلامی آرمان مهدویت و انتظار به صورت جدی‌تری فعال شد و بسیاری از نهادها و سازمان‌ها نیز هدف خود را در مقدمه چینی برای ظهور منجی بشریت قرار دادند.

به تعبیری جمهوری اسلامی ایران تشکیل شد تا زمینه و مقدمه فرج را آماده‌سازی کند و در سخنان امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی نمود یافت.

رهبر معظم انقلاب نیز در این خصوص می‌فرمایند: انقلاب ما در راه آن هدفی که امام زمان برای تأمین آن هدف مبعوث می‌شود و ظاهر می‌شود یک مقدمه لازم و یک گام بزرگ بوده. ما اگر این گام بزرگ را بر نمی‌داشتیم،

یقیناً ظهور ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه) به عقب می‌افتاد. شما مردم ایران و شما مادران شهید داده و پدران داغدار و افرادی که در طول این مبارزه زحمت کشیدید بدانید؛ و شما ای امام بزرگوار امت بدانید (که بهتر از همه ما می‌دانید) شما موجب پیشرفت حرکت انسانیت به سوی سرمنزل تاریخ و موجب تسریع در ظهور ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه) شدید.

شما یک قدم این بار را به منزل نزدیکتر کردید. با این انقلاب که مانع را که همان دستگاه و نظام پلید ظلم در این گوشه دنیا بود و سرطان بسیار خطرناک و موزی و آزاردهنده‌ای بود این را کنید و قلع و قمع کردید.

خدا کامل کننده نور در مقابل فتنه کافران

يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَن يُتِمَّ نُورَهُ وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

فرستاد پیغمبرش را خدا توبه ۳۲ هدایت بدو داد و دینی سزا

به او دین حق داد و پیغمبری که بر کل ادیان دهد برتری

اگرچند از این عمل مشرکان کراهت بورزند از عمق جان

روایتی از امام صادق علیه السلام به تلاش فرعون برای از بین بردن حضرت موسی (ع) و بنی امیه و بنی عباس برای از بین بردن نسل اهل بیت (علیهم السلام) اشاره نموده و شباهت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه به حضرت موسی را در ولادت بیان کرده‌اند.

برخی دیگر از مفسران از امام کاظم علیه السلام نقل کرده‌اند که این آیه را به حاکمیت دین حق بر تمام ادیان در وقت قیام حضرت مهدی عج مطرح نموده‌اند. می‌خواهند نور خدا را خاموش سازند، ولی خداوند کامل کننده نورش می‌باشد (وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ) تمامی اقداماتی را که کافران از صدر اسلام تا کنون برای نابودی دین اسلام انجام داده‌اند، از شکنجه نو مسلمانان گرفته تا محاصره اقتصادی و اجتماعی، تحمیل جنگ، توطئه‌های منافقان، ایجاد اختلاف میان مسلمانان، تهاجم فرهنگی و اشاعه فحشاء و گناه میان مسلمانان و از همه مهمتر تخریب و دروغ پراکنی‌هایی که توسط دهانهای آلوده و از طریق رسانه‌های فراگیر علیه اسلام در سطح جهان انجام میشود همه و همه مصادیقی از این پف کردن کفارست.

گسترده‌گی دین حق

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ توبه ۳۳ صف ۹. ... كَلِّهِ وَ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا فَتَح ۲۸

فرستاد پیغمبرش را خدا	توبه ۳۳	هدایت بدو داد و دینی سزا
به او دین حق داد و پیغمبری		که بر کل ادیان دهد برتری
اگرچند از این عمل مشرکان		کراهت بورزند از عمق جان
خدا آن خدائست کاندرو وجود	فتح ۲۸	رسولی به اهل جهان رو نمود
به قرآن برحق که دین خداست		که سازد هدایت به آیین راست
که او را کند غالب و سرفراز		به هرگونه ادیان که بودند باز
به تصدیق این گفته و ادعا		شهادت کفایت کند از خدا
بلی اوست پیغمبری داده است	صف ۹	خدای تو پیکی فرستاده است
که تا مردمان را به آیین راست		هدایت نماید که راهی سزااست
که پیروز گردد بدون گمان		بر ادیان دیگر بدور زمان
اگرچند بر مشرکان هیچگاه		نیاید خوشایند این نیک راه

امام صادق(علیه السلام): پیروزی حق یعنی ظهور امام زمان(عجل الله) که بر همه مکاتب و احزاب پیروز شود و زمین را پر از عدالت کند. آیه، غلبه‌ی ظاهری و وعده‌ی حاکمیت اسلام بر جهان را بیان می‌کند. به خدا سوگند! هنوز تأویل این آیه نازل نشده و تا زمان قیام قائم(عجل الله تعالی فرجه) نیز نازل نخواهد شد. پس زمانی که قائم(عجل الله) بپا خیزد، هیچ کافر و مشرکی نمی‌ماند مگر آنکه خروج او را ناخوشایند است (کمال الدین و تمام النعمه) قیام مهدی موعود(عجل الله تعالی فرجه) آخرین حلقه از

مجموع حلقات مبارزات حق و باطل است که از آغاز جهان بر پا بوده. مهدی موعود تحقق بخش ایده آل همه انبیا و اولیا و مردان مبارز راه حقست استاد مطهری **شمیم ظهور** از سال ۴۲ به تدریج گفتمان مهدویت و منجی طلبی بار دیگر در امت اسلام ترویج شد و گفتارها و کردارهای امام خمینی(ره) نوید تشکیل یک حکومت که هدف آن تلاش برای نزدیکی ظهور است را به جهانیان و ادیان دیگر و علی الخصوص امت اسلامی داد.

از طرفی گرایش روز افزون اسلام در جهان که برای استکبار نگران کننده شده روز به روز رو به فزونی است **لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ**

پیروان اسلام در سطح جهان روز به روز در حال افزایش است و انشاء الله با ظهور حضرت این وعده الهی اتفاق خواهد افتاد.

آیا این پیروزی اسلام که در این آیه بدان اشاره شده منطقه‌ای و محدود است یا خیر؟ از آن جایی که هیچ قیدی در آیه وجود ندارد تا دلیل بر محدودیت این پیروزی باشد پس بدون شك روزی فرا خواهد رسید که این وعده الهی محقق گردد و در روی زمین دین اسلام، تنها دین پیروز باشد.

در تفسیر مجمع البیان، همچنین از امام باقر (علیه السلام): وعده‌ای که در این آیه است به هنگام ظهور مهدی محقق می‌گردد.

بخشش خلافت و وعده به شایستگان

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ لِيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَ لِيُبَدِّلَنَّهُمْ مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَ مَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ (نور ۵۵)

خدا بر شما مؤمنان به وی	به نیکو خصالان فرخنده پی
بدادست وعده که روی زمین	بخواهید شد حاکم و جانشین
که اقوام بسیار ناپاک و پاک	بگشتند خود جانشینان خاک
به آیین اسلام، یکتا خدا	تسلط ببخشد، فزاید بقا
همه مؤمنان را پس از خوف و بیم	دلی ایمن از مکر دشمن دهیم
که من را بخوانند یکتا اله	بتان را بخوانند پست و تباه
پس از این چو کافر شود کس به من	بود فاسق و اندر آن نیست ظن

خدا به مؤمنان و شایستگان شما وعده داده که آنان را در زمین همچون پیشینیان خلافت بخشد و دین مورد رضایت خود را برای آنان تمکین و اقتدار دهد و ترس آنان را به امنیّت تبدیل کند تا مرا پرستند و شرک نورزند

امام سجاد(علیه السلام) زمانی که آیه شریفه را قرائت نمود فرمود: به خدا سوگند! آنان شیعیان ما اهل بیت هستند، خداوند آن خلافت در زمین و اقتدار بخشیدن به دین را بوسیله آنان و به دست مردی از ما، که مهدی(عجل الله تعال فرجه) این امت است، تحقق خواهد داد

و هم اوست که پیامبر (صلی الله علیه و آله) در باره اش فرمود: اگر از عمر دنیا جز یک روز باقی نمانده باشد، خداوند همان روز را آنچنان طولانی خواهد کرد که مردی از خاندان من که همنام من است فرا برسد و زمین را آنچنان که از ظلم و جور پر شده باشد، از عدل و داد آکنده سازد (تفسیر عیاشی ج ۳ ص ۱۳۶)

امام صادق (علیه السلام): تأویل و مصداق این آیه هنوز نیامده. هنگامی که قائم ما قیام کند کسی که او را درک می کند، تأویل این آیه را می بیند: هرآینه دین محمد (صلی الله علیه و آله) به هرجایی که شب برسد، می رسد (همه کره زمین)؛ به صورتی که هیچ مشرکی بر روی زمین نخواهد بود؛ همان گونه که خدا فرمود (یعبدوننی...) (بحارالانوار ج ۵۱، ح ۴۱) وعده ای که خدا میدهد تخلفی در آن نیست همانطور که از نام علی (علیه السلام) به صراحت نام نبرده ولی نشانه ای از ولیّ مومنین در اقامه نماز و ایتای زکوه می دهد و یا در آیه ای دیگر شب ليله المبيت را و خوابیدن حضرت به جای پیامبر برای رضایت و خوشنودی خدا اشاره می کند. در مورد امام مهدی (عجل الله تعال فرجه) هم آیه فوق را به مظلومان وعده می دهد. - اسلام، دین آینده ی جهان ست. آینده ی تاریخ به سود مؤمنان و شکست سلطه ی کافران ست - پیروزی نهایی اهل حق، یک سنّت الهی ست - هدف از پیروزی و حکومت اهل ایمان، استقرار دین الهی در زمین و رسیدن به توحید و امنیّت کامل ست - دست خدا را در تحولات تاریخ ببینیم - دین اسلام، تنها دین مورد رضایت الهی ست - امنیّت واقعی، در سایه ی حکومت دین است - امنیّت در جامعه ی اسلامی، شرایط مناسبی برای عبادت فراهم می سازد **أَمَّا يَعْبُدُونِي** هدف نهایی وعده های الهی، عبادت خالصانه خداست.

وعده خدا در آینده جهان

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تشکیل نظام مقدس جمهوری اسلامی آرمان مهدویت و انتظار به صورت جدی‌تری فعال شد و بسیاری از نهادها و سازمانها نیز هدف خود را در مقدمه چینی برای ظهور منجی بشریت قرار دادند. اما امروز شاهد موج بیداری اسلامی در جهان بالاخص منطقه هستیم و گزاف نیست اگر بگوییم که این موج که برآمده از تفکرات انقلاب اسلامی است امروز نوید ظهور منجی بشریت را به جهان میدهد. حرکتی که ملت های مسلمان منطقه به پیروی از الگوی ایران اسلامی انجام می دهند دقیقا منطبق با منطق ظهور است.

امروز ملت ها بیدار شده اند و در صدد مقابله با نمادهای ظلم و جور و کفر است. سقوط دیکتاتورهای وابسته به غرب در کشورهای اسلامی و سرکار آمدن افرادی که نطق های خود را با فریاد رسای الله اکبر آغاز می کنند بشارتی برای ظهور است و نشان می دهد که انقلاب اسلامی در یک مسیر درست در حال حرکت است و توانسته است در منطقه و حتی جهان نیز تاثیر گذار باشد و موجی را علیه بنیان های ظلم و استکبار پدید آورد. اگر نگاهی دقیق به مفهوم انتظار داشته باشیم به این نکته پی می بریم که موج بیداری اسلامی در مسیر انتظار پویا و فعال است. ر واضح است که یک انقلاب عظیم جهانی نیازمند بستر سازی است. نمی توان انتظار داشت که ظهور در مقطعی رخ دهد که هیچ گونه بستری برای آن آماده نشده است. دولتمردان در ایران وظیفه سنگینی دارند برای ارائه یک الگو مناسب برای حکومت داری که متاسفانه تا به حال محقق نشده است.

چو فرشته درآید، دیو بیرون رود

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا اسراء ۸۱

بگو خود رسولی ز حق آمدست که باطل از او گشته نابود و پست

چو باطل بُود راه ناراستی سزاوار محوست بی کاستی

چو فرشته در آید دیو بیرون رود آرزوی بشر از دیرباز اجرای عدالت و برچیده شدن بساط ظلم و بی عدالتی بوده، قرآن کریم نیز نوید بخش تحقق این آرزوی دیرین بوده و فرا رسیدن روزی را مژده داده که در سرتاسر جهان حق حکومت کند و باطل نابود گردد.

امام عسکری (علیه السلام) صدا زدند: عمه جان! فرزندم را بیاور. من نواز را گرفتم و دیدم بر بازوی دست راستش نوشته شده **قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَ زَهَقَ الْبَاطِلُ** .... چون نوزاد را به نزد حضرت بردم، او را روی دست گرفت و فرمود: فرزندم! به قدرت الهی سخن بگو. پس فرمود: **وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ** ..... اراده کردیم بر مستضعفان زمین منت نهیم و آنان را پیشوایان و وارثان روی زمین قرار دهیم و حکومتشان را در زمین پا برجا سازیم؛ و به فرعون و هامان و لشکریانشان؛ آنچه را از آنها (بنی اسرائیل) بیم داشتند، نشان دهیم.

امام باقر (علیه السلام) : **إِذَا قَامَ الْقَائِمُ ذَهَبَت دَوْلَةُ الْبَاطِلِ**. هنگامی که قائم قیام کند دولت باطل برچیده می شود (الروضه ص ۲۸۷)

بر اساس روایات معتبر و فراوان، این پیروزی نهایی و حکمفرمای عدالت در سرتاسر

گیتی مربوط به قیام حضرت امام مهدی(عجل الله تعالی فرجه الشریف) می شود. و بی جهت نیست که هنگام تولد حضرت بر بازوی نازنینش این آیه نقش بسته بود که این وعده الهی که پیروزی نهایی حق در زمان حضرت مهدی(عجل الله تعالی فرجه الشریف) به طور کامل محقق خواهد شد، بدان معنا نیست که در زمانهای قبل از حضرت هیچ نوع پیروزی نصیب حق نمی گردد. به عنوان نمونه حضرت رسول خدا(صلی الله علیه و آله) در هنگام فتح مکه پس از ورود به مسجد الحرام در حالی که بتها را یکی پس از دیگری سرنگون می ساخت، این آیه را تلاوت می فرمود.

آری این یک سنت الهی است که اگر اهل حق بر خدا توکل کنند و در برابر باطل و ظلم ایستادگی نمایند خداوند آنها را پشتیبانی می کند و به پیروزی و رستگاری نایل می گرداند. جابر بن عبدالله به من گفت: بعد از فتح مکه با رسول خدا صلی الله علیه و آله داخل مکه شدیم و به خانه خدا وارد گشتیم در حالی که ۳۶۰ بت در آن بود. پیامبر دستور فرمود: همه بت ها را از خانه خدا بیرون آورده، بشکنند و یک بت بزرگ در آن بود که به آن هبل می گفتند. پیامبر به سوی امام علی علیه السلام نظر افکند و فرمود: یا علی بر روی شان من سوار شو تا این که از پشت خانه کعبه آن بت بزرگ را بشکنی.

بگو خود رسولی ز حق آمدست / که باطل از او گشته نابود و پست

سایه زایل شود چو نور امید / غیب بگریخت چون حضور آمد

امام خمینی: این انقلاب اسلامی، ان شاء الله مقدمه ی ظهور است

ملک و پادشاهی سرنوشت عادلانه

تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ نَجْم ۲۲ در این صورت این تقسیمی ناعادلانه است.

اگر هم چنین بود روز نخست   چنین قسمتی باز بد نادرست

(اگر دنیا به همین منوال بگذرد و تبیض همه گونه جاری باشد از تفاوت میان دختران و پسران و زنده به گور دختران و افکار جاهلی قدیم و مدرن و ضایع نمودن حقوق و ظلم مستکبران و ..... مطمئنا نادرست خواهد بود و نیاز به یک منجی در دوران تاریخ و روز حساب ضروری است).

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آل عمران ۲۶

به هر بخواهی تو عزت دهی   کسی را که خواهی خواری دهی
یکی را سر بنهد تاج بخت   یکی را به بخاک اندر آرد ز تخت
کلاه سعادت یکی بر سرش   گلیم شقاوت یکی در برش

در تفاسیر: پیامبر صلی الله علیه و آله پس از آنکه مکه را فتح کرد، وعده‌ی فتح ایران و روم را به مسلمانان داد. در آن موقع منافقان با تعجب به یکدیگر نگاه می‌کردند که این آیه نازل شد. زمانی هم پیامبر صلی الله علیه و آله کلنگ را بر سنگ زد و از آن جرقه‌ای برخاست، فرمود: من در این جرقه‌ها فتح کاخ‌های مدائن و یمن را از جبرئیل دریافت کردم. منافقان با شنیدن این سخن، لبخند تمسخر می‌زدند که این آیه نازل شد.

آنچه در این آیه در مورد اعطای عزّت و ذلّت از جانب خداوند آمده، طبق قوانین و سنّت اوست و بدون جهت و دلیل خداوند کسی عزیز یا ذلیل نمی‌سازد.

مثلاً در روایات می‌خوانیم: هرکس برای خداوند تواضع و فروتنی کند، خداوند او را عزیز می‌کند و هرکس تکبر نماید، خدا او را ذلیل می‌گرداند.

قرآن از کسانی که از غیر خدا عزّت می‌خواهند به شدّت انتقاد کرده و می‌فرماید: «أَيُّتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً» بنابراین عزّت و ذلّت از خداست، ولی ایجاد زمینه‌های آن به دست خود ماست.

۱- مالك واقعی تمامی حکومت‌ها خداست. مُلك برای غیرخدا، موقّتی و محدود است

۲- اکنون که مالك اوست دیگران امانتداری بیش نیستند و باید طبق رضای مالك اصلی عمل کنند.

۳- اگر انسان مالك مُلك نیست چرا با داشتن آن مغرور، از دست دادنش مأیوس!

۴- خداوند به هر کس که شایسته و لایق باشد، حکومت می‌دهد. همان گونه که به سلیمان، یوسف، طالوت و ذوالقرنین عطا نمود. تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ

۵- حکومت و حاکمیت، دلبستگی آور است تَنْزِعُ الْمُلْكَ نَزْعَ نَشَانِهِ يَكُ نَوْعَ دَلْبَسْتِكِي.

۶- عزّت و ذلّت به دست خداست، از دیگران توقع عزّت نداشته باشیم. تُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ

روزهای سخت مردم، نیز بگذرد

وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ آل عمران ۱۴۰ این روزها نیز بگذرد

که بر گونه گون حالها کردگار بگرداند این چرخه روزگار

از امام صادق (علیه السلام) سوال شد : از زمان خلقت آدم همیشه دولتی از خدا و دولتی از شیطان بوده پس در این زمان دولت خدا کو؟ فرمودند : آگاه باشید که صاحب دولت خدا قائم آل محمد عجل الله تعالی فرجه الشریف است

ان يَمَسَّكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلَهُ وَ تِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ

وَ لِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ يَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَ اللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ .

اگر (در جنگ اُحد) به شما جراحتی می رسد :

شما مؤمنان را اگر آمد شکست بر اعدائتان نیز، گردش نشست

(عدو وقت بدر و شما در اُحد زیانها بدیدید از جنگ خود)

که بر گونه گون حالها کردگار بگرداند این چرخه روزگار

که تا مردمان را کنیم امتحان که مؤمن ز کافر بگردد عیان

کسی را که او هست ثابت به راه کند بر دگر مؤمنانش گواه

خداوند با ظالمان نیست دوست که شخص ستمکار با او عدوست

این آیه ضمن دلداری به مسلمانان، واقعیتی را بیان می کند و آن اینکه اگر شما به منظور حق و برای هدفی الهی متحمل ضرر جانی شده اید، دشمنان شما نیز کشته و مجروح داده اند. اگر شما امروز در اُحد پیروز نشده اید، دشمنان شما نیز دیروز در بدر شکست خورده اند، پس در سختی ها بردبار باشید.

مسلمانان با توجه به موارد ذیل باید روحیه داشته باشند:

الف: « انتم الاعلون » شما بلند مرتبه اید.

ب: « قد مسّ القوم قرح » دشمنان شما نیز زخمی شده اند.

ج: « تلک الایام نداولها » این روزهای تلخ سپری می شود.

د: « و لیعلم الله الذین امنوا » خدا مؤمنان واقعی را از منافقان باز می شناساند.

ه: « و یتخذ منکم شهدا » خداوند از شما گواهانی را برای آینده تاریخ می گیرد.

و: « و الله لایحب الظالمین » خداوند مخالفان شما را دوست ندارد

۱- مسلمانان نباید در صبر و بردباری از کفار کمتر باشند فقد مسّ القوم قرح مثله

۲- حوادث تلخ و شیرین، پایدار نیست. وَ تِلْكَ الْأَيَّامُ نَدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ

۳- در جنگها و فراز و نشیبهای زندگی، اهل ایمان از مدعیان ایمان باز شناخته شوند.

۴- خداوند از شما شهیدانی، کشته ی راه حق گرفت تا به آسانی از دین خدا دست برندارید و یتخذ منکم شهداء

۵- خداوند از خود شما گواهانی گرفت که چگونه نافرمانی از رهبری موجب شکست می شود و یتخذ منکم شهداء

۶- پیروزی موقت کفار، نشانه محبت خداوند به آنان نیست «الله لایحب الظالمین»

پایان شب سیه سپید است

آنچه که در متون دینی اسلام آمده است، نشان می‌دهد که پایان دنیا را کسی جز خدا نمی‌داند و برخی از علامت‌هایی هم در این زمینه وجود دارد نیز زمان قطعی پایان دنیا را روشن نکرده است.

از سوپی دیگر بر اساس مبانی دینی اسلام قبل از پایان دنیا، حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف ظهور خواهند کرد و ظهور منجی نه تنها در دین اسلام بلکه در بسیاری از کتب آسمانی نیز نوید داده شده.

یکی از ویژگی‌های عقلانیت مدرن و پست مدرن خرافه زاپی است. در حالی که غول‌های فکری عقلانیت غربی ادعا داشتند که انسان‌ها باید با عقلانیت به واقعیات جهان پی ببرند اما نتایج ترویج این نوع از عقلانیت خرافه زاپی و نوعی جهل مدرن را در پی داشته است.

عقلانیت مدرن منکر و نافی و حیانیست و عالم ماورای طبیعت است و هرآنچه را که در پنجه حس نگنجد نیز غیر واقعی اعلام می‌دارد. اما همین به اصطلاح عقلانیت موجب ترس، اضطراب و وحشت انسان مدرن شده است.

امروز شهروندان غربی با انکار معاد و قیامت آینده‌ای سیاه و رو به نابودی را برای انسان ترسیم کرده‌اند و همین وحشت از پایان بی‌سرانجام زندگی انسان‌ها موجب شده است تا خرافات و عرفان‌های کاذب و شیطانی اوج بگیرند. یکی از ویژگی‌های فطری انسان‌ها نیاز به جاودانه ماندن است.

اولیاء الله از مصادیق بقیة الله

بَقِيَّةُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ وَ مَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ (هود ۱۶۵)

چو ایمان به تحقیق آورده اید	دل از یاد الله پر کرده اید
هرآن چیز باقی گذارد خدا	بدانید بهتر بود بر شما
اگر هم ندارید ایمان درست	بود اعتقاد شما، پایه سست
دگر من نگهبانتان نیستم	دگر حافظ جانتان نیستم

گروهی با اشاره بقیت الله آن را به عنوان یکی از ویژگی‌های خاص مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف می‌دانند (تفسیر نعمانی مجمع البیان ج ۴ العیاشی ج ۱ ترجمه المیزان ج ۷)

و آیه ی : وَ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَ خَيْرٌ أَمَلًا (کهف ۴۶)

و لیکن عملهای نیکو به کار	که خود تا قیامت بود پایدار
به نزد خدا هست نیکوی تر	سرانجام آن نیز دلجوی تر

چیزهای خوب و ماندگار در نزد خدا از نظر پاداش و آرزو بهتر است. آیه یک ضابطه کلی را بیان میکند که یکی از مصادیق آن، در مورد قوم شعیب آمده (سود اندک و معامله پاک).

هر چیزی که رنگ الهی پیدا کند، برای انسان خیر و رستگاری به همراه دارد. جامعه نیز علاوه بر قانون، نیاز به مجری و حاکم دارد. یک پیشوای الهی، قطعاً سعادت آدمی را نیز در آن جامعه، به ارمغان می‌آورد. بهترین نامها و القاب، آنهایی هستند که مفهوم درست و پشتوانه قرآنی و دینی دارند.

حضرت شعیب در این آیه گوشزد می کند که کم فروشی نکنند و در معاملات به مردم ظلم و ستم روا ندارند. سرانجام یادآور می شود «بقیة الله» یعنی سود حلال و اندک که برابر با شرع الهی است برای شما بهتر است. هرچند که این آیه مربوط به داستان حضرت شعیب می باشد. **قائم آل محمد صلی الله علیه و آله نخستین** سخنی که پس از قیام خویش با تکیه بر کعبه بر زبان می آورد همین آیه است. بر اساس روایات معتبر، این آیه با وجود حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف تطبیق می کند.

انبیا و اولیا از مصادیق بقیة الله هستند و یکی از مصادیق آن مهدی (عج) است که امام باقر (علیه السلام) در مورد او می فرماید: **أول ما ينطق القائم حين يخرج هذه الآية: بَقِيَّةُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ، ثم يقول: أنا بقیة الله و حجته و خليفته عليكم فلا يسلم عليه مسلم إلا قال : السلام عليك يا بقیة الله في أرضه.**

نخستین سخنی که حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف پس از قیام خود می گوید این آیه است سپس می گوید: **انا بقیة الله في أرضه و المنتقم من اعدائه. من ذخیره الهی در سرزمین او و انتقام گیرنده از دشمنان اویم**

سپس هیچ کس بر او سلام نمی کند، مگر این که میگوید: **السلام عليك يا بقیة الله في أرضه** (تفسیر صافی) درست است که در آیه مورد بحث، منظور از بقیة الله سود و سرمایه حلال و یا پاداش الهی است ولی هر موجود نافع که از طرف خداوند برای بشر باقی مانده و مایه خیر و سعادت او گردد بقیة الله حساب میشود. چه سود و منفعتی از وجود نازنین بقیة الله بهتر است؟

تمام پیامبران الهی و پیشوایان بزرگ و تمام رهبران راستین که پس از مبارزه با یک دشمن سرسخت برای یک قوم و ملت، باقی می مانند از این نظر، بقیه الله هستند. همچنین سربازان مبارزی که پس از پیروزی از میدان جنگ، باز می گردند، آنها نیز بقیه الله هستند. «آنچه خدا برای شما برجای نهاده برای شما بهترست اگر ایمان داشته باشید و من پاسدار شما و اجبارکننده شما نیستم

بقیه الله؛ یعنی، هر شیء مفید و نافع که از طرف خدا (به عنوان موهبت) برای آدمی ذخیره می شود و مایه خیر و سعادت و فلاح او می گردد. چون حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف آخرین پیشوا و بزرگ ترین رهبر انقلابی است، پس یکی از روشن ترین مصادیق «بقیه الله» می باشد و از همه به این لقب شایسته ترست.

تاریخ و داستان های قرآنی از پیامبران و ارسال نبی از جانب پروردگار در گذشته گویای همین واقعیت انتظار است وعده های قرآن بیشتر حول و محور امید به آمدن منجی است،

تولد حضرت موسی علیه السلام و بزرگ شدن وی در قصر فرعون آن هم زمانی که کودکان پسر را به دستورش از بین می بردند ولی اراده و خواست خداوند این بود که در دامن همسر فرعون که زنی مجاهد و با تقوی بود رشد یابد و فرعون و فرعونیان را به اعماق دریا بفرستد .

نگرانی و ناامیدی استکبار و سلطه گران

الْيَوْمَ يَبْسُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ
وَآتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا (مائده ۳)

کنون کافران یأس بر خود تنند   که بر دینتان دستبردی زنند

نگرید از آنها کنون بیمناک   بترسید تنها ز یزدان پاک

کنون دینتان را به حد کمال   رساندم بدین اقتدار و جلال

ادا کرده ام نعمتم را تمام   ببخشیده ام بر شما این مقام

کنون بهرتان دین اسلام ناب   که والاترین است شد انتخاب

امام باقر علیه السلام: آن روز، روز ظهور صاحب الزمان است که بنی امیه صفتان
نومید می شوند و آنها که کافر گشته و از آل محمد صلی الله علیه و آله نومید می باشند.
نصب علی بن ابی طالب علیهما السلام به همه فهماند که اگر آن حضرت پسری می داشت،
بهتر از علی نبود و با مرگ او دین او محو نمی شود؛ و تا دوازدهمین فرزندش حضرت
قائم ادامه دارد. اینجا بود که همه ی کفار مأیوس شدند.

به همین علت غرب و استکبار با یأس و ناامیدی، با تهیه فیلم های هالیوودی و
انیمیشن، تصویر دیگری از پایان جهان را به تصویر می کشند. و خلاف نجات
مستضعفین توسط منجی واقعی تبلیغ می کنند. اقویا و حکومت ها، از ظهور مفاهیم
اسلامی و روشن شدن حقایق قرآن سخت بیمناکند، زیرا آنجا که قرآن است و آنجا
که اسلام است و آنجا که ندای برابری و مساوات بلند است.

قائم به قسط و عدل

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَ لَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ
وَ الْأَقْرَبِينَ .. (نساء ۱۳۵)

پس ای اهل ایمان به انصاف و داد همیشه بکوشید دور از عناد
برای خدا طبق امر اله بگردید با صدق صحبت گواه
اگرچه ببینید از آن ضرر خود و خویش یا مادر و یا پدر

صاحب تفسیر اطیب البیان فی تفسیر القرآن در تبیین مفهوم قوامین به قائم به عنوان یکی از لقب‌های حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف اشاره کرده. **قوامین بالقسط**: آنان که به نحو اتم به انصاف و عدالت رفتار می کنند. که قبل از قیامت توسط حجت آل محمد حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف اقامه عدل و عدالت می شود به طور اتم و اکمل و دائم و همیشگی.

- ۱- به پاداشتن عدالت هم واجب است، هم لازمه‌ی ایمان است **كُونُوا قَوَّامِينَ**
- ۲- قیام به عدالت، باید خوی و خصلت مؤمن گردد. کلمه «قوام» یعنی بر پا کننده دائمی قسط و عدل که فقط توسط حضرت حجت عج تحقق می یابد .
- ۳- عدالت، حتی نسبت به غیر مسلمان نیز باید مراعات شود. به اقتضای اطلاق
- ۴- عدالت باید در تمام ابعاد زندگی باشد. در اقامه عدل نام مورد خاصی برده نشده.
- ۵- گواه شدن و گواهی دادن به حق، واجب است. **كُونُوا... شُهَدَاءَ لِلَّهِ**
- ۶- نباید هدف از گواهی دادن، دستیابی به اغراض دنیوی باشد.

یاران مهدی عجل الله تعالی فرجه مسیح و پیراوش

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ
الْعَدَاوَةَ وَالْبُغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ مائده ۱۴

بگفتند مائیم یار مسیح

از آنها که با ادعائی صریح

شکستند پیمان پروردگار

گرفتیم هرچند عهد و قرار

که بهر تذکر بدادیم چند

ببردند از یاد بسیار پند

که در بینشان جنگ افروختیم

سزاوار آن کفرشان سوختیم

همی بینشان دشمنی و وغا

که تا روز محشر بماند به جا

بگردند آگاه در سرنوشت

بزودی به فرجام آن کار زشت

امام صادق علیه السلام: درباره بهره بردن اصحاب عام یعنی همان مومنان صالح که از

سراسر جهان به حضرت عجل الله خودشان را می‌رسانند، می‌باشد (کنز الدقائق ج ۴)

البته گروهی از مفسران می‌گویند که این آیه درباره چگونگی غلبه اسلام بر سایر ادیان

در زمان حکومت صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه می‌باشد. فراموشی بخشی از تذکرات

این است که مسیحیان از مرز توحید گذشته به تثلیث رسیدند و به جای پذیرش

حضرت محمد صلی الله علیه و آله نشانه‌های او را کتمان کردند. پیوندی که بین امام زمان

و حضرت مسیح علیهما السلام می‌باشد در این آیه یاد آوری شده است. - ادعا بسیار

است، اما عمل اندک- هرکس ادعایی دارد باید مسئولیتی را بپذیرد- نتیجه‌ی

فراموشی تذکرات الهی و بشارات عهدین، تفرقه و عداوت است.

یاران مهدی عجل الله تعالی فرجه ، موسی و پیروانش

وَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَ بِهِ يَْعَدِلُونَ (اعراف ۱۵۹)

خود از قوم موسی گروهی بحق هدایت بیابند بر این نسق

بیابند بر سوی آیین ناب نمایند دعوت به قرآن کتاب

امام صادق(علیه السلام): آن زمان که قائم آل محمد عجل الله تعالی فرجه قیام کند ۲۷ نفر در کنار کعبه همراه او خواهند شد، ۱۵ نفر از پیروان موسی(علیه السلام) که حق مدارند. ۷ نفر از اصحاب کهف، یوشع جانشین موسی(علیه السلام)، سلمان، مقداد و مالک اشتر یاران و فرمانروایان حضرت خواهند بود. هدایت شدن به حق، نشانه‌ی دوری از تعصب و شناخت حق و پیروی از آن است و این گروه هدایت یافته‌ی یهود، کاری به سایر لجوجان بهانه‌گیر نداشتند. شاید مراد از این گروه، یهودیانی باشند که دعوت پیامبر صلی الله علیه و آله را لبیک گفتند، البتّه در جای دیگر مطلق آمده و اختصاصی به قوم یهود ندارد. وَ مِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَ بِهِ يَْعَدِلُونَ در روایات متعدّد، آمده که اینان گروهی هستند که به نبوت پیامبر اقرار کرده و همراه حضرت حجّت علیه السلام ظهور می‌کنند.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: ای مردم! صراط مستقیمی که پیروی از آن لازم است، من هستم پس از من، علیّ علیه السلام و آنگاه فرزندان من از نسل او، امامانی که مردم را به حق هدایت کرده و به حق دادگری می‌کنند.

هدایت کنندگان، خود باید ملازم و معتقد و پیرو حق باشند- حکومت جهانی بایستی از اکثریت پیروان مذهبی باشد : مسلمانان مسیحیان یهودیان

سیمای مهدی موعود عجل الله در قرآن

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ تَمَسَّسَهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ نور ۳۵

خدا نور ارض است و هفت آسمان	به تمثيل، نورش چو مشكات دان
درونش چراغی و دورش حباب	حبابی چو اختر درخشان و ناب
چراغیست با روغنی بس زیاد	ز زيتون درختی مبارك نهاد
تو آن را نه شرقی نه غربی شمار	ولی روشن از آن يمين و يسار
چه زودست کاین روغن از هر کنار	شود شعله ور بی نیاز به نار
يکی نور «حق باشد اندر صفت»	همی روی نوريست از معرفت
بدین نور، یزدان کسی را که خواست	هدایت نماید به آيين راست
که از بهر افراد صاحب خرد	خداوند این سان مثل آورد
خدا هست دانا به کل امور	بداند همه چیزها را به نور

مقصود از «مثل نوره» ایمان پیامبر است، یعنی ایمانی که در سینه رسول خداست، بسان مشکاتی است که در آن چراغ است، تو گویی مشکات، صلب پدرش، و زجاجه بسان جسم پیامبر، و مصباح بسان ایمان در قلب او یا بسان نبوت در روح او است امام صادق علیه السلام فرمود: خداوند نور آسمانها و زمین است؛ مثل نور او همانند چراغدانی است، آن چراغدان یعنی فاطمه علیها السلام.

در آن چراغی است (یعنی) حسن علیه السلام.

چراغ در حبابی است (حباب یعنی) حسین علیه السلام.

حبابی شفاف و درخشنده همچون یک ستاره فروزان (یعنی) فاطمه سلام الله علیها که در میان بانوان بهشتی چون ستاره‌ای فروزان می‌درخشد.

جابر بن عبدالله انصاری از علی (علیه السلام): **يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ** قائم ما مهدی عجل الله است (المحجة في منازل في القائم المهدي)

مشبه به: آن نور فزاینده‌ای که از حباب چراغ به هر سو می‌تابد، و این نور، حاصل روغن زیتون خوب و صافی است که فتیله آن را به آسانی به خود جذب می‌کند و به تدریج، شعله ور می‌شود در چنین چراغی، یک نور نیست، نور بالای نور است. نور شیشه از خود نیست، بلکه از نور چراغ است. قرآن می‌فرماید: **نُورٌ عَلَى نُورٍ**

۱ - جهان هستی، فیض خداوند و پرتوی از نور است، قوام و بقای آن، از اوست.
۲ - نور خدا هم گسترده و هم ثابت (نور درون حباب، هم گسترده و هم از خاموش شدن محفوظ. **فی زجاجه**)

۳ - زیتون درخت مبارکی است. **شجره مبارکه زیتونه**

۴ - نور خدا از ذات اوست نه از عوامل بیرونی. **يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَ لَوْ تَمَسَّسَهُ نَارٌ**

۵ - گرچه خدا نور آسمان‌ها و زمین و مایه‌ی خلقت و هدایت همه‌ی هستی است، اما جایگاه او در زمین، دل‌های و شفاف افراد مومن است که با نور ایمان بر افروخته می‌گردد و هرچه خلوص ایمان بیشتر باشد، تلالو بیشتری دارد.

يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ بِهَر كَسٍ رَا كِه خدَا بخواهد

از این عبارت **مَنْ يَشَاءُ** که انسان اراده ای از خود ندارد، دشمنان سوء برداشت می کنند. عقیده به مهدویت چقدر مهم است!

چقدر خطا می کنند کسانی که به اسم روشن فکری و به اسم تجدّدطلبی می آیند و عقاید اسلامی را بدون مطالعه، بدون اطلاع، مورد تردید و تشکیک قرار می دهند! اینها همان کاری را که دشمن می خواهد انجام می دهند.

استعمار روح ناامیدی را می خواهد امروز، استکبار جهانی مایل است که ملت های مسلمان، دچار این حالت بشوند (روح ناامیدی)! می خواهند این را به زور به مردم تزریق کنند.

ما که در جریان خبرهای تبلیغاتی و زهرآگین دشمنان قرار داریم، به عیان می بینیم که اغلب این خبرهایی که تنظیم می کنند، برای مأیوس کردن مردم است.

مردم را از اقتصاد و از فرهنگ مأیوس می کنند، متدینین را از گسترش دین مأیوس می کنند....

امروز هر نفسی، هر حنجره ای که برای نا امید کردن مردم بدمد، بدانید که این حنجره در اختیار دشمن است. چه خودش بداند، چه خودش نداند!

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ انعام ۲۳

بخوردند آنان فریب بتان
ندارند عذری برای بیان
جز آنکه بگویند بر کردگار
شریکی نجستیم در روزگار

البته آیه بعد هم به این موضوع اشاره می کند .
أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ببین چگونه دروغ بر
خود بستند و آنچه را افترا می بستند فراموش کردند؟ بنگر که چگونه علیه خود دروغ
گفتند و (تمام بت ها و شریکان که همواره می ساختند از نزد آنان محو شد و) آنچه
به دروغ و افترا به خدا نسبت می دادند از دستشان رفت

امام صادق علیه السلام: **فتنه** در لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ، معذرت خواهی مشرکان می باشد .
امام باقر علیه السلام: یعنی آنها هنگام ظهور امام می گویند ما منکر ولایت علی نبودیم.
حضرت علی علیه السلام در ذیل آیه در حدیثی: بعد از این دروغ، بر لبشان مهر زده
می شود و سایر اعضای آنان حق را بازگو می کنند .

۱- قیامت، آن چنان حتمی است که گویا هم اکنون نیز حاضر است. **انظُرْ** و نفرمود:
ستنظر پیامبر در دنیا نیز می تواند با چشم ملکوتی، شاهد صحنه های قیامت باشد.

۲- تکیه گاه های غیر الهی نابود خواهد شد. **ضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ**

۳- در دادگاه الهی، نه دروغ انسان کارساز است، نه سوگند شیطان.

۴- آن همه اصرار بر تکیه گاه های غیر الهی، خیالی بیش نیست

توانایی خدا در اتفاق شگرف (ظهور)

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يُنَزِّلَ آيَةً وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ انعام ۳۷

بگفتند کفار بر مصطفی
نیاید یکی معجزه از خدا
به آنها بگو خود بدین گونه کار
همانا تواناست پروردگار
ولی اکثر خلق از این سخن
نباشند آگاه و دارند ظن

روایت امام باقر علیه السلام خداوند قادرست که پدیده‌ای شگرف فرو فرستد می‌گویند که منظور دابه الارض، خروج دجال و نزول حضرت عیسی مسیح می‌باشد (تفسیر جامع ج ۲) در شأن نزول آیه گفته‌اند: برخی از رؤسای قریش، دست به تبلیغات سوء و جوسازی زده و از روی بهانه جویی به پیامبر خاتم می‌گفتند: تنها قرآن به عنوان معجزه کافی نیست بلکه باید معجزاتی چون: معجزات عیسی و موسی و صالح و ... بیاورد. هدف از آوردن معجزه، اعلام رابطه خاص میان خدا و رسول و نشانه‌ی قدرت بی‌انتهای الهی است، نه برآوردن تمایلات بی‌پایان مردم لجوج. معجزات پیایی، سبب هدایت لجوجان نشده، بلکه موجب قهر و عقاب الهی گشته.

۱- به بهانه‌جویی‌های مخالفان پاسخ دهید. قَالُوا ... قُلْ

۲- خداوند قادر است، ولی حکیم هم می‌باشد و قدرتش آنگاه جلوه می‌کند که کار و تقاضا حکیمانه باشد. إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ ... أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ لذا طول عمر حضرت مهدی و مسیح و ... علیهم السلام در دست قدرت بی‌نهایت اوست اراده کند ظهور تحقق می‌یابد و اراده کند یک آنی همه تدارکات استکبار برای مقابله قفل شود تا کار پایان رسد .

انکار آیات و نشانه ها باعث قهر خدا

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْتَضِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ انعام ۱۵۸

کسانی کز انکار جامی چشند	مگر انتظاری جز این می کشند
که از سوی یزدان ملکهای قهر	بر آنها درآیند در طی دهر
و یا آنکه از سوی یزدان جود	قضای الهی بیاید فرود
پس از آن بر ایشان شود آشکار	گروهی دلایل ز پروردگار
پس آن روز گآیات قهر خدا	بر آن مردم کافر آید فرا
نبخشد در آن روز خود هیچ سود	گر ایمان بیارند بر رب جود
که در دین از این پیش بودند سست	نیاورده بودند ایمان درست
نکردند کسب نکویی و خیر	برفتند دنبال آیین غیر
به ایشان بگو ای محمد (ص) کنون	که ای خوار مردان ناچیز و دون
که در پاسخ این همه زشتکار	بمانید در صبر و در انتظار
که هستیم خود منتظر نیز ما	بینیم فرجام کار شما

(روزی که بیاید یکی از آیات پروردگارت ایمان کسانی که قبلا ایمان نیاورده اند سودی نبخشد) صدوق در کمال الدین و ثواب الاعمال از حضرت صادق علیه السلام روایت می کند: آیات ائمه هستند و بعض آیات قائم آل محمد (عجل الله تعالی فرجه است).

البته مفسران علاوه بر این با اشاره بر کل آیه آنرا نشانه ظهور حضرت مهدی و نزول حضرت عیسی برشمرده اند و گروهی طلوع خورشید از مغرب را اضافه می کنند.

در آیه ۹۲ سوره‌ی اسراء توقّعات نابجای کفّار مطرح شده است که می‌گفتند: ما به تو ایمان نمی‌آوریم مگر آنکه آسمان را بر ما فروریزی، یا خدا و فرشتگان را نزد ما آوری. این انتظارها در این آیه رد شده است.

مرحوم علامه (ره) موقعی که وارد بحث روایی می‌شوند ابتدا سه حدیث در تفسیر آیه نقل می‌کنند و می‌فرمایند،

در تفسیر آیه فوق سه معنا آمده: معنای اول روز «**قیامت**» و معنای دوم در مورد «**روز رجعت**» و سومین معنا «**ظهور**» مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) است.

همچنین آیه شریفه ۲۱۰ سوره مبارکه بقره. علامه آنرا به عنوان حادثه‌ای که وقوعش در دنیا متوقع می‌باشد.

۱- کافران لجوج، با دیدن معجزات الهی هم تسلیم نمی‌شوند. هَلْ يَنْظُرُونَ...

۲- ایمان و عمل، در شرایط آزاد و طبیعی، کارساز است، نه در حال اضطراب و ترس جان. يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ

۳- منتظر واقعی، با دیدن این همه نشانه در دنیای امروز با عمل صالح و آماده نمودن خود امیدوار است.

حج بزرگ ظهور قائم و اعلان دعوت مردم

وَ أَذَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَ رَسُولُهُ تَوْبَهُ ۃ ۳

بگو بر مؤذن ندا بر زند
همه مکیان را خود آگه کند
که در حج اکبر بدانند نیک
چه هشدار دادست آن بی شریک
که یزدان و پیغمبرش بعد از این
بجویند یبزاری از مشرکین

امام صادق علیه السلام: رسول خداصلی الله علیه و آله ابوبکر را با آیات سوره براءت به موسم حج فرستاد تا بر مردم بخواند و نتوانست، جبرئیل نازل شد و گفت: از ناحیه تو جز علی علیه السلام نباید برساند.

حضرت باقر علیه السلام روز حج بزرگ، خروج حضرت قائم (جل الله تعالی فرجه الشریف) (و بانگ هشدار) دعوت آن حضرت به خویش است و اعلان دعوت مردم است
۱- برای جلوگیری از مظلوم‌نمایی دشمن و تبلیغ علیه شما، مردم را در جریان بگذارید. ۲- در تبلیغ، از عنصر زمان و مکان غفلت نکنید.
۳- تبلیغ مهدویت روز گردهمایی بزرگ و تجمع مسلمانان بایستی تبلیغ شود.

حج مهدوی مهدی عجل الله روح حج و رمز تمامیت آن است. تمام الحج لقاء الامام؛ تمامیت حج در گرو دیدار با امام است. حج با یاد او «طواف دل» و بی یاد او طواف گل است. کعبه بی عطر حضور او بتکده ای را می ماند. مگر میشود امتی در یک جا اجتماع کنند ولی امامشان در آنجا حضور نیابد؟! او بر اعمال شیعیان خود، گواه است. قائم عجل الله تعالی فرجه در موسم حج شاهد مردم است و آنان را می بیند، اما آنان او را نمی بینند (امام صادق)

با ظهور مهدی شعاع دین پیغمبر (صلی الله علیه و آله) بالا گیرد

و قَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ (توبه ۳۶)

بجنگید با مشرکان متحد   بکوشید در یاری هم بجد

همان سان که آن مشرکان در قتال   نمایند خود دسته جمعی جدال

بدانید این را که پروردگار   بود یار افراد پرهیزکار

از امام صادق راجع به این آیه سؤال شد پدرم امام باقر فرمودند: هنوز تاویل آن نیامده. اگر قائم ما قیام کند، آن کس که او را می بیند تاویل آن را بخوبی خواهد دید، و درک میکند و دین حضرت محمد تا هر کجا که شب سایه می افکند، خواهد رسید؛ آنسان که هیچ دوگانه پرستی بر روی زمین نخواهد ماند؛ همچنانکه خداوند فرموده (لیظهره علی الدین کله) با ظهور او شعاع دین پیغمبر **صلی الله علیه و آله** چنان بالا گیرد که در روی زمین شرک و بدبینی نماند

و قاتلوهم حتی لاتکون فتنه و یکون الدین کله لله با آنها پیکار کنید تا فتنه ای نماند و تمام دین از آن خداوند باشد. در اسلام اصل بر جنگ نیست، برای رفع مزاحمان اجتماعی و سرکوبی مستکبران یا برای دفاع، حتی در ماههای حرام **قاتلوا** **المشْرکین** اجازه ندهید دشمن از مقدّسات دینی و احکام فقهی شما سوء استفاده کند. اگر دشمن در ماههای حرام حمله کرد، مقدّس مآب نشوید، بلکه مقابله کنید.

حج و براءت از مشرکین : حج بی روح و بی تحرک و قیام، حج بی براءت، بی وحدت و حجی که از آن هدم کفر و شرک برنیاید، حج نیست. براءت، قبل از آنکه بعد سیاسی اجتماعی داشته باشد، جنبه اعتقادی و تربیتی دارد.

پیروزی لشکران الهی

وَ لَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ . إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ . وَإِنَّ جُنَدَنَا لَهُمُ

الْغَالِبُونَ صافات ۱۷۱-۱۷۳

ببیند کیفر ز پروردگار

به زودی بیابند پاداش کار

بر آن کس که باشد رسول خدا

که سبقت گرفتست پیمان ما

بگردند فاتح بگشته سعید

به تحقیق بر کافران پلید

جُند الله مردانی هستند فولاد دل که همه وجودشان یقین به خداست و هیچ شکی در دلشان راه نمییابد مردانی سختتر از صخره ها... با معرفت، به خدا ایمان آورده اند، و ایمان به خدا در اعماق جانشان نفوذ کرده است.

الْغَالِبُونَ : چیره شوندگان. پیروزمندان. وعده خدا مبنی بر پیروزی لشکر اسلام و غلبه مؤمنان، یک وعده مشروط است؛ نه مطلق. مشروط به بندگان حقیقی و لشکریان راستین خدا بودن و تلاش در مسیر الهی با افکار و برنامه‌های آسمانی. سؤال: با آنکه خداوند وعده نصرت و پیروزی مردان خدا را داده است، پس چرا گاهی شاهد شکست آنان هستیم؟

پاسخ: **اولاً** آن وعده‌های الهی محقق شده و امروز عدد پیروان ادیان آسمانی بسیار بیشتر از پیروان مکاتب بشری است. مخالفان انبیا از میان رفته‌اند و نام و نشانی از آنها نیست. اما نام پیامبران زنده است و مکان‌های منسوب به آنها، مورد احترام

مردم. محبوبیت و قداست آنها نزد مردم با هیچ يك از دانشمندان و هنرمندان و نویسندگان و شاعران و سیاستمداران تاریخ قابل مقایسه نیست.

ثانیاً؛ شکست‌های آنان، همواره ناشی از کوتاهی و سستی پیروانشان در انجام مسئولیت‌ها بوده است، نه عدم نصرت و امداد الهی. چنانکه شکست مسلمانان در جنگ احد، ناشی از سستی و اختلاف و نافرمانی آنان بود.

ثالثاً؛ پیروزی علمی و منطقی و عقلی را فراموش نکنیم.

رابعاً؛ هلاکت و قهر الهی درباره مخالفان را از یاد نبریم.

خامساً؛ عمر جهان تمام نشده و با آمدن و ظهور حضرت مهدی تمام اهداف حق عملی خواهد شد.

یاری شدن انبیا، سنت الهی است. آینده بشر با پیروزی انبیا و شکست دشمنان آنان است. (رجعت) - عبودیت و بندگی خدا، شرط رسیدن اولیا به مقام رسالت بوده است. - پیروزی پیامبران و مکتب آنان بر دیگر مکاتب حتمی است. «إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ» (حرف «ان» و حرف «لام» و جمله اسمیه، نشانه‌ی حتمی بودن است) - بندگی خدا، زمینه‌ی دریافت نصرت الهی است. لِعِبَادِنَا ... الْمَنْصُورُونَ - پیامبران و پیروان آنان لشگر خدا و لشگر خدا قطعاً در همه صحنه‌ها پیروز است. «إِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ»

حزب الله هم الغالبون

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ مجادلہ ۲۲

بیاورده ایمان به رب و معاد

نیای تو یک قوم با اعتقاد

درآیند از راه صلح و صفا

که با دشمنان رسول و خدا

برادر بود طائفه یا پسر

اگرچه که آن خصم باشد پدر

نوشته است ایمان بس پایدار

به دل‌های این مردمان کردگار

بر آنها گشودست باب ظفر

به روح الهی خدای بشر

خداشان درآرد به باغ بهشت

پس آن مردم پاک و نیکوسرشت

بسی جویهای زلال و روان

که جاریست از زیر اشجار آن

به شوق و به رغبت به میل و به کام

بمانند جاوید در آن مقام

رضایند آنان هم از کبریا

از آنهاست خشنود یکتا خدا

چنین غرقه در اقتدار و شکوه

که حزب خدایند خود این گروه

همیشه بود مفلح و رستگار

بدانید خود حزب پروردگار

مقام رضا، بالاتر از مقام تسلیم است، یعنی بنده نه فقط تسلیم مقدرات الهی و امر و نهی اوست، بلکه در دل نیز به آن راضی است و از سر رضایت آن را می‌پذیرد. ایمان با کفر سازگار نیست. به نوح درباره‌ی فرزندش گفته می‌شود: **إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ** هنگامی که برای ابراهیم ثابت شد عموی او منحرف است، از او برائت جست. **فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ حَتَّىٰ پيامبر صلى الله عليه وآله از استغفار برای مشرکان منع می‌شود. ما كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ**

تولی و تبری

در سوره مجادله بارها سخن از تولی و تبری مطرح شده است که بیانگر اهمیّت دوستی با دوستان خدا و دشمنی با دشمنان خداست: **تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ، لَا تَجِدُ ... يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ .** امام رضا علیه السلام فرمود: **کمال الدین ولایتنا و البرائة من عدونا کمال دین،** در پذیرش ولایت ما و دوری از دشمنان ماست. به امام صادق علیه السلام گفتند: **فلانی به شما محبت می‌ورزد ولی نسبت به برائت از دشمنان شما ضعیف عمل می‌کند.** حضرت فرمودند: **دروغ می‌گوید کسی که ادّعی محبت ما را دارد و از دشمن ما دوری نجسته است.** این آیات سرگذشت دسته‌ای از منافقین را ذکر می‌کند که با یهودیان دوستی و مودت و با خدا و رسولش دشمنی داشتند، و ایشان را خاطر همین انحراف مذمت نموده، به عذاب و شقاوت تهدید می‌کند، تهدیدی بسیار شدید.

انتظار الفرج عبادت است

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْعَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنتَظِرِينَ يونس ٢٠

بگویند خود منکران خدا	چرا معجزه نآورد مصطفی
بگو هست دادار دانای غیب	مبراست یزدان ز هرگونه عیب
بمانید اکنون در این انتظار	که آید عذابی ز پروردگار
که من هم کِشم انتظاری فزون	که یزدان کند یاری من کنون

غیب (و معجزه که به جهان غیب مربوط است)، از آنِ خداست (نه در اختیار من یا تابع هوس مردم) پس در انتظار باشید، من نیز همراه شما از منتظرانم (که خداوند چگونه پاسخ بهانه‌گیری‌های شما را می‌دهد). این آیه به فضیلت انتظار اشاره می‌کند.

- ۱- بهانه‌گیران، قرآن و صدها آیه را نادیده می‌گیرند و خواستار آیه‌ی دیگری می‌شوند.
- ۲- معجزه، به خواست خداست، نه در اختیار پیامبر و نه تابع تمایلات مردم.
- ۳- سنّت و قانون خدا، مهلت دادن است. فَانْتَظِرُوا ...

منتظر واقعی امام زمان (ارواحنا فداه) باید با ظلم و فساد و تبعیض مبارزه نماید و تحرک داشته باشد. منتظر واقعی ساکن و بی تحرک نیست. شیعه و پیرو واقعی امام (ارواحنا فداه) باید وقت خود را صرف خودسازی فردی و اجتماعی جامعه نماید.

این تفکر اشتباه و خطای محض است که برخی در دوران انتظار سکوت نموده و نظاره گر اوضاع باشند و انتظار داشته باشند که در دوران ظهور جزء یاران امام ارواحنا فداه) باشند. اساسا چنین موضوعی قابل قبول نیست.

منتظر واقعی باید تحرک داشته باشد. ما باید موضوع همت و کار مضاعف را با توجه به مسئله مهدویت و ویژگی های منتظر واقعی امام زمان (عجل الله) مورد توجه دقیق قرار دهیم.

عده ای معتقدند که باید در جامعه فساد کرد و تباهی را در جهان تشدید نمود تا زمینه های ظهور امام زمان فراهم شود! عده ای نیز معتقدند که باید ناظر صرف بود و تحرکی در این خصوص انجام نداد

و برخی نیز به ابعاد ماوراء الطبیعه موضوع و جنبه های عرفانی ظهور امام زمان می نگرند و در صدد پررنگ نمودن آن ابعاد می باشند. عده ای نیز صرفا به دنبال رویت امام زمان هستند.

باید گفت که همه این مسیرها ناصحیح است. ما هر شب منتظر طلوع خورشید فردا هستیم، اما معنای انتظار خورشید، آن نیست که دست بر روی دست بگذاریم و تا صبح در تاریکی به سر ببریم،

بلکه هرکس سعی می کند در حد امکان، اتاق خود را روشن کند. همه در زمستان منتظر فرا رسیدن تابستان هستند، ولی انتظار تابستان به آن معنا نیست که در زمستان در سرما بمانیم و اتاق خود را گرم نکنیم.

امت معدود، ۳۱۳ یاران امام

وَلَيْنُ أَخْرَجْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ لَّيَقُولَنَّ مَا يَحْبِسُهُ إِلَّا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ هود ۸

چو ما صبر سازیم کاین قوم خوار
نگردد به قهر الهی دچار
که تا موقع مرگ، آید فرا
در آنکه ببینند خشم خدا
برانند روی زبان این خطاب
چه گشته که ما را نیاید عذاب
پس آنگاه کاید زمانش به سر
ندارند راهی برای مفر
تمسخر نمودند آن کافران
عذابی ببینند سخت و گران

از امام علی علیه السلام در مورد اُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ نقل شده: اصحاب قائم آل محمد (صلی الله علیه و آله) هستند که ۳۱۳ نفرند اصحاب القائم الثلاث مائه و البضعة عشر آنان کسانی اند که حضرات امام علی (علیه السلام) و امام صادق (علیه السلام) از آنان به پرچم داران تعبیر فرموده اند و هریک از این یاران خاص، نقش عظیمی در فرماندهی سپاه و گشودن شهرها و اداره امور و... دارند.

یاوران، مؤمنان صالحی اند که به حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) در مکه و غیر آن ملحق می شوند.

زیر پرچمش گرد می آیند و با دشمنان خدا و پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) می جنگند. آنان، در ساعتی جمع شوند؛ مانند ابرهایی که در پاییز جمع می شوند

کلمه‌ی «أُمَّةٌ»، هم به گروهی که هدف مشترک دارند گفته می‌شود و هم به معنای زمان است. در این آیه، مراد از **إِلَى أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ**، زمانِ مشخص و محدود است. چنانکه در سوره‌ی یوسف آیه‌ی ۴۵ می‌خوانیم: **وَإِذْ كَرَبَعَدَ أُمَّةٍ يَعْنِي زَنَدَانِي آزَاد شَدَه**، پس از مدتی به یاد یوسف افتاد.

طبق بعضی روایات، یکی از مصادیقِ **أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ** زمان قیام حضرت مهدی علیه السلام است، یعنی خداوند تا آن زمان عذاب را از این امت برداشته است.

تأخیر عذاب الهی مصالحی دارد؛ همچون توفیق توبه برای گناهکاران، تولد فرزندان مؤمن از والدین منحرف، علاوه بر آنکه وجود افراد صالح و دعای آنان، سبب تأخیر در نزول عذاب الهی می‌گردد.

۱- برخی کارهای خداوند، زمان‌بندی دارد. **أَخَّرْنَا ... إِلَى أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ**

۲- قهر خداوند قابل تأخیر است. **أَخَّرْنَا**

۳- مهلت و مدت تأخیر قهر و عذاب الهی، اندک است. **إِلَى أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ**

۴- تأخیر در عذاب، نشانه‌ی لطف خداست، نه دلیل ضعف خدا. پس آن را مسخره نکنیم. **وَلَيْسَ أَخَّرْنَا ...**

۵- قهر الهی، از مسخره‌کنندگان کافر برداشته نمی‌شود. **لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ**

۶- به مهلت خدا مغرور نشویم که عذاب الهی دیر و زود دارد، **يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا**

۷- شیوه‌ی برخورد کفار، مسخره کردن عقاید دینی است. **كَأَنَّا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ**

خصوصیات اصحاب و یاران مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) را که در روایات اسلامی آمده است: اگر افکار عمومی دنیا را نسبت به قرون ۱۶ و ۱۷ مقایسه کنیم، واقعاً جهان کنونی براساس خود آگاهی عام انسانی و اسلامی در اثر ارتباطات نزدیک و به دلائل دیگر، در حال نزدیک شدن به نوعی اجماع است، آمادگی خاصی پدید می آید که همه دنیا یکصدای یک چیز را بگویند، همه دنیا یک برداشت را انجام دهند و همه دنیا در برابر یک مسأله، یک واکنش واحد نشان دهند.

شاید همین ارتباطات و اتفاق‌هایی که در دنیا افتاد، زمینه‌ای برای **جهانی شدن** (منتها از نوع مهدوی‌اش نه از نوع سرمایه‌داری غرب) را بوجود آورده است.

اصحاب ایشان ابتدا ۳۱۳ نفر از نژادهای گوناگون هستند، این ۳۱۳ نفر کادر اصلی نهضت جهانی هستند که طبق روایات به سرعت گسترش می‌یابند و در مرحله دوم پس از ستاد مرکزی، در ستاد عملیاتی نهضت جهانی، ده‌هزار نیرو قرار می‌گیرد که حلقه بعد از آن ۳۱۳ نفر همین ده هزار نفرند و حلقه بعد هم قیام عالمگیر است،

در روایت آمده که اغلب یاران مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) جوان هستند. با جوانان می‌توان دنیا را تغییر داد. انقلاب مهدی، انقلاب جوانان است. در جای دیگر درباره اصحاب مهدی آمده: دل‌هایشان چون پاره‌های آهن محکم است و متزلزل نمی‌شود، نمی‌ترسند و قدرت را در سراسر جهان و بسرعت در دست می‌گیرند. آنان امتحان بزرگی را پشت سر می‌گذارند بدلیل اینکه شرایط آنان پیچیده‌تر و مقاومت آنان سخت‌تر است. طبق روایتی چون پیامبر را ندیده‌اند و لیکن به راه حق ادامه می‌دهند، اجرشان از اجر یاران پیامبر بیشتر است.

ارزش ایمان در دوره غیبت

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحُسْنُ مَآبٍ (رعد ۲۹)

برآن مؤمنان به پروردگار که خود صالحانند و پرهیزکار

خوشا بر چنان حال و حُسن مآب که یابند آنان به روز حساب

مفسران با نقل حدیث طوبی لمن تمسک بامرنا فی غیبه قائمنا از امام صادق ارزش ایمان در دوره غیبت را استنباط کرده‌اند خوشا بحال کسی که در غیبت قائم ما به امر ما تمسک جوید و قلبش پس از هدایت منحرف نشود، (کنزالدقائق ج ۶) و در این آیه با ذکر سرنوشت و پایان کار افراد با ایمان مضمون آیات قبل را چنین تکمیل می‌کند.

گفتم: فدای شما شوم طوبی چیست؟ امام فرمود: درختی در بهشت است که ریشه آن در سرای علیّ علیه السلام است و هیچ مؤمنی نیست جز آنکه شاخه ای از شاخه های آن درخت در سرای اوست و آن همان قول خدا است که فرمود: طُوبَىٰ لَهُمْ وَحُسْنُ مَآبٍ

چهار مطلب در این آیه نهفته است :

اول : ایمان یعنی اعتقادات، یعنی زیر چتر چه کسی هستیم برای تقویت ایمان دعا زیر را بخوانیم (اللهم عرفنی نفسک فانک ان لم تعرفنی نفسک لم اعرف نبیک اللهم عرفنی رسولک فانک ان لم تعرفنی رسولک لم اعرف حجّتك اللهم عرفنی حجّتك فانک ان لم تعرفنی حجّتك ضللت عن دینی)

بار الها خود را بمن بشناسان زیرا اگر تو خود را شناسانی رسولت را شناسم بار الها رسولت را بمن بشناسان زیرا اگر رسولت را بمن شناسانی حجت تو را شناسم بار خدایا حجت خود را بمن بشناسان زیرا اگر خود را شناسانی من از دینم گمراه میشوم

دوم : عمل صالح زمانی تقویت میشود که (امنوا- یعنی ایمان) تقویت شود

سوم : تاکید عمل

چهارم : صالح بودن عمل به میزان قوی بودن ایمان است اعمال باتوجه به ایمان قوی ما شکل میگیرد

گرچه هدف از غیبت حضرت (عجل الله تعالی فرجه الشریف) یکی از اسرار پنهان الهی است که تنها پس از ظهور حضرت (ارواحنا فداه) این راز هویدا می شود.

اما برخی اشارات در روایات نشانگر اهداف کوتاه مدتی برای غیبت حضرت حجت (ارواحنا فداه) است که شاید می توان مهمترین آنها را آمادگی برای پذیرش قیام ذکر کرد که بر این اساس لازم است وظایف و مسئولیتهای خطیر خویش در این عرصه را شناسایی نموده و بدانها اهتمام ورزیم.

یوم الله روز ظهور حضرت مهدی عجل الله

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ (ابراهیم ۵)

خداوند همراه آیات خویش

برانگیخت موسی به پیغمبریش

که قومت ز ظلمات می ساز دور

برو رهنمون شو به دنیای نور

بر آنها تذکر بده کاین سزاست

از آن روزهایی که روز خداست

که بر هرکه باشد صبور و شکور

بود روشن و فاش آیات نور

در روایات، روز ظهور حضرت مهدی علیه السلام و روز رجعت و روز قیامت را از مصادیق ایام الله گفته اند امام صادق (علیه السلام): ایام الله یوم یقوم القائم و یوم الكنزه و یوم القیامه روزهای خداوندی (ایام الله) سه روز است؛ روز ظهور قائم، روز مرگ و روز قیامت {در خصال صدوق از امام باقر (علیه السلام) و (تفسیر جامع ج ۳)

حتمیت ظهور حجت خدا

ابن عباس نقل کرده که رسول خدا (صل الله علیه و آله) فرمود: پس از من خلفا و اوصیا و حجت های الهی دوازده نفرند که اول آنان برادرم و آخرین ایشان فرزند من مهدی است. عرض کردند: ای رسول خدا، برادر شما کیست؟ فرمود: علی (علیه السلام) گفتند: فرزند شما کیست؟ فرمود: مهدی صاحب الزمان (ارواحنا فداه) کسی که زمین را پر از عدل و داد می کند، همان گونه که پر از ظلم و جور شده باشد. و سوگند به خدایی که مرا به حق به پیامبری مبعوث فرمود، اگر از عمر دنیا جز یک روز باقی

نمانده باشد، خداوند آن روز را به قدری طولانی کند تا فرزندم حضرت مهدی (ارواحنا فداه) در آن روز ظهور نماید و روح الله عیسی بن مریم فرود آید و پشت سر آن حضرت نماز خواند و زمین به نور پروردگارش درخشان گردد و حکومتش به شرق و غرب عالم رسد. (کمال الدین باب ۲۴ ح ۲۷) طبق این روایتی که از امام باقر (علیه السلام) رسیده است؛ تا مردم عاقل نشده اند، معارف دین را درست نشناخته اند و معنای امامت را درست ارزیابی نکرده اند، توفیق انتظار ولی عصر (ارواحنا فداه) نصیب آنها نخواهد شد.

دومین شرط که مربوط به مدیریت و مدبریت و شهامت و شجاعت در اجرای احکام الهی است، بیانی است که باز از وجود مبارک امام باقر (علیه السلام) رسیده است که یاران راستین ولی عصر و اصحاب آن حضرت، **اجری من لیث و امضی من سنان** یعنی از شیر شجاع تر، و از نیزه تیزترند **خودسازی؛ زمینه ساز ظهور** آنچه تمام بشریت به آن چشم دوخته و در آرزوی تحقق آن به سر می‌برند، رهاورد دوران ظهور و حکومت مصلح جهانی است.

و امتیاز مهم تشیع از دیگران این است که این رهاورد را به صورت مشخص و دقیق بیان کرده تا بشریت برای تحقق و فرارسیدن چنین دورانی بیشتر تلاش کند.

این دستاوردها به صورت گسترده و دقیق در کلمات ائمه (علیهم السلام) بیان شده است. در روایت است روزی بر امت خواهد آمد که از دین جز پوستین وارونه‌ای باقی نمی‌ماند، شاید به این معنا که ظالمان و منافقان به نفع خود برخی احکام دین را ندید گرفته و یا احکامی خارج از دین را وارد آن می‌کنند.

بیعت کننده با امام مهدی (ارواحنا فداه)

أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ نحل ۱

بزودی زمانش بیاید فرا
نورزید تعجیل هرگز در آن
که جاری شود امر یکتا خدا
چو وقتش شود، حکم گردد روان
همانا منزله بود کردگار
که وی را شریکی بود در کنار

گروهی از مفسران در اینجا با اشاره به روایتی از امام صادق (علیه السلام) به ۳ مورد اشاره می کنند؛ ۱- ندای آسمانی از علائم ظهور ۲- بیعت سایر بیعت کنندگان با حضرت ۳- نزول جبرئیل از آسمان به عنوان اولین بیعت کننده با امام مهدی (ارواحنا فداه). (کنزالدقائق ج ۷- ترجمه المیزان ج ۱۲)

حضرت قائم (ارواحنا فداه) پشت به حرم (خانه کعبه) می دهد و دست خود را دراز می کند مثل دست موسی ... آنگاه می فرمایند: این دست خداست و از جانب خداست و به امر خدا کشیده شد و این آیه را تلاوت می کند: ان الذین یبایعونک انما یبایعون الله یدالله فوق ایدیهم، فمن نکث فانما ینکث علی نفسه ....

پس اول کسی که دست آن حضرت را می بوسد جبرئیل است و با آن جناب بیعت می نماید و پشت سر او فرشتگان و نجبای جنّ و نقیبان آن حضرت بیعت می کنند. جمله ی **أَتَى أَمْرُ اللَّهِ** اختصاصی به فرمان قهر الهی ندارد، بلکه شامل همه فرمان های خداوند، همچون فرمان جهاد، فرمان ظهور امام زمان (ارواحنا فداه) و فرمان برپایی روز قیامت، می شود که نباید در این امور عجله کرد.

قیام مهدی از فرزندان امام حسین علیه السلام

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ
حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ نحل ۴۵

کسانی که در زشت اعمال خویش ره مکر و نیرنگ گیرند پیش

مگر در امانند از آن بلا که بعد زمینشان به امر خدا

و یا آنکه گردد عذابی روان ز جایی که نَبُوند آگاه از آن

امام باقر(علیه السلام) فرمود: عهد و پیمان پیغمبر(صلی الله علیه و آله) بعد از حضرت ابا
عبدالله الحسین(علیه السلام) رسید. پس از آن حضرت به محمد بن علی(علیه السلام) منتقل
گشت. آن گاه خداوند آنچه خواهد می کند.

وقتی ائمه طاهرین(علیهم السلام) در صحنه دنیا محکوم دشمنان شدند مردی از آنها
قیام می کند که ۳۱۳ مرد فداکار با وی باشند و بیرق پیغمبر با اوست و به طرف مدینه
تا اینکه از بیداری می گذرد و می گوید: آن قوم دشمنان خدا هستند که به زمین فرو
می روند.

- عذاب و کیفر الهی، پس از اتمام حجت است . احتمال عذاب و کیفر الهی، برای
دست برداشتن از توطئه کافی است. أَفَأَمِنَ . توطئه گران علیه دین بدانند که حیلای
آنان، در برابر علم و قدرت الهی، پوچ است.

- زمان و مکان و نوع قهر خدا در دنیا قابل پیش بینی نیست که امکان فرار باشد.
هیچ فرد یا عاملی، مانع قهر خدا نیست

شرق و غرب جهان در دست نمازگزاران و ...

الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ آتَوُا الزَّكَاةَ وَ أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا
عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ (حج ۴۱)

کسانی نمایند یاری حق	که باشند بر این عمل مستحق
کسانند ایشان که گر در زمین	به آنها ببخشیم قدرت چنین
بدارند بر پای امر صلوات	ببخشند بر بینوایان زکات
نمایند آن مردم خوش سرشت	خود امر به معروف و هم منع زشت
همانا سرانجام اعمال و کار	بود در ید قدرت کردگار

امام باقر (علیه السلام) در باره قول خدای عزوجل فرمود: آیه در حق آل محمد (صلی الله علیه و آله) است. در حق مهدی (عجل الله تعالی فرجه) و یاران او که خداوند شرق و غرب زمین را تحت سلطه آنان قرار می دهد و به وسیله آنان دین را پیروز گردانده و بدعتها و باطلها را می میراند (تأویل الآیات الظاهرة، کتاب خطی)

اگر قدرت و امکانات، در دست افراد صالح باشد، بهره برداری صحیح می کنند و اگر در اختیار ناهلان قرار گیرد سوء استفاده می کنند. بنابراین دنیا و قدرت، برای گروهی نعمت و برای گروهی وسیله بدبختی است و قرآن از هر دو نمونه یاد کرده است اگر مؤمنان به قدرت برسند، به سراغ نماز و زکات و امر به معروف می روند ولی انسان های منحرف و ناهل، اگر قدرتمند شوند کارشان طغیان است، إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيْطَغِي وَ در راه نابودی منابع اقتصادی و نسل بشر گام بر می دارند، وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَ يُهْلِكَ الْحَرْثُ وَ النَّسْلُ

و عاقبت، مردم را به دوزخ می‌کشانند. **أَيُّمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ** یاری خداوند از طریق احیای دین اوست. **وَ لَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ،**

۱- پیروزی مؤمنان، زمینه‌ی بندگی و تعاون مالی و فرهنگی را فراهم می‌کند و غفلت و غرور را از بین می‌برد. **إِنْ مَكَّنَّاهُمْ**

۲- اولین ثمره‌ی حکومت صالحان، نماز و زکات و امر به معروف و نهی از منکر

۳- رابطه با خدا و دستگیری از محرومان و آگاهی دادن به جامعه و جلوگیری از مفاسد، از هم جدا نیست.

۴- اقامه‌ی نماز و ادای زکات و امر به معروف و نهی از منکر از وظایف و کارهای قطعی مسئولان حکومت اسلامی است. **«أَقَامُوا»** نه یقیمون

۵- حاکمان مؤمن، هم در فکر ارتقای روحی و رشد امور معنوی هستند و هم به دنبال رفاه و حل مشکلات اقتصادی و فقرزدایی و اصلاح جامعه.

جامعه دارای ولایت، جامعه‌ای است که تمام استعدادها در آن امکان رشد دارد و انسانها را به تکامل می‌رساند. در جامعه ولایی، ولیّ و حاکم، جامعه را در راه خدا قرار می‌دهد، و آحاد آن را اهل ذکر و یاد خدا می‌کند، عدالت اجتماعی برقرار و حقوق و شرف انسانها محترم شمرده می‌شود، نیکی‌ها اشاعه می‌یابد و از پلیدی‌ها جلوگیری می‌شود. در چنین جامعه‌ای ولیّ امر، مجری قانون خداست و از خود هیچ اراده و اختیاری جز اجرای دستورات شریعت و رعایت مصالح امت اسلامی نخواهد داشت

الذین ان مکناهم فی الارض اقاموا الصلوه و اتوا الزکوه...

خلفای زمین از جانب خدا خواهد بود

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ إِلَهُ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ (نمل ۶۲)

اجابت چه کس می نماید دعا	کسی را که مضطر شده در بلا
چه کس برطرف می کند آن الم	رهای ببخشد ز گرداب غم
شما مسلمین را کند جانشین	که حاکم بگردید اندر زمین
مگر ایزدی هست غیر از خدا	که باشد به پروردگاری سزا
ولی عده ای کم ز جمع عباد	بجویند راه درستی و داد

امام صادق علیه السلام: آیه درباره قائم از آل محمد (صلی الله علیه و آله) نازل شده. به خدا سوگند، او همان مضطرّ درمانده ای است که چون در مقام ابراهیم دو رکعت نماز گزارد و فرج خویش از خدا بخواهد، خداوند دعایش را اجابت کند و بدیها را برطرف سازد و او را در زمین خلیفه قرار دهد

پیامبر فرمودند: ای سلمان آیا می خواهی جانشینان خودم را معرفی کنم؟ سپس نام دوازده امام را بیان کردند. سلمان گوید مشتاق بودم که آنان را زیارت کنم. سپس پیامبر فرمودند: با حضور آنان این آیه معنا پیدا می کند (تفسیر قمی ج ۲ ص ۱۲۹) آری در آن هنگام که تمام درهای عالم اسباب به روی انسان بسته می شود کارد به استخوانش می رسد، و از هر نظر درمانده و مضطرّ می گردد، تنها کسی که می تواند قفل مشکلات را بگشاید، و این بستها را برطرف سازد، و نور امید در دلها بپاشد، و درهای رحمت بروی انسان درمانده بگشاید، تنها ذات پاک او است و نه غیر او.

از آنجا که این واقعیت بعنوان یک احساس فطری در درون جان همه انسانها است، بتپرستان نیز به هنگامی که در میان امواج خروشان دریا گرفتار می‌شوند تمام معبودهای خود را فراموش کرده، دست به دامن لطف الله می‌زنند همانگونه که قرآن می‌گوید: **فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ**: هنگامی که سوار کشتی می‌شوند خدا را می‌خوانند در حالی که پرستش را مخصوص او می‌دانند (۶۵ عنکبوت)

سپس می‌افزاید: نه تنها مشکلات و ناراحتیها را برطرف می‌سازد بلکه شما را خلفای زمین قرار می‌دهد (**وَ يَجْعَلْكُمْ خُلَافَاءَ الْأَرْضِ**) منظور از **خُلَافَاءَ الْأَرْضِ** ممکن است به معنی ساکنان زمین و صاحبان آن باشد، چرا که خدا با آن همه نعمت و اسباب رفاه و آسایش و آرامش که در زمین قرار داده و انسان را حکمران این کره خاکی ساخته، و او را برای سلطه بر آن آماده کرده است. مخصوصاً هنگامی که انسان در اضطرار فرو می‌رود و به درگاه خدا رو می‌آورد و او به لطفش بلاها و موانع را بر طرف می‌سازد، پایه‌های این خلافت مستحکمتر می‌شود (و از اینجا رابطه میان این دو بخش از آیه روشن می‌گردد)

گرچه خداوند دعای همه را (هرگاه شرائطش جمع باشد) اجابت می‌کند ولی در آیات فوق مخصوصاً روی عنوان مضطر تکیه شده، به این دلیل که یکی از شرائط اجابت دعا آن است که انسان چشم از عالم اسباب بکلی برگیرد و تمام قلب و روحش را در اختیار خدا قرار دهد، همه چیز را از آن او بداند و حل هر مشکلی را به دست او ببیند، و این درک و دید در حال اضطرار دست می‌دهد.

خُلَفَاءِ الْأَرْضِ: امام زمان در هر دوره که واجب الطاعة می باشد کیست و تعیینش با چه مقامی است؟ در قرآن مجید امامت را در عنوان کلی **اولی الامر** ذکر فرموده و چون آن را با رسول همراه ذکر فرموده ولی امر باید مانند رسول باشد در تمام فضایل و کمالات جز مقام رسالت، تا اطاعت از او همانند اطاعت از رسول واجب باشد. امامت مسلمین، مقامی است الهی که باید خداوند توسط رسولش معین بفرماید؛ زیرا اگر تعیین امام با مسلمین باشد،

اولا: اتفاق همه آرای مسلمانها بر یک نفر محال یا نزدیک به محال عادی است و در نتیجه هر گروهی به دلخواه خود تابع امامی می شود و فسادش آشکار است.

ثانیا: بر فرض امکان، اتفاق بر یک نفر از کجا اطمینان حاصل می شود که آن شخص، لایق امامت مسلمین است؛ یعنی بتواند جامعه را به صلاح و سداد و عدل حرکت دهد و از خطرات و دشمنها نگهدارد، چه بسا جامعه را به وادی جهالت و هلاکت برساند مانند کوری که راهنمای کوران یا بیماری که طبیب بیماران چون خودش شود.

ثالثا: منتخب مردم شرعا واجب الطاعة نیست؛ زیرا تنها خداوند حق حاکمیت بر بشر را دارد؛ چون آفریدگار آنهاست و خودش این حق را به رسول خود و اولی الامر داده و اطاعتشان را بدون هیچ قید و شرطی و به طور کلی واجب فرموده پس باید اولی الامر مانند رسول، از هر گناه و خطایی معصوم باشد؛ زیرا کسی که معصوم نیست اگر اطاعتش به طور کلی و بدون هیچ قید و شرطی واجب باشد در موارد خطا و گناهش هم باید از او اطاعت کنند و خدا منزه است که چنین دستوری بدهد.

وعده یاری خدا به معصومان

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ (غافر ۵۱)

همانا خداوند صاحب معاد   رُسل را بود یار و مؤمن عباد

چه در روی خاك و چه روز نشور   که دارند آنجا گواهان حضور

در آیات قبل خواندیم که: مؤمن آل فرعون ابتدا ایمان خود را کتمان می کرد و سپس در رژیم طاغوتی فرعون یک تنه مردم را ارشاد کرد و آل فرعون برای بازگرداندن او از عقیده اش تلاش ها کردند، اما خداوند دین او را حفظ کرد. این آیه که آخرین قسمت آن ماجراست می فرماید: فکر نکنید حمایت ما تنها مخصوص او بود بلکه سنت ما حمایت از انبیا و همه ی مؤمنان است، گرچه در سختی باشند.

پیامبران و نصرت الهی در قرآن سخن از نصرت الهی درباره ی انبیا و مؤمنان بسیار است:

- نصرت نوح **فَنَجَّيْنَاهُ وَ مَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ** ما او و کسانی را که با او در کشتی بودند نجات دادیم
- نصرت ابراهیم علیه السلام **يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَ سَلَامًا** ای آتش! بر ابراهیم سرد و سلامت باش
- نصرت لوط **إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَ أَهْلَهُ أَجْمَعِينَ** ما او و بستگانش (جز همسرش) را نجات دادیم

• نصرت یوسف وَ كَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُونَ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ و ما این گونه برای یوسف در زمین مکتت قرار دادیم که هر جای آن را که می‌خواهد برگزیند

• نصرت شعیب نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ما شعیب و مؤمنان همراه او را نجات دادیم.

• نصرت صالح نَجَّيْنَا صَالِحًا وَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ما صالح و مؤمنان همراه او را نجات دادیم

• نصرت هود نَجَّيْنَا هُودًا وَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ما هود و مؤمنان همراه او را نجات دادیم

• نصرت یونس وَ نَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ ما یونس را از غم نجات دادیم

• نصرت موسی وَ أَنْجَيْنَا مُوسَى وَ مَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ موسی و کسانی را که با او بودند نجات دادیم

• نصرت عیسی إِنْ مَتَّوَفَّيْكَ وَ رَافِعَكَ إِلَيَّ من تو را می‌گیرم و به سوی خود بالا می‌برم

• نصرت رسول اکرم إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا همانا ما برای تو پیروزی آشکاری گشودیم

• نصرت مؤمنان وَ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرِ وَ أَنْتُمْ أَذِلَّةٌ هَمَانَا خداوند شما را در جنگ بدر در حالی که ذلیل بودید یاری کرد ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ خداوند آرامش خود را بر پیامبرش و مؤمنین نازل کرد هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيُزِدُوا إِيمَانًا اوست که آرامش را در دل‌های مؤمنان نازل کرد تا ایمانشان زیاد شود

در سوره‌ی انبیا درباره‌ی دعای حضرت نوح و یونس و زکریا و ایوب علیهم السلام می‌خوانیم: همین که خدا را ندا کردند، دعایشان مستجاب شد فَاسْتَجَبْنَا وَ در سوره‌ی شوری آیه ۲۶ می‌خوانیم: وَ يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ خداوند دعای کسانی را که اهل ایمان و عمل صالحند مستجاب می‌فرماید **نصرت الهی در مورد پیامبران و مؤمنان به صورت‌های مختلف جلوه می‌کند** گاهی با ایجاد الفت و گرایش دل‌ها وَ لِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ، يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ گاهی با استجابت دعا، فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ رَبِّ لَا تَذَرُ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا گاهی با معجزه و استدلال، أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ گاهی با عطای حکومت، آتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا گاهی با غلبه در جنگ، وَ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ گاهی با سکینه و آرامش قلب، فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَ أَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا گاهی با هلاکت دشمن یا انتقام از او، فَأَغْرَقْنَاهُمْ گاهی با امدادهای غیبی و نزول فرشتگان، أَلْنِ يَكْفِيكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنَزَّلِينَ

گاهی با ایجاد رعب در دل دشمن، وَ قَدَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ
 گاهی با گسترش فکر و فرهنگ و پیروان، لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ
 گاهی با نجات از خطرها، فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ
 و گاهی با خنثی کردن حيله‌ها و خدعه‌ها، وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ

۱- نصرت انبیا و مؤمنان از سنت‌های الهی است. (پیروزی حق بر باطل از وعده‌های الهی است) لَنَنْصُرُ

۲- در نصرت الهی شک نکنیم. «إِنَّا لَنَنْصُرُ» («إِنَّا» و حرف لام نشانه تأکید است)

۳- با وعده‌های قطعی الهی، به مؤمنان انگیزه و امید و تسلی دهیم

۴- نصرت الهی در همه‌ی جوانب، در خنثی شدن توطئه‌های دشمنان، در زیاد شدن طرفداران مطلق

۵- بشارت و هشدار در کنار هم سازنده است. لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا ... لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ

۶- ایمان، به انسان ارزش داده و او را در کنار انبیا قرار می‌دهد و مشمول نصرت الهی می‌کند. رُسُلَنَا وَ

۷- سختی‌ها و شکنجه‌های دنیا بیش از چند ساعت و چند روز نیست. در همین دنیا نیز طرفداران حق پیروزند

۸- انسان همواره محتاج نصرت الهی است و هرگز از لطف او بی‌نیاز نیست. نصرت الهی دائمی است. فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ

وقوع قیام و قیامت نزد خداست

و يَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ * قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيْمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ (ملک ۲۵ و ۲۶) در مورد روز قیام منجی بشریت، و سرنوشت کافران، چنین آمده و ناباوران می گویند :

بگویند کفار اندر خطاب چه وقت است آیا زمان عذاب

چو هستی ای مؤمنان راستگو چه موقع رسد وعده خشم او؟

بگو علم آن نزد یکتا خداست از این ماجرا با خبر کبریاست

وظیفه مرا هست تنها همین که بر خلق باشم نذیری مبین

در قرآن، شش مرتبه جمله، **مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ** از زبان مخالفان آمده و پیامبر در پاسخ آنان می فرمودند: علم به قیامت و غیب و قیامی که وعده داده شده فقط نزد خدا. علم غیب دو نوع : نوعی که خداوند به برگزیدگان خود عنایت می کند: **تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ** یعنی آنچه گفتیم از خبرهای غیبی است که به تو وحی کردیم. و نوعی که فقط مخصوص خداست و حتی انبیای الهی به آن آگاهی ندارند، نظیر علم به زمان برپایی قیامت و قیام. ندانستن جزئیات و زمان وقوع دلیل بر انکار کلیات آن نیست. اگر صدای زنگ در خانه بلند شد و شما کسی را که زنگ می زند نمی بینید، دلیل آن نیست که بگویید کسی پشت در نیست

سؤال کردن از زمان وقوع قیام و یا قیامت، طفره رفتن از اصل است - دشمن از طریق طرح سؤال و تحقیر و استهزا در صدد تضعیف مکتب و رهبر آسمانی است،

وعده نصرت و غلبه همه جانبه

أَنَّهُمْ مُّلقُواْ اللّٰهَ كَم مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللّٰهِ وَ اللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِينَ

بماندند ثابت قدم در جهاد بقره ۲۴۹ گفتند بر دیگران آن عباد

چه بسیار بوده که اندک قشون به یاری حق بر سپاهی فزون

بگشتند پیروز در کارزار خداوند با صابران است یار

چگونگی تسخیر جهان با یاران معدود با جمعیت روز افزون بشر که اکنون دقیق از

سه میلیارد بیشتر است، چگونه ممکن است مثلاً ۳ میلیارد نفر تسلیم یک جمعیت

اندک شوند و از عادات و اخلاق و برنامه ها و سنن خود دست بردارند؟

غلبه آن حضرت و حکومت جهانی اسلام، ممکن است بطور اعجاز انجام یابد و

ممکن است با فراهم شدن اسباب و علل ظاهری باشد و ممکن است به هر دو نوع

واقع شود، چنانکه پیشرفت و غلبه پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و قوای اسلام به هر دو

نوع بود. **اما بطور اعجاز**، حصول چنین غلبه مطلق برای آن حضرت، به خواست

خدا، امری است ممکن و معقول و با وعده‌های صریح و بشارت‌های حتمی که در

قرآن و احادیث متواتر داده شده، بدون شبهه حاصل خواهد شد.

در صدر اسلام و ... چه بسیارند گروه اندکی که به اذن خداوند، بر گروه بسیاری

چیرگی می‌یابند. یقیناً در موقع ظهور اوضاع و احوال اجتماعی و اخلاقی و سیاسی

کاملاً مساعد باشد. آن حضرت، اصحابش و عموم بندگان شایسته خدا را بر تمام

علل غالب و حاکم، و وارث و مالک ارض قرار می‌دهد. حصول چنین فتح و غلبه و

تشکیل آن حکومت الهی ممکن و عملی خواهد بود،

انتظار فرج داشتن

فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ (مائده ۲۴)

پس آن قوم گمراه گشته ز آز
به موسی دگرباره گفتند باز
که هرگز نیاییم در آن دیار
که دارند آنها در آنجا قرار
پس اکنون تو همراه با کردگار
بجنگید با مردم آن دیار
که ما نیز خواهیم اینجا نشست
ببینیم یا فتحتان یا شکست

انتظار فرج داشتن یعنی انتظار در رکاب امام بودن و جنگیدن و احیاناً شهید شدن، یعنی آرزوی واقعی و حقیقی مجاهد بودن در راه حق، نه آرزوی اینکه تو برو کارها را انجام بده، بعد که همه ی کارها انجام شد و نوبت استفاده و بهره گیری شد آن وقت من می آیم! مانند قوم موسی که این جملات را گفتند.

اصل انتظار فرج از یک اصل کلی اسلامی و قرآنی دیگر استنتاج می شود و آن اصل حرمت یأس از روح الله است. مردم مؤمن به عنایات الهی، هرگز و در هیچ شرائطی امید خویش را از دست نمی دهند چیزی که هست این انتظار فرج و این عدم یأس از روح الله در مورد یک عنایت عمومی و بشری است، نه شخصی یا گروهی، و به علاوه، توأم است با نویدهای خاص و مشخص که به آن قطعیت داده است. وجود دو نوع انتظار یکی سازنده و دیگری ویران کننده را ناشی از دو نوع بینش درباره تحولات و انقلابات تاریخی است. برداشت قشری از مردم از مهدویت و قیام و انقلاب مهدی موعود این است که صرفاً ماهیت انفجاری دارد، فقط و فقط از گسترش و اشاعه و رواج ظلم ها و تبعیض ها و اختناق ها و حق کشی ها و تباهی ها ناشی می شود، نوعی سامان یافتن است که معلول پریشان شدن است.

دوستان خدا

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (یونس ۶۲)

بدانید یارانِ پروردگار   نباشند بر ترس و آندۀ دچار

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: ای ابابصیر، خوشا به حال شیعیان بقیه الله عجل الله تعالی فرجه که در غیبت منتظر ظهورش هستند و در ظهورش پیرو او باشند آنها کسانی هستند که خداوند فرمود الا ان اولیاء همانا دوستان خدا. اولیاء خدا کسانی هستند، که میان آنان و خدا حائل و فاصله ای نیست، حجابها از قلبشان کنار رفته، و در پرتو نور معرفت و ایمان و عمل پاک، خدا را با چشم دل چنان می بینند که هیچ گونه شک و تردیدی به دلهایشان راه نمی یابد، و به خاطر همین آشنایی با خدا ماسوای خدا در نظرشان کوچک و کم ارزش و ناپایدار و بی مقدار است.

این آیات ویژگی های اولیای خدا را بازگو می کند. شعار آنان این است: **إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا ...** و نتیجه ی این خوف، تقواست و ثمره ی تقوا: **لَا يَحْزَنُهُمُ الْفَرَعُ الْأَكْبَرُ** این عدم خوفِ اولیای خدا، هم در دنیاست و هم در آخرت. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: اولیای خدا سکوتشان ذکر است، نگاهشان عبرت، سخنشان حکمت و حرکتشان در جامعه، مایه ی برکت است.

علی علیه السلام فرمود: خداوند ولیّ خود را میان مردم پنهان کرده است، پس هرگز مسلمانی را تحقیر نکنید، شاید او از اولیای خدا باشد، کسی که ولیّ خدا باشد، خدا هم ولیّ اوست **إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ** کسی که خوف الهی داشته باشد، خوف دیگری نخواهد داشت **لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ**

گرایش گروه گروه مردم به معصومین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

چو با یاری کردگار بشر
عیان گشت رایات فتح و ظفر
ببینی همه دسته دسته ز راه
بیایند در دین یکتا اله
ستایش کن آنگاه پروردگار
تو آمرزشی خواه از کردگار
که توبه پذیرست یکتا خدا
ببخشاید از بندگانش خطا

در حدیث می خوانیم: هنگامی که حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف ظهور کنند، مردم دنیا فوج فوج به او ایمان می آورند. نصرت خداوند، منوط به یاری مردم از دین اوست «إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ»

۱- پیروزی در سایه نصرت الهی است «نَصْرُ اللَّهِ وَ الْفَتْحُ»

۲- نابودی سران کفر و شرک، زمینه برای ورود مردم به توحید و یکتاپرستی است .
۳- مسلمانان وظیفه دارند در حدّ توان و امکان خود تلاش کنند تا زمینه ورود دیگران به اسلام فراهم شود

۴- اگر موانع برطرف شود، مردم گروه گروه ایمان می آورند «يَدْخُلُونَ... أَفْوَاجًا»

۵- تا قبل از فتح مکه مردم یکی یکی مسلمان می شدند، ولی بعد از فتح، گروه گروه

۶- فتح و پیروزی شما را مغرور نسازد که هرچه هست از خداست فَسَبِّحْ بِحَمْدِ

۷- تنزیه خدا از عیب و نقص و ظلم، باید همراه با سپاس از نعمت‌ها و ستایش باشد

۸- سپاس و ستایش و تسبیح خدا، مقدمه استغفار و آمرزش طلبی است بِحَمْدٍ... وَ

۹- صالحان که به قدرت می‌رسند به جای غرور و غفلت، جان و روح خود را با یاد خدا معطر می‌کنند. خداوند منزه است از اینکه یاران دینش را تنها بگذارد... فَسَبِّحْ

فتح و نصرت واقعی از جانب خداست، پس به ابزار و تجهیزات و نیروی انسانی تکیه نکنید که ممکن است همه امکانات باشد ولی باز هم شکست بخورید وَ مَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ انْقِلَابِ با تکیه به وحدت و رهبری امام پیروز شد نه با سلاح

ظهور امام زمان هم به همین ترتیب است، امکانات بشری و تجهیزات شاید طور دیگری عمل کند و به نفع و تسهیل در ظهور شود.

در فتح مکه، امید بت پرستان به یأس و مرکز شرک به پایگاه توحید تبدیل شد. موانعی که بر سر راه مؤمنان بود، برچیده شد، اسلام تثبیت گشت و برای صدور به کشورهای دیگر آماده شد.

فرمان استغفار یا برای نورانیت بیشتر قلب است یا برای زدودن غرور پیروزی یا برای گناهان امت و یا به خاطر معرفت بالای حضرت نسبت به خداست.

عموم مفسرین، این سوره را مربوط به زمان فتح مکه در سال ۸ هجری می‌دانند که گروهی از مردم به خاطر حقانیت اسلام، ایمان آوردند و بعضی از ترس به اسلام تظاهر کردند،

تشبیه آبادانی در عصر ظهور

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ
النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ
عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَمْ تَغْنَبِ بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿يونس ۲۴﴾

بود زندگانی دنیا چو آن که	آبی فرستیم از آسمان
گیاهان برویند روی زمین	نباتات رویند ز آن همچنین
تناول نمایند آن را تمام	ز انسان و حیوان و هرگونه دام
ببندد زمین زیور از خرمی	که مغرور گردد از آن آدمی
به ناگاه روزی رسد یا که شب	که فرمانی آید ز درگاه رب
که ناگاه آن خرمی سربه سر	درو گردد از آن نماند اثر
تو گویی که دیروز خاکِ بلاد	نبودست آباد و سرسبز و شاد
خداوند آیات خود کرده ذکر	برای کسانی که دارند فکر

در برخی روایات، این آیه رمز ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف به شمار آمده است که هرگاه زمین غرق در زرق، برق و مادیات شد، با امر الهی و انقلاب مکتبی همه چیز عوض شده و زمان حکومت عدل الهی و مساوات بین عالم گسترش یافته و ظلم و ستم مستکبرین با تمام تجهیزات و زرق و برق به پایان می رسد. همچنین روایات بسیاری در زمان ظهور و حضور آقا در ارتباط با بارش باران و آبادانی و عمران داریم. مثالهای قرآن، زمینه‌ی تفکر است، پس آنها را ساده نگیریم. لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

قیام حضرت امام عصر ارواحنا فداه از مصادیق غیب

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (بقره ۳)

کسانی که دارند ایمان به غیب نمازی بخوانند «عاری ز غیب

ز رزقی که ایزد بر ایشان نهاد نمایند انفاق و بخشش زیاد

قرآن، هستی را به دو بخش تقسیم می‌کند: عالم غیب و عالم شهود. متّقین به کلّ هستی ایمان دارند، ولی دیگران تنها آنچه را قبول می‌کنند که برایشان محسوس باشد

امام صادق علیه السلام درباره‌ی جمله «عَالِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ» فرمود: غیب آن است که واقع نشده و شهادت چیزی است که محقق گشته باشد و قیام حضرت امام عصر (ارواحنا فداه) از مصادیق غیب شناسانده شده است. توجه به عالم غیب، توجه به امام زمان (ارواحنا فداه) امام در حدیثی وجود پر خیر و برکت صاحب الامر (ارواحنا فداه) را غیب می‌داند. وقتی از آن حضرت راجع به آیات مبارکه ۲ و ۳ بقره سوال شد، حضرت فرمود: منظور از متقین در آیه هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ شیعیان علی (علیه السلام) است و منظور از غیب در آیه بعدش يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ اشاره به حجت غائب حضرت صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

سپس امام صادق (علیه السلام) با تمسک به آیه ۲۰ یونس فرمود: وَ شَاهِدُ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى: "يَقُولُونَ لَوْ لَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنتَظِرِينَ؛ و شاهد آن، این کلام از خداوند است که می‌فرماید:

و می گویند: چرا جانب از پروردگارش معجزه ای (که به ناچار مردم را به ایمان وا دارد) نازل نگردیده؟ بگو: جز این نیست که (امور پشت پرده) غیب در اختیار خداوند است، پس منتظر باشید که من نیز حتما با شما از منتظرانم

اتفاقا در همین دو مورد یعنی توجه به نماز و انفاق اموال (زکات و خمس و ...) به مستحقان، امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) احادیثی فرموده اند که باید برای همه ی ما راهبرد باشد.

۱. آگاهی به غیب مهم تر و مسائل غیبی بیشتر است

۲. ایمان، از عمل جدا نیست. در کنار ایمان به غیب، وظایف و تکالیف عملی مؤمن بازگو شده است. **يُؤْمِنُونَ ... يُقِيمُونَ ... يَنْفِقُونَ**

۳. اساسی ترین اصل در جهان بینی الهی آن است که هستی، منحصر به محسوسات نیست. **يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ**

معصومین (علیهم السلام) گرچه هر کدام از آنان وسیله ای برای بندگان خدا در جمیع حوائج می باشند، ولی هر یک از آنها را خصوصیتی برای بعضی از حوائج می باشد، چنانکه دعای توسل گواه این مدعاست (بحارالانوار، ج ۹۱، ص ۳۴) و برای امام عسکری (علیه السلام) در اعانت برای آخرت و برای امام عصر ما و پناه ما و دادرس ما و امید ما و عصمت ما و نور ما و زندگی ما، امام مهدی (ارواحنا فداه) در تمامی این حاجات و نیازمندی ها و غیر آنها، هر آنچه که نام حاجت بر آن اطلاق شود. اختصاص و خصوصیتی می باشد. (المراقبات، میرزا جواد ملکی تبریزی، ج ۱، ص ۸۶)

امام برحق

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ (ذاریات ۲۳)

قسم باد بر کردگار مهین که او آفرید آسمان و زمین

که این وعده حقست چون آن بیان که هر لحظه رانید روی زبان

امام سجاد فرمودند: منظور از حق در این آیه قیام حضرت حجه ابن الحسن (عجل الله تعالی فرجه الشریف) است.

قیام حجت برحق جزء روزی انسان هاست که خدا طبق وعده اش عنایت می کند. زیرا روزی فقط خوراک و غذا نیست. سلامتی، پدر، مادر، خانواده ی خوب، هوای پاک، داشتن رهبری الهی، و ..... همه جزو روزی هستند.

۱- هرگونه خیر و برکت یا قهر و عذاب الهی، به عنوان پاداش یا کیفر از آسمان نازل می گردد. **فِي السَّمَاءِ ... مَا تُوعَدُونَ**

۲- آسمان و زمین، تحت ربوبیت و تدبیر الهی در مسیر کمال است. **فَوَرَبِّ السَّمَاءِ**
۳- تأمین و تقدیر روزی زمینیان در آسمانها، نمودی از ربوبیت گسترده خداوند در آسمان و زمین است.

۴- قدرت نطق و سخن گفتن، از مواهب ویژه پروردگار به انسان است که خداوند برای حقیقی بودن سخن و وعده ی خود، به سخن گفتن بشر مثل می زند.

جهان روزی را در پیش دارد که حکومت مطلق دنیا به دست پاکان و صالحان و افراد با ایمان خواهد افتاد، و طبق روایات و نویدهای تمام انبیای الهی، آن عصر درخشان و روزگار طلایی که مورد انتظار بشر و همه مسلمانان و شیعیان جهان است.

وعده قطعی پیروزی

كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ «مجادله ۲۱»

در آن لوح محفوظ یکتا خدا
همانا من و جمله پیغمبران
چنین برنوشته است حکم قضا
بگردیم پیروز بر کافران
بود بیکران قدرت کردگار
خدای جهانست با اقتدار

سنت خداوند پیروزی حق بر باطل است. با آن همه تهمت‌هایی که به پیامبر زدند و با آن همه کارشکنی‌ها و مانع‌تراشی‌ها و ایجاد فتنه‌ها و جنگ‌ها، آیا تا کنون نام پیامبر و سایر انبیا بیشتر مطرح است یا مخالفان‌شان؟ نام حضرت ابراهیم باقی است یا نمرود؟ امام حسین علیه السلام عزیز است یا یزید؟ امام به هدفش که رسوا کردن بنی امیه و دادن درس آزادگی به بشریت بود رسید، اما یزید چطور؟

پیروزی حق بر باطل نیز در سایه ایمان، استقامت و اتحاد است، چنانکه قرآن می‌فرماید: الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ . لَا تَهُنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ اما اگر سستی و تفرقه و نافرمانی پدیدار شد، شکست حتمی خواهد بود، حَتَّىٰ إِذَا فُشِلْتُمْ وَتَنَارَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ بِرَأْسِ الْأَعْلَى، وعده خدا در مورد غلبه کامل حق بر باطل، در زمان ظهور امام زمان علیه السلام محقق خواهد شد. در مجمع البیان در تفسیر آیه **كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي** می‌گوید: روایت شده که مسلمانان وقتی دیدند که خدای تعالی فتوحاتی نصیبشان کرد، به یکدیگر گفتند: به زودی خدا روم و فارس را هم برایمان فتح خواهد نمود. منافقین گفتند: شما خیال کرده اید که روم و فارس مانند دیگر شهرهایی است که بر آنها غلبه یافته اید؟ آیه نازل کرد.

قساوت قلب مانع بینش

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ (بقره ۷۴)

چنین نیک اعجاز آمد پدید و لیکن از آن سخت دل تر شدید

که سخت است دلهایتان همچو سنگ وز آن نیز بدتر به زشتی و ننگ

چه از پاره ای سنگها دست کم بود آنکه جوشد یکی چشمه هم

شکافند برخی دگر طی سال که جوشد از آن پاك آبی زلال

گروهی از آن سنگ ها جابجا بگردند از ترس یکتا خدا

پس ای سنگدلها ز کار شما نبودست غافل یگانه خدا

آیات قبل، بسیاری از الطاف الهی درباره بنی اسرائیل، از قبیل: رهایی از شرّ فرعون، شکافته شدن دریا، قبول توبه آنان از گوساله پرستی، نزول بهترین غذاها، سایه بان قرار دادن ابرها و رهبری معصوم را یادآور شد و در نهایت، ماجرای قتل نفس و چگونگی کشف قاتل با يك روش اعجاز آمیز را بازگو کرد.

در این آیه به جهت بی توجهی شما به این همه نشانه و آیه که از روی لجاجت و کینه بود، دلهای شما را قساوت فراگرفت و سنگدل شدید و ای بسا که دلهایتان از سنگ نیز سخت تر شد.

۱- قساوت و سنگدلی، مرض روحی سختی که به جهت لجاجت‌های پی‌درپی، برای انسان پیدا می‌شود.

۲- مشاهده‌ی آیات و الطاف الهی، در افراد لجوج به جای تقویت ایمان، موجب قساوت قلب می‌گردد.

۳- کاری نکنیم که نسل ما، شرمنده رفتار ما شود. نیاکان سنگدل شدند،

۴- علم، به تنهایی نورانیّت نمی‌آورد. بعد از دیدن آن همه معجزه، باز سنگدل شدند.

۵- قساوت، مراحلی دارد. «**كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً**»

۶- با ساده‌ترین تشبیه، عمیق‌ترین معارف را می‌توان بیان کرد. «**كَالْحِجَارَةِ**»

۷- انتقادات باید مستند باشد.

قرآن که می‌فرماید: دل‌های بعضی از سنگ سفت‌تر است، دلیل آن را که جاری شدن آب از کنار سنگ است، بیان می‌دارد. «**وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ...**»

همچنان که قرآن، برای مؤمنان مایه‌ی شفا و رحمت و برای ظالمان، موجب زیان و خسارت است. (اسراء ۸۲)

باران که در لطافت طبعش، خلاف نیست/ در باغ، لاله روید و در شوره‌زار، خَس

شروع آسانی و آسودگی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ . وَ وَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ . الَّذِي
اَنْقَضَ ظَهْرَكَ . وَ رَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ . فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا . اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا . فَاِذَا
فَرَغْتَ فَاَنْصَبْ . وَ اِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ . (سوره انشراح)

نه آیا تو را سینه بگشوده ایم   ز زنگارها جمله پالوده ایم
بکردیم دور از تو باری گران   تو گوئی که بشکست پشتت از آن
نمودیم نامت بلند و نکو   به رغم سخنیهای خام عدو
همانا پس از سختی آسایشی است   پس از محنت و رنج آرامشی است
چو فارغ شدی ای خداوند هوش   کنون در مناجات و طاعات کوش
تو می باش مشتاق پروردگار   میندیش از مردم نابکار

در اوائل اسلام مسلمین در کمال فقر و سختی بسر می بردند و نیز گویند: از اثر فقر
مزبور مشرکین آنها را مورد سرزنش و ملامت قرار می دادند سپس این آیات نازل
گردید. وقتی که این آیات نازل شد، پیامبر خوشحال گردید و می فرمود: ابشروا، اتاکم
الیسر، لن یغلب عسرٌ یسرین، یعنی بشارت دهید که خوشبختی به شما روی آورده
و هرگز یک سختی بر دو خوشی و یسر غلبه نخواهد کرد.

از پس هرگریه آخر خنده ای است / بعد از هر سربالایی، سرآشینی است.

در سوره (ضُحی) مراد از بار سنگین که بر دوش پیامبر سنگینی می‌کرد و خداوند با دادن شرح صدر، آن را از دوش پیامبر برداشت، مسئولیت رسالت و دعوت مردم به توحید و مبارزه با فساد و شرك و خرافات است. باید به سهولت‌های پس از آن که مورد وعده و سنت الهی است نیز توجه نمود. عُسرها سبب یُسْر است. یعنی هر سختی در درون خود تجربه‌ها و سازندگی‌هایی دارد. **إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا** رهبران حق که در برابر طوفان مخالفت‌ها و مشکلات و شکنجه‌ها و تهدیدها و توطئه‌ها و تهمت‌ها و لجاجت‌ها و جنگ‌ها و ... قرار می‌گیرند بیش از هر چیز به سعه صدر نیاز دارند.

۱- کار پیامبر در حدّ کمرشکن بود. **«أَنْقَضَ ظَهْرَكَ»**

۲- نام نیک و آبرو لازمه توفیق در رهبری جامعه است. **«رَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ»**

۳- سنّت و برنامه الهی آن است که بدنبال هر سختی، آسانی است. **«إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا»** (در جای دیگر قرآن می‌خوانیم: **«سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا»** سختی‌ها و مشکلات زوال پذیرند و به آسانی تبدیل می‌شوند)

صبر و ظفر هر دو دوستان قدیمند / بر اثر صبر نوبت ظفر آید

۴- انسان باید بعد از فارغ شدن از هر کار و مسئولیتی، آماده پذیرش مسئولیت دیگر و تلاش و کوشش دیگر باشد. تلاش‌ها باید جهت الهی همراه با اخلاص داشته باشد.

آیات نشان از آن دارد که ظلم و سختی‌ها و ناراحتی‌ها دوام ندارند و روز گشایش

در کار است

قهر الهی بر مستکبران

جَعَلْنَا عَلَيْهَا سَافِلَهَا وَ أَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مَنْضُودٍ ۸۲ مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَ مَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ هود ۸۳

چو شد صبح فرمان پروردگار	بیامد که ویرانه شد آن دیار
بکردیم آن شهر زیر و زیر	که از آن نماندست هرگز اثر
هم از آسمان سنگهای هلاک	بر آنها بیامد به بالین خاک
همان سنگهایی که بر ظالمان	فرود آمدی در زمین ز آسمان
نشان دار بودی به امر خدا	که از ظالمان دور نبود سزا

در آیهی ۷۳ سورهی حجر آمده است که قوم لوط را صیحه فرا گرفت. شاید به واسطه‌ی همین صدای مهیب که منطقه را زیر و رو کرده، سنگ‌هایی از درون زمین به طرف آسمان پرتاب شده و سپس بر سر آنها فرود آمده است، نظیر آتشفشان و انفجارهایی که به دنبال آن واقع می‌شود. و شاید هم در حین باریدن سنگ، صیحه‌ی آسمانی نیز منطقه را فرا گرفته باشد. چرا صرفاً به اینکه بفرماید «زیر و رویش کردیم» بسنده نکرد و از سنگباران آنجا نیز خبر داد؟

- قدرت الهی می‌تواند به جای باران، سنگباران کند - انحرافات اخلاقی و جنسی، ظلم است. «مِنَ الظَّالِمِينَ» - هر کس همچون دنیای غرب، همجنس‌بازی را جایز و آزاد بداند، باید منتظر قهر خدا و زیر و رو شدن منطقه‌ی فساد باشد. «وَ مَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ» آری برای خداوند بسیار سهل است از کار انداختن تکنولوژی....

یاری مهدی هنگام قیام

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (نساء: ۱۰۰)

هرآن کس که هجرت کند از دیار	به امید بخشایش کردگار
بیابد بسی جایگه در زمین	که با خاطر خوش بگردد قرین
هرآن کس که در راه یزدان خویش	ره هجرت از شهر بگرفت پیش
چو در آن سفر مرگ آید ز پی	خدا رحمتی خاص بخشد به وی
که پیوسته پروردگار جهان	غفور است و بخشنده و مهربان

یکی از مسلمانان مکه بیمار شد گفت مرا از مکه بیرون ببرید تا جزء مهاجران باشم. همین که او را بردند، در راه درگذشت. سپس این آیه نازل شد. همه‌ی هجرت‌های مقدّس، مثل هجرت برای جهاد، تحصیل علم، تبلیغ و ... مصداق این آیه است. امام صادق علیه السلام: کسی که برای **معرفت امام زمان خود** از خانه و شهر خود خارج شود، ولی اجل به او مهلت ندهد، از مصداق این آیه است.

- هجرت، زمینه‌ساز گشایش و توسعه است. **مَنْ يُهَاجِرْ ... يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَمًا** **نابرده رنج، گنج میسر نمی‌شود.** - ما مکلف به وظیفه‌ایم، نه نتیجه. مهم خروج از منزل است، نه وصول به مقصد.

منکران و تکذیب کنندگان حق

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ يونس ۳۹

نمایند انکار چیزی کز آن ندارند علمی به دور زمان

که خود باطنش را نفهمیده اند نه چیزی بجز ظاهرش دیده اند

پس آن مردمانی کزین پیشتر نمودند تکذیب رب بشر

ببین ای پیامبر چگونه هلاک بگشتند آن ظالمان روی خاک

این آیات درباره رجعت نازل گردیده است. و آنگاه می فرماید: امتهای سابق نیز به همین صورت پیامبران و کتب آسمانی را تکذیب نمودند، در دار دنیا نتیجه تکذیبشان گمراهی و هلاکت بود، پس بنگر که عاقبت آنها چگونه شد تا بتوانی حدس بزنی که سرانجام این ستمگران چگونه خواهد بود.

مخالفت با انبیاء و اولیای الهی در گذشته و آینده بر اساس جهل است.

آگاهی بر تاریخ و سرنوشت مخافان انبیا، لازم است إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَ زَادَهُ
بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ خداوند طالوت را به خاطر توانایی هایش برگزید.

القتل يقلّ القتل کشتن ستمگر، جلو زیاد شدن قتل را می گیرد، آیه نازل شد: وَ لَكُمْ
فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ

برگزیدن جنگجویان، هنگام وعده انجام شدنی

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولَىٰ بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ
وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا (آیه ۵ اسراء)

شوید وقت خونخواهی و انتقام	چو آن قتل اول بگردد تمام
علیه شما برکنند کردگار	یکی بنده جنگجو و استوار
بیابند در بیت و کاشانه ها	شما را بجویند در خانه ها
ببینند آن را سرانجام کار	که این وعده حتمی است از کردگار

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا: پس زمانی که آید وقت موعود اولین فساد که ظلم و تعدی به غایت رسد و خون ناحق ریزند.

حضرت باقر علیه السلام: مراد از عِبَادًا لَنَا أُولَىٰ بَأْسٍ شَدِيدٍ حضرت قائم ارواحنا فداه و اصحاب آن بزرگوارند. و بنا به روایت برهان جماعتی هستند که مبعوث فرماید خدای تعالی ایشان را پیش از خروج قائم عجل الله فرجه، پس طلب نکنند خون بهای آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم را مگر آن که بکشند او را. بنابراین روایات، مراد از آیه، بندگان مؤمنین اند که خدای تعالی به جهت انتقام از دشمنان آل محمد علیهم السلام برانگیزاند. این تفسیر، باطن آیه شریفه است. (تفسیر اثنا عشری، ج ۷، ص: ۳۳۱) قرآن، برای آن گروهی که فسادگران بنی اسرائیل را سرکوب می کنند، مصداقی بیان نکرده است. اما در تفاسیر، آن را به بخت النصر، طالوت، پادشاه روم، هیتلر و ... تطبیق داده اند،

۱- از سنّت‌های الهی، نابودی مستکبران طغیان‌گر است. **بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ**

۲- تحقّق وعده‌های الهی، به معنای کنار بودن انسان از وظیفه‌ی جهاد نیست.

بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَاداً

۳- جهاد و مبارزه با مستکبران، مخصوص اسلام نیست. **بَعَثْنَا ... أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ**

۴- دست بالای دست بسیار. بنی‌اسرائیل طغیان کردند، خدا هم برتر از آنان را برایشان مسلط می‌سازد.

۵- فراهم آوردن قدرت برای سرکوبی فتنه‌گران و سلب امنیت از آنان، حتّی از طریق گشت خانه به خانه، کاری نیکو است. **«فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ»**

۶- پیشگویی‌های آسمانی، حتماً به وقوع می‌پیوندد. **«وَعَدَاءُ مَفْعُولًا»**

تفسیر شریف لاهیجی : مراد از **فَإِذَا جَاءَ وَعَدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَاداً لَنَا أُولِي**

بَأْسٍ شَدِيدٍ اینست که هر گاه قائم (ارواحنا فداه) بیاید وقت ایفاء وعده اول از برانگیختن

دو طایفه بر قاتلان امام حسین علیه السلام که عند الله مقرر گردیده برانگیزانیم . پیش

از خروج قائم آل محمد عباد ما را که صاحب شوکت و قوت سخت باشند و نگذارند

کسانی را که صاحب جنایت و ظلم باشند در حق آل محمد مگر آن که آن را بکشند

و بساط زمین را از لوث ایشان مطهر گردانند مانند مختار بن ابی عبیده ثقفی و اشباه

آن و مراد از **وَ كَانَ وَعَدَاءُ مَفْعُولًا** اینست که وعده بعثت طایفه ثانیه که آن خروج

قائم آل محمد است وعده‌ایست ثابت و محقق. (تفسیر شریف لاهیجی، ج ۲، ص: ۷۷۸)

آیه شریفه دیگری که به حضرت مهدی (ارواحنا فداه) اشاره دارد این است که: "در موقع

طغیان یهود، ما یک عده را برای سرکوبی آنها می‌فرستیم .

لغزش سست ایمانان

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ (حج ۱۱) گروهی
ز مردم به گفت و زبان به ظاهر پرستند رب جهان

از این روی چون بار نعمت کشند شده معتقد بر خدا، دل خوشند

ولی چون ببینند رنج و بلا به کلی بتابند روی از خدا

زیانکار هستند از هر جهت چه در دار دنیا چه در آخرت

نفاق و دورویی در انجام کار زیانش بود بر همه آشکار

- ۱- ایمان بعضی‌ها سطحی است و حوادث تلخ و شیرین آن را تغییر می‌دهد. ۲-
- انسان در معرض هجوم حوادث تلخ و شیرین است. أَصَابَهُ ... أَصَابَتْهُ
- ۳- فقر و ناملايمات و وسائل آزمایشند. أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ
- ۴- ارتداد و بازگشت از راه خداوند، قهر شدید الهی و عذاب دوزخ را به دنبال دارد. از آنجا مانده و از این جا رانده. در این شرائط حساس انقلاب، به گفته ی دوست و دشمن داخلی و خارجی، رهبری با درایتی خاص و سخنان سنجیده، امنیتی را موجب شده ند که آرزوی همسایگان می باشد. ولی بعضی سست ایمانانی که طبق آیه در لب پرتگاه قرار دارند با دشمن نه تنها همساز شده بلکه گاهی دشمن خارجی را تحریک می کنند برای تحریم ها و فشارهای بیشتر.

تنها خواندن خدا، حق است

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٍ كَفَّيْهِ
إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ رعد ۱۴

خدا و رسولش چو دعوت کنند   به سوی حقیقت صلا می زنند

هرآن کس که خوانند غیر از خدا   دروغین بود دعوتش بر خطا

ندارند نه قدرت و حاجتی   برآرند از مردمان حاجتی

همانند آن کس که با شور و تاب   فروبرد دستش به چاهی از آب

مگر جرعه ای نوشد از آب آن   ز نوشیدن آید ولی ناتوان

اگر کافران دعوتی می کنند   فقط بر ضلالت صدا می زنند

انسان محدود در زندگی پرحادثه دنیا نیازمند پناهگاهی مطمئن است، انبیا پناهگاه واقعی را به او معرفی می کنند، لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ اَمَّا كَمَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ (طاغوتها) یا برای استعمار یا استثمار یا تبلیغات و حفظ موقعیت خود و یا ... می باشد. و در واقع آنچه برای آنها مطرح نیست، انسان است. انسان، فطرتاً تشنه حق و خواستار حقیقت است لِيَبْلُغَ فَاهُ ولی راه وصول به آن را گم می کند. اما جز ایمان به خدا و عشق و انس به او و دعا و درخواست از او، هیچ چیز دیگری انسان بی نهایت طلب را سیراب نمی کند. چرا که غیر از الله هر چه باشد سراب است و دعا از غیر او بیهوده. (وجود فرقه های کاذب و باصطلاح عرفانی و ..... در تمام دوره ها و جذب عده ای به خاطر همین نیاز بشر می باشد)

حضرت مهدی صاحب شب قدر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿٢﴾ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾ تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ﴿٤﴾ سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطَلَعِ الْفَجْرِ ﴿٥﴾

سر آغاز گفتار نام خداست	که رحمتگر و مهربان خلق راست
همانا که نازل نمودیم ما	کتابی شب قدر بر مصطفی
چه آگاه سازد ترا زان مقام	که اندر شب قدر باشد تمام
شب قدر در پیش پروردگار	مقامش فراتر ز ماهی هزار
ملائک و جبریل بر امر رب	به پیغمبر و بر امامان به شب
نمایند از هر اموری بیان	که تقدیر خلق است در آن نهان
بود تا سحر ذکر حق و سجود	که این شب رحمت است و درود

چنانکه از آیه های **سوره قدر** بروشنی فهمیده می شود، در هر سال شبی هست که از هزار ماه به ارزش و فضیلت برتر است. آنچه از احادیثی که در تفسیر این سوره، و تفسیر آیات آغاز سوره دخان فهمیده می شود، این است که فرشتگان، در شب قدر، مقدرات یکساله را به نزد **ولی مطلق زمان حضرت مهدی** (ارواحنا فداه) می آورند و به او تسلیم می دارند. در روزگار پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) محل فرشتگان در شب قدر، آستان مصطفی نبی خاتم بوده است. هنگامی که در شناخت قرآنی، به این نتیجه می رسیم که **شب قدر** در هر سال هست، باید توجه کنیم پس **صاحب شب**

قدر نیز باید همیشه وجود داشته باشد و گرنه فرشتگان بر چه کسی فرود آیند؟ پس چنانکه قرآن کریم **تا قیامت هست و حجت** است، **صاحب شب قدر هست و همو حجت** است. حجت خدا در این زمان جز حضرت ولی عصر (عج) کسی نیست. چندانکه حضرت رضا علیه السلام می فرماید: امام، امانتدار خداست در زمین، و حجت خداست در میان مردمان، و خلیفه خداست در آبادیها و سرزمینها...خواجه نصیرالدین طوسی: در نزد خردمندان روشن است که لطف الهی منحصرست در تعیین امام علیه السلام و وجود امام به خودی خود لطف است از سوی خداوند، و تصرف او در امور لطفی است دیگر. **و غیبت او، مربوط به خود ماست.**

سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ می فرماید که: فرشتگان من و روح من به سلام من بر تو سلام می کنند ای محمد، از اوّلی که فرود می آیند تا طلوع فجر. اگر قرار است این شب را خدا به پیامبرش داده باشد که اثرات انحراف هزار ماه حکومت بنی امیه را خنثی کند، اگر قرار است این شب باطن حضرت زهرا باشد. اگر قرار است همه ملائکه و روح در این شب در نزد **ولی الله الاعظم** در زمین گردآیند، و اگر قرار است در این شب، در **کنف حمایت ویژه امام زمان مان باشیم** و به او متصل شویم و مقدرات مان در محضر او امضاء شود واضح است که باید سرتاسرش سلام و سلامتی و ایمنی باشد.

در برخی احادیث تعبیر شده که **حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ** اشاره به **مَطْلَعِ فَجْرِ الْقَائِمِ عَجَل** **الله** یا **حَتَّى يَخْرُجَ الْقَائِمُ عَجَل** الله است. چرا؟ زیرا که:

الف. قیامت همواره با روز تعبیر شده، اما حقایق عمیق دنیا همواره با تعبیر شب مورد توجه قرار گرفته. می‌خواهد بفرماید که واقعا کلمه **سلام** را می‌توان با آیه قبل معنی کرد، و این که «شب، تا طلوع فجر خواهد بود» نیز سخن لغوی نیست؛ چون خبر می‌دهد که شب بودن دنیا [که همه حقایق و خوبی‌ها مخفی است و فساد و بدی و ظلمت است که میدان‌دار است] تا **طلوع فجر قائم** ادامه دارد.

ب. شاید اشاره به این باشد که اگر کسی حقیقت شب قدر را درک کرد، دین و حقیقت فطرتش تا **ظهور قائم از فتنه‌های آخرالزمان** در سلامت خواهد ماند. اگر مقدرات سال ما در این شب رقم می‌خورد، چرا چنین چیزی ممکن نباشد؟

ج. دارد انگیزه ما را بالا می‌برد تا در این شب، **محضر امام عجل الله** را درک کنیم: آیا ممکن است کسی به حقیقت شب قدر برسد، اما محضر امام را درک نکند؟ و اگر کسی محضر امام را درک کرد، به مطلع فجر قائم نرسیده؟ آیا کسانی که یک سال خود را آماده می‌کردند تا شب قدر را درک کنند، چنین تصویری داشته‌اند؟

د. درباره چرایی سلام بودن این شب تا صبح، مفسران این نظرات را گفته‌اند: - مردم از شرور و بلایا و آفات شیطان این شب تا صبح در امان‌اند - این شب تا صبح سالم است از اینکه شیطان بتواند در آن حادثه سوئی ایجاد کند - ملائکه که این شب تا صبح نزول می‌کنند به اولیاء الله و کسانی که اهل طاعت خداوند هستند سلام می‌دهند. - چون خدا در امشب همه خیرات و برکات را مقدر می‌کند، پس «هر امری [که مقدر می‌شود] در امشب تا صبح سلام است» سلامتی و برکت امشب در کل شب است و فقط در یک لحظه خاصی از آن نیست. (مجمع البیان ۱۰ / ۷۹۱)

مهدی (عجل الله تعالی فرجه)، شاهد و گواه

در

آیات بسیاری اشاره شده که خداوند در میان هر امتی کسی را به عنوان شاهد قرار داده تا در روز قیامت بر آنها احتجاج کند.

الف) فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَ جِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيداً نساء ۴۱

چگونه است احوال این قوم خوار در آن روز کاید زمانِ شمار

که هر ملتی را بگردد گواه یکی شخص از سوی یکتا اله

تو هم نیز شاهد شوی در جزا بر این امت خویش ای مصطفی

ب) وَ يَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيداً ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ؛

به مردم بگو روزی آید فرا نحل ۸۴ که آن روز از سوی یکتا خدا

برانگیخته می شود شاهدی ز هر امتی شاهد واحدی

در آنجا از ایشان پذیرفته نیست هرآنچه نمایند سعی تهیست

ج) يَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيداً عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ جِئْنَا بِكَ شَهِيداً عَلَى هَؤُلَاءِ

زمانی ز هر امت واحدی نحل ۸۹ برانگیزد ایزد یکی شاهدی

در آن روز شاهد به امت تویی گواه همین قوم و ملت تویی

ترا داد یزدان کتابی مبین که روشن کند شیوه حق و دین

بود هادی و رحمت مؤمنان دهد مژده بر مسلمان جهان

از این آیات به خوبی استفاده می‌شود که در هر زمان و برای هر امتی خداوند افرادی معصوم از خطا و اشتباه قرار داده است تا در روز قیامت به اعمال آنان گواهی دهند. کسی که قرار است شاهد بر اعمال امت باشد نباید در شهادتش اشتباه کند، و نیز باید احاطه علمی بر همه اعمال امت داشته باشد. اینان کسانی‌اند که در امر هدایت بشر حجت خدا در روی زمینند.

فخر رازی در ذیل آیه وَ نَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيداً؛ و [در آن روز] از هر امتی (قصص، ۷۵) گواهی برمی‌گزینیم. می‌گوید: آنان شاهدانی هستند که در هر زمان بر مردم شهادت می‌دهند که از جمله آنها انبیاء هستند (تفسیر فخر رازی، ج ۲۵، ص ۲۱۳) و نیز در ذیل آیه یَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيداً؛ «روزی را که از هر امتی گواهی بر آنان برمی‌انگیزیم. می‌گوید: هر جمعی که در دنیا به وجود می‌آید لازم است که کسی به عنوان شاهد در میان آنها وجود داشته باشد. شاهد در زمان رسول خدا (صلی الله علیه و آله) خود حضرت بود به دلیل آیه: وَ كَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَ يَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيداً (بقره، ۱۴۳)، و نیز لازم است که در هر زمان بعد از رسول، شاهدی، «همان گونه (که قبله شما، یک قبله میانه است) شما را نیز، امت میانه‌ای قرار دادیم (در حد اعتدال، میان افراط و تفریط) تا بر مردم گواه باشید، و پیامبر هم بر شما گواه است در میان امت باشد. از اینجا به خوبی روشن می‌شود که هر عصری خالی از شاهد بر امت نیست، و آن شهید باید از خطا مصون باشد، وگرنه احتیاج به شاهد دیگری است و در نتیجه به بی‌نهایت منتهی خواهد شد که این باطل است.

اطاعت از رسول و ولی الامر که امری سیاسی است

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَ الرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَ أَحْسَنُ تَأْوِيلًا نساء ۵۹

اطاعت کنید از خدا و رسول	پس ای مؤمنان با رضا و قبول
اطاعت نمایید اولی الامر را	همین گونه با رغبت و با رضا
بیاورده ایمان به روز شمار	چو دارید ایمان به پروردگار
به حکم الهی، بگردید باز	اگر بینتان شد جدالی دراز
سرانجام آن هست خوش عاقبت	که این کار بهتر بود در صفت

از آیه فوق به خوبی استفاده می شود که در هر عصر و زمانی باید امام معصومی در قید حیات باشد تا او را اطاعت نماییم، اطاعتی که همانند اطاعت خداوند است. **شان نزول:** امام صادق علیه السلام: درباره علی بن ابی طالب و حسن و حسین علیهم السلام نازل شده، ابو بصیر گوید: من گفتم یا بن رسول الله، مردم می گویند: در این آیه اسمی از اینان برده نشده. امام فرمود: به مردم بگو وقتی که آیات نماز بر پیامبر نازل شد. در قرآن تعداد رکعات نمازهای پنج گانه تعیین نشده بود، لذا رسول خدا **صلی الله علیه و آله** خود، تعداد رکعات را بیان فرمود و نیز موقعی که آیه زکات نازل گردید تعیین مقدار زکات در اشیاء هم گفته نشده بود. بلکه پیامبر مثلاً خود درباره زکات درهم از قرار هر چهل درهم يك درهم بیان فرمود و نیز هنگامی که آیه حج نازل شد مقدار

تعیین طواف به هفت مرتبه از تفسیر و تبیین رسول خدا بوده است. هکذا درباره این آیه هم پیامبر درباره امام علی علیه السلام فرمود: **من كنت مولاه فعليّ مولاه؛ هر کسی که من مولای او هستم بعد از من علی مولای اوست و نیز فرمود: اوصیکم بكتاب الله و اهل بيتي؛ ای مردم شما را به کتاب خدا و اهل بیت خود سفارش می‌نمایم.** و نیز در روایت دیگری ابوبصیر شبیه این حدیث را از امام باقر علیه السلام هم روایت نموده است یا رسول الله آنان چه کسانی اند؟ فرمود: امامان بعد از تو که اوصیاء من هستند و در حوض کوثر به من وارد می‌شوند سپس این آیه را قرائت فرمود. و نیز در تفاسیر خاصه، چنین آمده که این آیه درباره امیرالمومنین علی علیه السلام نازل شد. هنگامی که پیامبر او را در مدینه به جای خود گمارده بود. علی گفت: یا رسول الله مرا در مدینه به جهت زنان و کودکان گذاشتی؟ فرمود: یا علی آیا خشنود نمی‌شوی که برای من به منزلة هارون نسبت به موسی باشی؟ موقعی که موسی به هارون گفته بود، **(اخلفنی فی قومی و اصلح؛ جانشین من باش در میان قوم من و کارها را اصلاح کن)** و خداوند درباره تو فرماید: **وَ اُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ.** و نیز موضوع نزول آیه از ابن عباس به طریق دیگری درباره عبدالله بن حذافه هم نقل شده است، شیخ بزرگوار از امامین باقر و صادق علیهما السلام روایت کند که مراد از اولی الامر در آیه شریفه ائمه از آل محمد علیهم السلام می‌باشند که خداوند اطاعت از آنان را واجب شمرده، همچنانی که اطاعت از خدا و رسول او را واجب گردانیده است.

آیه‌ی قبل، بیان وظایف حاکمان بود که باید دادگر و امانتدار باشند، این آیه به وظیفه‌ی مردم در برابر خدا و پیامبر اشاره می‌کند. با وجود سه مرجع خدا، پیامبر و اولی الامر هرگز مردم در بن بست قرار نمی‌گیرند. آمدن این سه مرجع برای اطاعت، با توحید قرآنی منافات ندارد، چون اطاعت از پیامبر و اولی الامر نیز، شعاعی از اطاعت خدا و در طول آن است، نه در عرض آن و اطاعت از این دو لازم است.

در تفسیر نمونه به نقل از ابن عباس آمده است که وقتی پیامبر اسلام، هنگام عزیمت به تبوک، علی علیه السلام را در مدینه به جای خود منصوب کرد و فرمود: انت منی بمنزلة هارون من موسی این آیه نازل شد. در آیه قبل سفارش شد که امانات به اهلش سپرده شود، این آیه گویا می‌فرماید: سپردن به اهلش، در سایه اطاعت از خدا و رسول و اولی الامر است.

تکرار فرمانِ أَطِيعُوا رمز تنوع دستورهاست. پیامبر گاهی بیان احکام الهی می‌کرد، گاهی دستور حکومتی می‌داد و دو منصب رسالت و حکومت داشت. قرآن گاهی خطاب به پیامبر می‌فرماید: أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ آنچه را نازل کرده‌ایم برای مردم بیان کن. و گاهی فرماید: لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ میان مردم بر اساس قوانین الهی، حکومت و قضاوت کن. قرآن درباره مفسدان، مسرفان، گمراهان، جاهلان، جبّاران و ... دستور لَا تَطِعْ وَلَا تَتَّبِعْ می‌دهد. بنابراین موارد أَطِيعُوا باید کسانی باشند که از اطاعتشان نهی نشده باشد و اطاعتشان در تضادّ با اوامر خدا و رسول نباشد.

پیامبر انذار کننده و امام هادی

يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ لَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ رعد ۷

به طعنه بگویند یزدان چرا   نداده ترا آیت ای مصطفی (ص)

تو تنها، نذیری محمد بدان   فقط پند ما را بر ایشان رسان

که هر امتی را ز سوی خدا   بود رهبری و بود رهنما

خداوند برای هر امتی فردی را انتخاب کرده تا آنها را هدایت کند: وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ؛ امام صادق(علیه السلام) در تفسیر آیه فرمود: در هر زمانی امامی از خاندان ما وجود دارد که مردم را به آنچه رسول خدا آورده هدایت می کند. به حکم عقل پس از پیامبر حضور امام لازم. شیعه معتقد که امام مایه آرامش و امنیت هستی و واسطه فیض الهی است و نعمات و برکات خداوند متعال به واسطه آنها به انسان داده می شود. و اگر لحظه ای زمین خالی از حضور امام شود اهلش را فرو می برد.

ابن بابویه بعد از ۸ واسطه از امام مرتضی علیه السلام: اگر از من سؤال نمی کردید هر آینه به شما خبر نمی دادم، این آیه درباره من نازل گردیده زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله منذر و من هادی و راهنمای دستورات او به خلق می باشم .

طبری در تفسیر خود وقتی که این آیه نازل گردید، پیامبر دست خود را بر روی سینه خویش نهاد و فرمود من منذر من سپس با دست اشاره به شانۀ علی علیه السلام نمود و فرمود یا علی تو هادی می باشی که به وسیله تو این امت

راهنمایی می یابند. (جامع البیان، ج ۱۳، ص ۱۴۲)

با صادقین (ائمّه) باشیم

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ توبه ۱۱۹

الا مؤمنان به پروردگار
که دارید ایمان به روز شمار
بترسید از کردگار مهین
بگردید با صادقان همنشین

در روایات شیعه و سنی آمده که مقصود از **صَادِقِينَ**، محمّد صلی الله علیه و آله و آل و محمد علیهم السلام می باشند. آیه ۱۷۷ سوره ی بقره، اهل ایمان، انفاق، نماز، وفای به عهد و صبر در برابر مشکلات را **صادق** می شمارد و آیه ۱۵ سوره حجر و ۸ سوره حشر، مهاجران رنج کشیده و جان برکف را **صادق** شمرده است.

۱- دوستی، با راستگویان، یکی از عوامل تربیت و جلوگیری انسان از انحراف است.
۲- رهبران الهی معصوم ند، از رهبران الهی جدا نشویم. وگرنه خدا فرمان نمی داد. ۳-
تکامل جامعه در سایه ای ایمان، تقوا و اطاعت از رهبر معصوم است.
۴- در هر زمان باید معصومی باشد که مسلمانان با او همراه باشند.
صادقین در آیه همان حاملان وحی و جانشینان رسول و امینان شرع و حامیان دین و ائمه هدایت و چراغهای هدایتند، کسانی که خدا رجس و پلیدی را از آنان دور کرده و از هر عیب و نقصی پاکشان کرده. و اینان کسانی غیر از اهل بیت عصمت و طهارت پیامبر، نیستند.

فخر رازی (مفسر اهل تسنن) از آیه فوق استفاده عصمت کرده: در هر زمان باید صادقین معصوم موجود باشند (تفسیر فخر رازی، ج ۱۶) (شواهد التنزیل، ج ۱، ص ۳۴۵)
(تذکره الخواص، ص ۱۶)

داوری به حق

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ اعراف ۱۸۱

از این مردمانی که حق آفرید   همی گونه گون مردم آمد پدید

یکی طایفه هست بی کم وکاست   که یابد هدایت بر آیین راست

همیشه ز باطل بتابند رو   نپویند جز راه و رسم نکو

یعدلون: داوری به حق است و بِهِ يَعْدِلُونَ و با حق حکومت و داوری می کنند.
در روایات: مراد از این آیه اهل بیت پیامبر علیهم السلام و شیعیان آنان می باشند.
و وجود منجی عالم حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف می باشد
حضرت علی علیه السلام ضمن اشاره به گروه های مختلفی که در امت پیدا خواهند شد،
فرمودند: تنها گروهی که اهل نجاتند، شیعیان اهل بیت علیهم السلام می باشند.

- ۱- هدایت گری با روشها و وسائل باطل و یا به سوی باطل، ممنوع است . بِالْحَقِّ
- ۲- هدایت، حکومت و قضاوت، باید در مسیر حق باشد يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَ بِهِ يَعْدِلُونَ
- ۳- کسانی ارزش بیشتری دارند که علاوه بر هدایت پذیری، در فکر ایجاد نظام حق نیز باشند. آری، تنها شناخت و عمل شخصی کافی نیست، نشر حق نیز مهم است.
- ۴- جامعه به گروهی هدایتگر و داور به حق، نیازمند است. آیه دلالت دارد بر اینکه هیچ زمانی خالی از کسی که قیام و عمل به حق کرده و مردم را به آن هدایت کند نیست (تفسیر فخر رازی، ج ۱۵، ص ۷۲) در هر قرنی یک نفر معصوم وجود دارد؛ زیرا مفاد آن این است که هادین و عادلین بعضی از خلقند نه تمام آنها، و هر کسی که معصوم نیست هادی و عادل کلی نیست. (تفسیر کنز الدقائق، ج ۳، ص ۶۵۷)

زمین از حجّت الهی خالی نبوده

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ فَاطِرٌ ۲۴

تو مبعوث گشتی بحق از خدا

که باشی بشیر و نذیری ز ما

نبودست هرگز یکی امتی

نبودست اندر جهان ملتی

مگر آنکه از سوی آن کان جود

بر آنان نذیری بیامد فرود

یا پیغمبری در میان هر ملّتی برانگیخته شده، و یا دعوت پیغمبران و سخنان ایشان به گوش آنان رسیده.

۱- بیم و امید در کنار هم کارساز است. **بَشِيرًا وَ نَذِيرًا**

۲- خداوند حقّ است و نظام تربیتی از طریق انبیا را هم بر اساس حقّ قرار داده است

۳- با اینکه وظیفه‌ی انبیا بشارت و اندازست، امّا به دلیل غفلت مردم، هشدار انبیا

بیش تر بوده **إِنْ مِنْ أُمَّةٍ هَرَّكَزَ زَمِينَ** از حجّت الهی خالی نبوده **إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ**

نبی اکرم صلی الله علیه و آله: **هر کس بمیرد و امام زمانش را نشناخته باشد، به مرگ**

جاهلی مرده است **مَنْ مَاتَ بِغَيْرِ إِمَامٍ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً**؛ این حدیث با الفاظ

مختلف در منابع شیعه و اهل سنت نقل شده. لزوم شناخت و اطاعت از امام را از

آن استنباط کرد. اهل سنت این روایت را مربوط به بحث ارتباط مردم با حاکم

اسلامی و لزوم بیعت با او دانسته‌اند. مراد از امام در این روایت، اهل بیت و امامان

معصوم است و در دوران حاضر، باید به امام مهدی عجل الله، ایمان داشت. مرحوم

صدوق: **إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حِجَّةٍ لَلَّهِ عَلَى خَلْقِهِ ... مِيتَةً جَاهِلِيَّةً .....**

انسان رها نشده، حضور امام حاضر

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ذاریات ۵۶

خدا انس و جن را نبخشید جان جز آنکه پرستند رب جهان

إِلَّا لِيَعْبُدُونِ دلالت دارد که آفرینش بی غرض نیست و هدف از آن فقط عبادت است؛ هدف اصلی، بندگی خداوند است، لیکن عبادت نیازمند معرفت است که در عبادت که همان پذیرفتن راه الهی و رها کردن راه‌های غیر الهی است، انسان آزمایش می‌شود که در جمله لِيَبْلُوكُمْ آمده است.

امام حسین علیه السلام: خدا مردم را نیافرید مگر برای معرفت و شناختن و چون او را شناختند، عبادت کنند و هر که او را عبادت کند، از بندگی غیر او بی‌نیاز می‌شود.

جن، قبل از انسان آفریده شده و دارای تکلیف است. در این آیه نیز نامش قبل از

انسان آمده، تمام آفرینش بر اساس حق است و هیچ آفریده‌ای باطل نیست، و ما

خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَ همه‌ی آفریده‌ها در مسیر

بهره‌مندی انسان است. خَلَقَ لَكُمْ، سَخَّرَ لَكُمْ، مَتَاعاً لَكُمْ و انسان نیز برای هدفی

متعالی آفریده شده که راه رسیدن به آن، عبادت خدا است. البته عبادت معنای

عام دارد و به هر کار نیکی که با هدف الهی انجام شود، عبادت گفته می‌شود.

سؤال: آیا خداوند به عبادت ما نیازمند است؟ قرآن بارها می‌فرماید: خداوند از هر

جهت غنی است، نه تنها از انسان، بلکه از همه هستی بی‌نیاز است. اگر به ما دستور

دادند که منزل خود را رو به آفتاب بسازیم، نباید کسی گمان کند که خورشید به

خانه ما نیاز دارد، این ما هستیم که به نور و انرژی آن محتاجیم.

یاور مظلومان، خداست

ذَلِكَ وَ مَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لِيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُؤٌ غَفُورٌ

سخنهای حق خود همین است و بس **حج ۶۰** که اینک شما راست در دسترس

هرآن کس بر او ظلم رفته تمام همان قدر باید کشد انتقام

دگر بار چون ظلم بر وی رود خداوند پشت و پناهِش شود

غفورست یزدان و بخشد گناه که بر ملک بخشش خدا هست شاه

مشرکان در ماه محرم گفتند: چون مسلمانان جنگ در این ماه را حرام می‌دانند، ما به آنان هجوم ببریم زیرا آنان از خود دفاعی نمی‌کنند. لکن این آیه می‌فرماید: دفاع از خود واجب است، در هر ماهی که باشد.

۱- دفاع، حقّ طبیعی هر انسانی است. وَ مَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ

۲- عدالت، در همه جا يك ارزش است. ۳- یاور مظلومان خداست. لِيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ

۴- یاری مظلوم، همیشه با نابودی ظالم همراه نیست. خدا مظلوم را یاری می‌کند،

ولی ممکن است ظالم نیز به دلیلی مورد عفو الهی قرار گیرد. لِيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ

در تفسیر البرهان : این آیه درباره امام مرتضی علیه السلام نازل گردیده. وَ مَنْ عَاقَبَ؛ و

هر کس مجازات کند، مقصود رسول الله است بمثل ما عوقب به، مانند آنچه

مجازات شده است. یعنی هنگامی که خواستند آن حضرت را بکشند، خداوند او را

یاری خواهد کرد. یعنی به وسیله قائم علیه السلام از فرزندانش. علامه طباطبایی آیه را

در ارتباط با آیه مهدویت دانسته اند. (منبع اصلی: بحار الانوار، ج ۵۱ حدیث ۴۷)

اجازه دفاع و جهاد به مظلومان

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتِلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلِمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ حج ۳۹

بلی مُسْلِمَان راز یکتا خدا رسیدست رخصت برای غزا

که دیدند از دست دشمن ستم فتادند در بحر اندوه و غم

خداوند پیروز اندر جهاد تواند که یاری اسلام داد

گفته‌اند: این آیه اولین آیه‌ای است که به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله اجازه جهاد و

جنگ مسلحانه داده است، زیرا کار آن حضرت چند مرحله داشت: **الف-**

دعوت و اصلاح قلبی و خودسازی نیروها. **ب-** تشکل و بسیج نیروها. **ج-**

دفاع یا حمله. زیرا جهاد، بدون اذن خدا و رسول جایز نیست. اُذِنَ

۲- مظلومان، مجازند با دشمنان خود جهاد کنند. اُذِنَ- بِأَنَّهُمْ ظَلِمُوا

۳- نصرت خدا، بعد از بپاخواستن و حرکت ماست اُذِنَ...إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ

۴- به رزمندگان روحیه دهید. وَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ

۵- حق بر باطل پیروز است. وَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ

۶- امداد الهی، تنها جنبه‌ی نظامی ندارد و انواع نصرت‌ها و امدادها را شامل می‌شود.

نَصْرِهِمْ به طور مطلق مطرح شده است. ۷-

نصرت الهی حتمی است. (کلمه اِنْ، لَقَدِيرٌ، حرف لام و جمله‌ی اسمیه) ۸-

امداد و یاری خداوند نسبت به مؤمنان گسترده است. قدیر، نفرمود: قادر این آیه

در حدیثی از امام باقر علیه السلام بر امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف و یاران او تطبیق

شده است.

احاطه مطلق خدا بر گذشته و آینده

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ وَ لَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا . وَ عَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ
الْقَيُّومِ وَ قَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا طه ۱۱۰. ۱۱۱.

محیط است علمش به کل وجود   به هر چیز هست و به هر چیز بود
ندانند مردم که در مرتبت   که علم خدا راست چه منزلت
بزرگان عالم در آن بارگاه   همه روی ذلت نهاده به راه
بترسد هر آن کس که او ظالمست   که بار گناهان کشد روی دست

خدا می‌داند که مردمان چه کرده‌اند و چه می‌کنند و عاقبتشان چه خواهد بود، ولی مردمان کارهای خود را فراموش می‌کنند و نمی‌دانند در دنیا و آخرت چه بر سرشان می‌آید. و خدا (به علم ازلی) بر همه آینده و گذشته خلایق آگاه است و خلق را ابداً به او احاطه و آگاهی نیست. **يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ** خدا همه‌ی واقعیات را می‌داند و شفاعت نزد پروردگار، تلاش برای اثبات بی‌گناهی شخصی نیست، بلکه شفاعت، تلاش برای نجات و عفو است. آگاهی خدا باید موجب شود که اندکی انسان حیا کند، او از درون سینه‌ها خبر دارد و از رازهای پنهانی و آشکار با خبر است، از درون رحم مادران خبر دارد که نوزاد پسر است یا دختر. علم روز قیامت و اندازه هر چیزی را می‌داند. در حالی که علم ما انسان‌ها محدود است. ما صدا را تا حدی می‌شنویم، دیدنی‌ها را تا حدودی می‌بینیم، اسرار را نمی‌دانیم، مگر آن قسمتی را که خداوند اراده کند و اجازه دهد.

آیه رفع فتنه از جهان

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ

بَصِيرٌ انفال ۳۹

نمایید با کافران بس جهاد
که دیگر نماند زمین را فساد
که دین گردد آیین پروردگار
بماند فقط دین حق برقرار
گر از لوث تکفیر شستند دست
بگشتند با دین تو هم نشست
بر اعمال آنها و راز ضمیر
خدا هست آگاه و باشد بصیر

امام صادق علیه السلام فرمود: در حقیقت تأویل این آیه هنوز نیامده است و اگر قائم ما قیام کند، بعد از آن است که هر کس او را درک کند، تأویل این آیه را می بیند و دین محمد صلی الله علیه و آله و سلم به نهایت می رسد تا اینکه شرک بر روی زمین نخواهد بود؛ همان گونه که خدا فرموده است (طبرسی ۳/۵۴۳)

روشن است که از صدر اسلام تا کنون فتنه ها کم و بیش وجود داشته و دین اسلام بر جهان مسلط نشده و در زمان امام عصر علیه السلام تحقق می یابد.

آلوسی از مفسران بزرگ اهل سنت: بعلاوه بر روی زمین هیچ مشرکی نخواهد ماند. جنگ و جهاد در اسلام، برای کشورگشایی نیست، بلکه برای گسترش مکتب اسلام و مقابله با فتنه است. در قرآن، فتنه بالاتر از قتل، الْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ بلکه شدیدتر الْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ «فتنه»، معنای وسیعی دارد و شامل هر گونه اعمال فشار می شود. آنگاه که زمان تأویل آیه برسد، فتنه گران کشته و شرکی نخواهد بود.

هیچ کس، از ناظر و مراقب بی نیاز نیست

عَالِمِ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا . إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا . لِيَعْلَمَ أَنَّ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَاتِ رَبِّهِمْ وَ أَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَ أَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا جَنَّاتٍ ۲۸ تا ۲۶

ز غیب جهانست آگه خدا	به هر چیز دانا بود کبریا
به دنیای غیب خدا هیچ کس	ندارد به فکر و عمل دسترس
بجز آن رسولی که یزدان پاک	خودش برگزیدست در روی خاک
برای حفاظت از او هر نفس	ملائک فرستد ز پیش و ز پس
بدانند آری رسولان تمام	هرآنچه بدادست یزدان پیام
رساندند بر مردمان موبه مو	رسالت به پایان رسانده نکو
هرآنچه بود نزد پیغمبران	خداوند آگاه باشد برآن
به تعداد هر چیز بی کم و کاست	همانا که آگاه یکتا خداست

در مدیریت، هم باید اطلاعات لازم را در اختیار مسئولان گذاشت. هم از او حفاظت کرد. و هم بر عملکرد او نظارت دقیق داشت. لِيَعْلَمَ أَنَّ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَاتِ رَبِّهِمْ علم غیب احدی جز خداوند، به طور مستقل غیب را نمی داند، زیرا کلید و خزانه و سرچشمه علم غیب تنها نزد اوست: وَ عِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَ اگر دیگران بهره‌ای دارند از طرف خداوند است.

بنابراین آیاتی که می‌گویند: ما کسی را بر غیب آگاه کردیم، یعنی بخشی از غیب را به او هبه کردیم. **تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ** آری آگاهی دیگران از غیب، تنها با خواست و اراده الهی .

خداوند جز افرادی نظیر پیامبر را که از آنها راضی است، دیگری را بر علم غیب خود آگاه نمی‌سازد

و در آیه ۱۷۴ سوره آل عمران نیز می‌خوانیم: خداوند شما را بر غیب آگاه نمی‌سازد ولی از پیامبرانش هر که را بخواهد بر می‌گزیند (و علوم غیبی را به او می‌دهد).

یکی از رموز موفقیت پیشوایان دینی، صبر آنان بر مشکلات شخصی، جنگ‌ها، فقرها، بیماری‌ها، داغ دیدن‌ها و امثال آن بوده است.

و صبر و پایداری، قناعت و بردباری و زهد و تقوای آنان در این صحنه‌ها جلوه می‌کرد. گاهی کمال در دانستن غیب است و گاهی در ندانستن آن. و یا استفاده نکردن از علم غیب در زندگی.

مثلاً اینکه امام حسین علیه السلام عاقبت قیام را می‌دانست.

ولی به جهاد ادامه داد. و طبق دانسته‌ها عمل نکرد.

حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه، صفوه الله

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ سَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ اللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ نمل ۵۹

بگو ای پیمبر که تنها خداست که بهر پرستش شما را سزااست

همانا که بر، برگزیده عباد تحیت ز یزدان بخشنده باد

ستایش یگانه خدا را سزااست و یا بت که بی روح و بی دست و پا است ؟

- ۱- مجازات مجرمان و نجات مؤمنان، از الطاف الهی و باید شکر آن را جای آورد.
- ۲- شیوهی شکر را باید از خدا بیاموزیم. قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ
- ۳- ستایش بندگان خدا و سلام بر آنان، در کنار ستایش خداست سَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ
- ۴- به یاد خدا باشیم، تا خدا هم یاد ما را زنده بدارد. یاد اولیای خدا فراموش نکنید.
- ۶- اولیای خدا زنده‌اند و سلام ما را دریافت می‌کنند.
- ۷- دل به خدا بسپاریم و بنده‌ی او شویم تا سلام خدا و رسول را دریافت کنیم.
- ۸- بندگی انسان، معیار گزینش الهی است. عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ
- ۹- با سؤال، وجدان‌ها را بیدار کنید. اللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ

ابن عباس : اهل بیت علیهم السلام صفوه الله هستند (حاصل تصفیه، خلاصه‌ی هر

چیز، برگزیده و خالص) عصاره‌ی امامت و هدایت مردم در وجود نازنین حضرت

مهدی تنها منجی عالم و بشریت می‌باشد و لقب صفوه الله هم به همین معنی است

و در آیه مورد بحث هم خدا به انسان برگزیده سلام و درود می‌فرستد. وَ سَلَامٌ عَلَىٰ

عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ اللَّهُ

معراج مسیح و برتری بر یهود

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ سُبِّحْتَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ آل عمران ۵۵

به یاد آر وقتی که یکتا اله	به عیسی چنین گفت کای مرد راه
کنم قبض روح تو را این زمان	تو را برکشم جانب آسمان
ترا پاک گردانم از کافران	ز هم صحبتی با همه منکران
دهم پیروان ترا برتری	که سازند تا آخرت سروری
چو دوران گیتی شما را گذشت	بسوی من است آن زمان بازگشت
که حکمی برانم به انصاف و داد	در آن اختلافات اندر معاد

نمونه عینی و عملی تدبیر الهی در برابر مکر دشمنان، در این آیه بیان شده است. امام باقر علیه السلام: معراج حضرت عیسی علیه السلام، در شب ۲۱ ماه مبارک رمضان بوده. برای سایر انبیا نیز معراج بوده. پیشگویی غیبی غلبه‌ی مسیحیت بر یهود، از معجزات قرآن است. جهانی بودن اسلام، منافاتی با وجود اقلیت‌های مذهبی در پناه اسلام ندارد. دین یهود و مسیحیت تا قیامت پیروانی خواهد داشت. حضرت عیسی مسیح، پیامبر اولوالعزم، همراه با امام زمان (ارواحنا فداه)، ظهور می‌کنند، که فرود حضرت مسیح (علیه السلام) از آسمان، علاوه بر اینکه موجب گرایش غربی‌ها و مسیحیان جهان به اسلام و انعقاد پیمان صلح می‌گردد، به برخی از شب‌ها پیرامون امام عصر نیز پاسخ داده می‌شود.

خداوند خلف وعده ندارد

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ حَجَّ ٤٧

نمایند تعجیل اندر عذاب کجا وعده حق بود ناصواب

همانا که یک روز نزد خدا هزارست بر سال نزد شما

در برابر هشدار انبیا، کفار بارها از آنان می پرسیدند: آن قهر الهی که از آن سخن می گوئید، چه زمانی ما را فرا خواهد گرفت؟ وَ يَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ این آیه به آنان پاسخ می دهد که عجله نکنید، وعدهی الهی حتمی است.

۱- مهلت دادن خدا را نشانهی غفلت او و رها شدن خود ندانیم.

۲- درخواست های بیجا و جوسازی ها و سؤال های بی ربط، ما را تحت تأثیر قرار ندهد

۳- زمان در نزد ما با نزد خداوند متفاوت است. آینده عِنْدَ رَبِّكَ

وعده های خداوند متعال تحقق یافتنی است چه در مورد عذاب و چه در باره ی پیروزی و آینده مستضعفان و مستکبران که بارها در آیات روشن و واضح به آن اشاره کرده و هرگز چیزی را بیان نمی کند که به آن عمل نشود و این عمل از خداوند قادر بدیهی است.

قیام امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف از نشانه های رستاخیز

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ

محمد ۱۸

پس این کافران به پروردگار	چه دارند آیا جز این انتظار
جز آنکه بیاید قیامت فرا	که آنگاه کیفر شوند و جزا
شروط قیامت بیامد پدید	ولی چشمشان کور بود و ندید
قیامت اگر ناگهان رخ نمود	در آن حال از پند دیگر چه سود

غیب چیزی است که از حس پوشیده و پنهان است؛ ولی در این روایت به مصادیق آن اشاره شده که روز رجعت، قیامت و ظهور امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف است؛ البته غیب در تفاسیر قرآن بر مصادیق دیگر مثل خدا، وحی و بهشت و جهنم نیز تطبیق شده است. (طبرسی، ۱/ ۱۲۱؛ حویزی، ۱/ ۳۱؛ مکارم شیرازی، ۷/ ۷۲؛ طبری، ۱/ ۱۶۳) از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم حکایت شده است: اگر از دنیا یک روز باقی نمانده باشد، خدا آن روز را طولانی می کند تا مردی از اهل بیت مرا برانگیزد تا زمین را از عدل و داد پر کند؛ همان گونه که از ظلم و جور پر شده بود. (حویزی، ۳/ ۴۶۶).

تطبیق آیات بر مهدویت

در بسیاری از احادیثی که ذیل آیات مهدویت آمده اند، آیه ها بر مصداق یا مصداق اکمل در مسائل مهدویت تطبیق شده اند:

یک روز قیام امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف از مصادیق غیب و ایام الله الذین يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ (بقره/۳). (همان) کسانی که به غیب ایمان می آورند .

ذَكَرَهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ (ابراهیم ۵). روزهای خدا را به آنان یادآوری نما .

امیرالمؤمنین علیه السلام: الغیب یوم الرجعه و یوم القیامه و یوم القائم و هی ایام آل

محمد صلی الله علیه و آله و سلم ذکّرهم بایام الله (صدوق، ۲ / ۳۴۰؛ حافظ برسی، ۲۵۳)

امام علی علیه السلام: غیب همان روز رجعت و قیامت و روز امام عصر عجل الله تعالی فرجه

الشریف است و آنها روزهای آل محمد است که در آیه « یادآوری روزهای خدا» به

آنها اشاره شده است.

دو جاری بودن پرستش خدای ابراهیم علیه السلام در مورد امام عصر عجل الله تعالی فرجه

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا

نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

(بقره ۱۳۳) آیا هنگامی که مرگ یعقوب فرا رسید، (شما) شاهد بودید؟! وقتی که به

پسرانش گفت: پس از من چه چیز را می پرستید؟ گفتند: معبود تو و معبود نیاکانت،

ابراهیم و اسماعیل و اسحاق را، معبود یگانه را می پرستیم و ما تنها تسلیم او هستیم.

امام باقر علیه السلام از تفسیر آیه پرسیدند: جرت فی القائم؟ این آیه در مورد قائم جاری

است (عیاشی، ۱ / ۶۱؛ فیض کاشانی، ۱ / ۱۹۲؛ طباطبایی، ۱ / ۳۰۹)

همان گونه که فرزندان حضرت یعقوب علیه السلام موحد بودند و خدای ابراهیم علیه

السلام، اسماعیل و اسحاق را می پرستیدند و به فرزندان خود سفارش می کردند و از

آنان پرسش می کردند (و تعهد می گرفتند)، امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف نیز همین

گونه رفتار می کند، یا اینکه یکی از مصادیق تسلیم شدگان در برابر خدای متعال

(مسلمون) امام عصر است .

رجعت باطن این عبارت (لَرَأُدُّكَ إِلَى مَعَادٍ)

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأُدُّكَ إِلَى مَعَادٍ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (قصص ۸۵)

خدائی که بر عهده تو نهاد

که ابلاغ قرآن کنی بر عباد

ترا باز سوی وطن می برد

به مکه دگر باره ات آورد

بگو هست دانای آن ذوالجلال

که گشته هدایت که اندر ضلال

امام باقر علیه السلام : خدا رحمت کند جابر را که علم او به جایی رسیده بود که تأویل این آیه را می دانست که رجعت است (مجلسی، ۲۲ / ۹۹؛ بحرانی، ۳ / ۲۳۹) در روایات، مراد از معاد در این آیه را رجعت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به دنیا می دانند از عقاید قطعی ما که از آیات و روایات بسیاری بر می آید، رجعت است. یعنی این که خداوند گروهی از اولیای خود را قبل از قیامت به دنیا برخواهد گرداند.

در این آیه وعده می دهد که آخرین وصی خود یعنی زمان ظهور حضرت مهدی ارواحنا فداه، رجعت تعدادی از ائمه علیهم السلام و بزرگان و دلاوران و همچنین سران کفر و نفاق انجام شده و انتقام از ستمگران گرفته خواهد شد سپس قیامت برپا می شود.

از شأن نزول آیه که مسئله جنگ بدر است، الغای خصوصیت شده و یک قاعده کلی به دست آمده مبنی بر اینکه، اراده الهی بر تحقق حق با کلمات الهی و قطع دنباله کافران است. **آنگاه این مطلب بر مصداق کامل آن در زمان امام عصر عجل الله**

تعالی فرجه الشریف تطبیق شده است. تعبیر یزید که مضارع و دلالت بر استمرار اراده خدا به صورت سنت الهی دارد، می تواند قرینه این تفسیر باطنی آیه باشد.

معنای حروف مقطعه و مهدویت

برخی روایات تفسیری که ذیل آیات مهدویت نقل شده، به تأویل آیات اشاره می کند؛ البته تأویل به معنای اعم که شامل بطن و معنای خلاف ظاهر آیه می شود. تأویل حروف مقطعه در مورد مهدویت **الم** (سوره بقره، آل عمران، لقمان و ...) **حم عسق** (شوری / ۱ و ۲) **کهیعص** (سوره مریم) و ...

الم الف لام میم است آغاز کار که رمزیست از سوی پروردگار

حم عسق حا و میم ابتدای کلام عَسَق نیز دنباله این پیام

کهیعص کهیعص بود ابتدای کلام بداند خدا چیست سر پیام

روایات متعددی در منابع شیعه و سنی در مورد حروف مقطعه نقل شده و تأویل این آیات را مربوط به حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف دانسته (مجلسی ۶۰ / ۱۱۹ و ۹۲ / ۳۷۶ ثعلبی، ۸ / ۳۰۳)

امام باقر علیه السلام آیه اشاره به سال های امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف یا حوادث زمان حضرت و هنگام خروج ایشان در مکه است (قمی، ۲ / ۲۶۷)

در مورد تفسیر حروف مقطعه، دیدگاه های مختلفی بین مفسران قرآن وجود دارد و روایات متعددی نیز نقل شده است، از جمله اینکه **این حروف رمزی بین خدا و پیامبر صلی الله علیه و آله** است، زیرا هیچ مفسری ادعا نکرده است به طور یقین معنی حروف مقطعه همین است که من بیان می کنم بلکه همه مفسران از کلمه تعبیر و تأویل و احتمال این معنی را بیان کرده اند.

باطن حق و باطل

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ
وَ يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ * لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ
الْبَاطِلَ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ انفال ۸۷

به یاد آور ای مصطفی، بر شما ۷
قبیله دوتا بود در پیش رو
علیه گروهی که بُد بی سلاح
که تا بلکه اموالشان با شکست
خدا خواست صدق سخنهای حق
گند ریشه کافران کردگار
که تا دین حق را کند پایدار ۸
اگرچه به پندار بدکارها
یکی وعده فتح دادی خدا
یکی را بخواندید بر خود عدو
بدیدید جنگ آوری را صلاح
بیفتد به دست شما هرچه هست
شود ثابت از این طریق و نسق
شما را در آئین کند استوار
کند محو، هر چیز باطل و خوار
نیاید خوش این گونه کردارها

این آیه، به پیامبر صلی الله علیه و آله و مسلمانان دلداری می دهد که سرانجام حق پیروز و باطل نابود می شود. بعضی از روایات، مصداق روشن این آیه را زمان ظهور حضرت مهدی علیه السلام دانسته اند، که با قیام آن حضرت، سلطه ی باطل برطرف شده و حکومت حق و عدل بر جهان حاکم می شود. ترسی از عصبانیت و ناخوشایندی دشمن کافر و مجرمان نداشته باشیم، خداوند اراده ی خود را محقق خواهد ساخت.
وَ لَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ . در احادیث از امام صادق علیه السلام: تفسیرها فی الباطن یرید الله فإنه شیئی یریده و لم یفعله ... تفسیر این آیه را خدا در باطن اراده کرده که آن چیزی است که اراده شده، ولی هنوز انجام نداده است. پس مقصود از تحقق حق با کلمات الهی، یعنی حق آل محمد هنگام قیام قائم تحقق می یابد،

«رابطوا» ارتباط با امام منتظر

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ آل عمران ۲۰۰

پس ای اهل ایمان نمایند صبر	بمانید خود استوار و ستبر
سفارش نمایند بر همدگر	که با بردباری بیاید ظفر
بمانید خود مرزداران خویش	مبادا زبانی رسانند پیش
همیشه بترسید از کردگار	بود آنکه گردید خود رستگار

این آیه، در چند مرحله به صبر در برابر انواع حوادث و مصائب توصیه می‌کند؛ در برابر ناگواری‌های شخصی و هوسها صبر کنید در برابر فشارهای کفار، مقاومت بیشتر کنید صابروا در حفظ مرزهای جغرافیایی از هجوم دشمن، حفظ مرزهای اعتقادی و فکری، از طریق مباحث علمی و حفظ مرز دلها، از هجوم وسوسه‌ها بکوشید. رابطوا.

امام باقرع تعبیر **رابطوا** را بر **ارتباط با امام منتظر** تطبیق کرد (مفید ۲۷ بحرانی ۱/ ۳۳۴)

- ۱- در سایه‌ی ایمان، به کمالات می‌رسید.
- ۲- تا در مشکلات فردی صابر نباشید، نمی‌توانید در برابر دشمنان دین مقاومت کنید
- ۳- از دیگران عقب نمانید، اگر کفار در کفر خود مقاومت می‌کنند، کشته می‌دهند و مال خرج می‌کنند، شما نیز در راه خدا با جان و مال پایداری کنید.
- ۴- مسلمانان باید مشکلات یکدیگر را تحمل کنند و یکدیگر را به صبر سفارش کنند.
- ۵- اسلام، دین ارتباط است. ارتباط با مردم و خدا و پیامبران.

ایران طلایه دار آینده (مهدویت)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ
أَذَلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ
لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ مائده ۵۴

الا مؤمنان هرکس از دین خود	کنون مرتد و رویگردان بشد
برانگیزد ایزد به زودی زود	یکی پاک قومی به دور وجود
که ایزد بر آنها رفیقی نکوست	که ایشان هم او را بدارند دوست
که در پیش مردان یزدان پرست	فروتن بمانند وز عشق مست
ولی پیش کفار ناراست کار	سرافراز هستند و با اقتدار
برانگیزد این قوم را بر جهاد	بجنگند در راه حق، در بلاد
که در راه دین خداوند پاک	ندارند از سرزنش هیچ پاک
بلی این چنین است فضل خدا	که بر هرکه خواهد نماید عطا
که الطاف یزدان بود بیکران	بود آگه از حال اهل جهان

در روایت: چون این آیه نازل شد، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله دست به شانه‌ی **سلمان** فارسی زد و فرمود: هموطنان تو مصداق این آیه‌اند.

امام باقر علیه السلام درباره‌ی **يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ** : **مراد علی علیه السلام و شیعیان** اویند.
ذیل آیه **فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ**؛ و خدا در آینده گروهی را می آورد

که آنان را دوست دارد و آنان (نیز) او را دوست دارند. امام علی علیه السلام آیه را بر مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف تطبیق کرد (قندوزی، ۳ / ۳۳۷)

۱- رهبر روشن ضمیر، باید احتمال ارتداد و برگشت پیروان خود را بدهد مَنْ يَزْتَدُ مِنْكُمْ
۲- زمینه ارتداد، نداشتن معرفت و محبت نسبت به دین و خداست. بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ
۳- در راه ایمان و شکستن سنت‌ها و عادات جاهلی نباید از سرزنش‌ها و هوچی‌گری‌ها
و تبلیغات سوء دشمن ترسی داشت و تسلیم جوّ و محیط شد لَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ
۴- رفتار مسلمان، نرمش با برادران دینی و سرسختی در برابر دشمن است و هیچ يك
از خشونت و نرمش، مطلق نیست. أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ
۵- فضل خدا تنها مال و مقام نیست، محبت خدا و جهاد در راه او و قاطعیت در
دین هم از مظاهر لطف و فضل الهی است. ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ

۶- دوستی متقابل میان خدا و بنده، از کمالات بشر است. يُحِبُّهُمْ وَ يُحِبُّونَهُ
۷- با نوید جایگزینی دیگران، جلو یأس و ترس را بگیرید. مَنْ يَزْتَدُ ... فَسَوْفَ يَأْتِي ...
۸- مؤمن واقعی کسی که هم عاشق و هم محبوب خدا باشد يُحِبُّهُمْ وَ يُحِبُّونَهُ
۹- کسی که ایمان واقعی دارد، هرگز در برابر کافران احساس حقارت نمی‌کند. أَعِزَّةٍ
۱۰- دلی که از محبت خدا خالی شد، بیمار و وابسته به کفار می‌شود، ولی دلی که از
مهر خدا پر است هرگز وابسته نمی‌شود. فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ

۱۱- اسلام رو به گسترش است، تنها به ریزش‌ها نگاه نکنیم به رویش‌ها نیز نگاه کنیم.
در آینده پرچم اسلام را کسانی بدست خواهند گرفت که عاشق خدا و مجاهد و با
صلابت باشند. بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَ يُحِبُّونَهُ... أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

انتظار فرج عبادت است

قُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى

بگو پس بمانید در انتظار طه ۱۳۵ بزودی شود بر شما آشکار

کدامینمان رفته بر راه راست همانا طریق هدایت کراست

مراد از أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ امامان معصوم علیهم السلام و منظور از مَنِ اهْتَدَى

یاوران آنها می باشد. (کافی، ج ۱، ص ۲۸۸).

امام کاظم علیه السلام درباره آیه فرمودند: راه راست، راه قائم (عج) ما است و هدایت

یافته آن کسی است که به اطاعت او هدایت شود. (بحرانی، ۳ / ۵۰؛ مجلسی، ۲۴ / ۱۵۰)

۱- پیامبر مامور انذار و هشدار است. فَتَرَبَّصُوا

۲- گذشت زمان و تاریخ همه چیز را روشن می کند. فَسَتَعْلَمُونَ

۳- کفار خود را هدایت یافته می پندارند. فَسَتَعْلَمُونَ ... مَنِ اهْتَدَى

۴- اسلام مکتب اعتدال و مسلمانان هدایت یافتگانند. مَنِ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ

السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى افعال که به صورت مضارع آمده است و اراده مستمر الهی را

بیان می کند، بیان نوعی سنت الهی است که در طول تاریخ جاری بوده است و در

هر عصری مصداق جدیدی دارد و قیام امام عصر **عجل الله تعالی فرجه الشریف** از مصادیق

کامل آیه است.

باطن آیات پیروزی روم و ایران

الم * غَلَبَتِ الرُّومُ * فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ * فِي بَضْعِ سِنِينَ
لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَ مِنْ بَعْدُ وَ يَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ * بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ
وَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ. وَعَدَّ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

الف لام میم است آغاز کار روم ۱-۶ که رمزیست از سوی پروردگار

به جنگی که نزدیک این سرزمین بگردید واقع، فتادی چنین

ولی بعد از این انهدام و شکست به پیروزی و فتح یابند دست

چنین اتفاقی چو خواهد رود به کمتر ز ده سال واقع شود

از این پیش اندر جهان هرچه بود هرآنچه پس از این بیابد وجود

همه هست بر امر پروردگار توانا بر آنست آن کردگار

چو پیروزی رومیان روی داد همه مؤمنان شاد گردند شاد

به یاری یزدان که بر هرکه خواست همی داد نصرت، به یاریش خاست

همانا رحیمست پروردگار در انجام کارست با اقتدار

چو این وعده باشد ز یکتا خدا در آن ذره ای نیست هرگز خطا

ولی اکثر خلق از مرد و زن نباشند آگاه از این سخن

در برخی احادیث حکایت شده است که امام صادق علیه السلام در مورد ذیل آیه

يَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ فرمود: عند قیام قائم. (مجلسی، ۳۱ / ۵۱۶). ایشان در جای

دیگری فرمودند: فی قبورهم بقیام القائم (طبری، ۱۳۸۳ : ۲۴۸).

آری، جامعه‌ی ایمانی نباید تنها به درون خود بنگرد، بلکه باید نسبت به حوادث تلخ و شیرین سایر ملل نیز عکس العمل نشان دهد.

۱- یکی از نشانه‌های اعجاز قرآن، پیشگویی‌های صادقانه و محقق آن است.

(رومیان، از ایرانیان شکست خوردند، ولی قرآن پیشگویی می‌کند که چند سال دیگر رومیان غالب خواهند شد و چنان شد) با یک شکست، مأیوس نشوید **سَيَغْلِبُونَ**

۲- در پیروزی‌ها و شکست‌ها، محوریت توحید فراموش نشود **لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَ**

۳- هم پیروزی را از او بدانیم و هم ساز و برگ نظامی را. **بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ**

۴- دلیل نصرت الهی، عزت و رحمت اوست. **يَنْصُرُ ... وَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ**

۵- از تحقق وعده‌های الهی برای دعوت مردم به ایمان، استفاده کنید **وَعَدَ اللَّهُ**

۶- سرچشمه تخلف از وعده‌ها، یا عجز یا جهل و یا پشیمانی، که خداوند از آنها

منزه است. خلف وعده زشت است، ولی خلف وعید، نوعی رحمت **لَا يُخْلِفُ اللَّهُ**

۷- اکثر مردم در وفا کردن خداوند به وعده‌هایش تردید دارند. اکثریت ملاک نیست؛

دانش، ایمان و تعهد مهم است. **أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ**

۸- نمونه وعده‌های خداوند در آینده محقق خواهد شد

(لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ) (الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ) (يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ)

(وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ) (وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ) (لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَ رُسُلِي)

(أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ) (الْعَاقِبَةُ لِأَهْلِ التَّقْوَى) (لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ)

(بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ) وَ .....

تشبیه جریان مهدوی

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَ
مَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا
جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَ جُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ
يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللَّهِ كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَ اللَّهُ مَعَ
الصَّابِرِينَ بقره ۲۴۹

پس از آنکه طالوت لشکر کشید	به لشکر چنین گفت مرد رشید
شما را بسنجد یگانه اله	به يك نهر آبی که باشد به راه
کسانی که نوشند بسیار آب	نکردند آیین من انتخاب
هرآن کس که از آب هرگز نخورد	و یا يك کفی بیشتر زان نبرد
بود از من و هست هم دین من	ورا هست آیین چو آیین من
از آن آب خوردند و طاقت نبود	مگر عده ای کم شمار از جنود
چو طالوت و یاران مؤمن به او	گذشتند از آن نهر بی های وهو
چو دیدند طالوتیان خصم خویش	هراسان بگشتند و زار و پریش
بگفتند ما را نباشد توان	که جنگیم با خیل جالوتیان
کسانی که بودند امیدوار	به عقبی و دیدار پروردگار
بماندند ثابت قدم در جهاد	بگفتند بر دیگران آن عباد

چه بسیار بوده که اندک قشون به یاری حق بر سپاهی فزون

بگشتند پیروز در کارزار خداوند با صابران است یار

این آیه خبر از مردودی گروه زیادی از بنی اسرائیل می دهد که از صحنه آزمایش نوشیدن آب و تحمل تشنگی، سربلند بیرون نیامدند. اما این گروه باقیمانده، آزمایش دیگری داشتند که آزمایش روحی و معنوی بود. وقتی آنان با سپاه انبوه جالوت مواجه شدند، گفتند: ما توانایی مقابله با این سپاه مسلح را نداریم. افرادی در بعضی از مراحل موفق می شوند، ولی در مرحله ای دیگر شکست می خورند. در این داستان گروهی رهبر را به خاطر فقر نپذیرفتند، گروهی در آزمایش شکم، شکست خوردند و گروهی در مواجهه و برخورد با دشمن خود را باختند. هنوز میزان فرمانبری آنان را آزمایش نکرده است، ولی بعد از آزمایش، به خود نسبت می دهد. فَإِنَّهُ مِنِّي

حساب دو گروه روشن است، هر کس ننوشد قطعاً خودی است و هر کس بنوشد قطعاً بیگانه است، ولی کسانی که با مشمت نوشیدند، نه خودی هستند و نه بیگانه. باید آنان را نه مأیوس کرد و نه مشمول الطاف. لذا برای مَنِ اعْتَرَفَ عُزْفَةً بِيَدِهِ نَه کلمه مَنِّي بکار رفته و نه فَلَيْسَ مِنِّي

کسانی که دستشان به اموال مردم یا اموال دولتی رسید، ولی با کرامت و زهد از کنارش گذشتند و حرص و طمع آنان را آلوده نکرد، و اختلاس نکردند، حزب اللّهی هستند و کسانی که دست درازی کرده و به اصطلاح پشت خود را با ذخیره آن اموال می بندند، مؤمن واقعی نیستند. فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي

امام باقر علیه السلام می‌فرماید: افرادی که تا آخر کار به طالوت وفادار ماندند، سیزده نفر بودند و سیزده نفر بودند.

۱- یکی از وظایف فرمانده نظامی آن که نیروهای رزمی را از تماشاچیان جدا سازد.

۲- یکی از راههای آزمایش، ممنوعیت‌های موسمی است. راحت طلبی و عدم تحمل فشارها و سختی‌های موسمی و موقتی، با سلحشوری سازگاری ندارد **إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ**

۳- قبل از برخورد و مقابله با دشمن، باید تمرین مقاومت کرد. **مُبْتَلِيكُمْ بِنَهْرٍ**

۴- مدیر باید نیروهای غیر مفید را طرد کند. **فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي**

۵- تسلیم فرمانده بودن، رمز موفقیت است. **مَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي**

۶- حساب نیاز ضروری، از حساب رفاه کامل جداست. **إِلَّا مَنْ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ**

۷- کسانی که از میدان امتحان پیروز بیرون آیند، اندک هستند. **إِلَّا قَلِيلًا**

۸- انقلابی بودن مهم نیست، انقلابی ماندن مهم است. در این ماجرا شعار دهنده

بسیار بود، ولی آنان که در آزمایشات موفق شدند، اندک بودند. **إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ**

۹- ایمان به معاد و وعده‌های الهی، توانایی ایستادگی در برابر سختی‌ها و مشکلات را

ایجاد می‌کند. **مُلاقُوا اللَّهَ**

۱۰- ایمان، درجاتی دارد. با اینکه گروهی همراه با طالوت بودند و به او ایمان داشتند

و از نوشیدن آب هم گذشتند؛ ولی هر مؤمنی رزمنده نیست، تنها مؤمنانی رزمنده

هستند که به لقاء الله ایمان داشته باشند. **يُظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلاقُوا اللَّهَ**

۱۱- فراوانی عده و عده‌ی دشمن در برابر اراده‌ی خداوند چیزی نیست. نیروهای کیفی

هرچند اندک باشند، بر نیروهای کمی برتری دارند. **كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ**

۱۳- مؤمن مخلص، پیروزی را از خدا می‌داند. **يَاذُنِ اللّٰهِ**

۱۴- مسلمانان اگر صبور و پایدار باشند، نباید از زیادی دشمن هراس داشته باشند.

مقصود آیاتی است که در احادیث با مسائل و موضوعات مهدویت به گونه ای مرتبط شده است؛

برخی از احادیثی که ذیل آیات مرتبط با مهدویت مطرح کرده اند، نوعی تشبیه و مثال را بیان می‌کند.

برای نمونه در خصوص آیه ۲۴۹ از سوره بقره از امام صادق علیه السلام حکایت شده است :

إِنَّ اصْحَابَ طَالُوتَ ابْتَلَوْا بِالنَّهْرِ الَّذِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى «مُبْتَلِيكُمْ بِنَهْرٍ» وَإِنَّ اصْحَابَ الْقَائِمِ يَبْتَلُونَ بِمِثْلِ ذَلِكَ (مفید، ۳۳۰؛ مجلسی، ۵۲، ۳۳۲)

یاران طالوت با (آب خوردن از) نهر آب امتحان شدند؛ همان گونه که خدا فرمود: شما را نهری آزمایش می‌کنیم. و یاران قائم نیز به مانند آن آزمایش می‌شوند.

با داشتن نیروی کم و غلبه بر دشمن در قسمت های قبل اشاره شد

كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللّٰهِ

اراده خدا و امداد الهی

وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَ طَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى
يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ اعراف ۸۷

کنون ای محمد (ص) تو ای نیکنام

بگو امت خویش را این کلام

اگر خود بر آنچه زرب جهان

مرا هست دستور تبلیغ آن

گروهی بیاورده ایمان نکو

گروهی بگشتند با آن عدو

شما مؤمنان صبر سازید صبر

به میل و به رغبت نه اکراه و جبر

که يك روز یکتا خدا باشکوه

کند حکم در بین ما، و آن گروه

که یزدان بود برترین دادخواه

چه کس حکم راند چو یکتا اله

مخالفان حضرت شعیب، با جسارت می گفتند: پس قهر خدا چه شد؟ **مؤمنان و طرفداران آن حضرت هم منتظر امدادهای الهی بودند.** این آیه برای پاسخ به هر دو گروه است، تا نه کفار مغرور شوند و نه مؤمنان دلسرد و مأیوس گردند. برای قیام و پیروزی حضرت مهدی عج نبایستی قدرت ظاهری ابرقدرتان را با قهر و توانایی و امداد رسانی خدا که در یک چشم به هم زدن **كَلَّمَحِ الْبَصَرِ** آنچه اراده کند انجام می دهد **إِنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ شَيْ ... كُنْ فَيَكُونُ** را مقایسه کرد و ناامید شد. طوفان نوح . رد شدن از رود نیل و غرق در دریا . نابودی کاخ های سنگی ثمود و عاد پیشرفت اسلام در جزیره العرب و... نمونه هایی از اتفاقات گذشته می باشد **فاعتبروا**

آیاتی که امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف قرائت می کنند

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ شعراء ۲۱

پس آنکه از اینجا نمودم فرار
ز بیم شما مردم نابکار
خدا حکمت و علم کردم عطا
که اینک رسولم ز یکتا خدا

در برخی احادیث، آیاتی که امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف قرائت می کنند، آیه فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ؛ (شعراء ۲۱) و هنگامی که از شما ترسیدم، از بین شما فرار کردم، حضرت موسی به خاطر طرفداری از یکی از یاران خود، مشتی به مخالف او زد و شخص مخالف با همان ضربه مُرد. این قتل نه از روی عمد بود و نه با آلت قتل انجام گرفت، بلکه يك حادثه‌ی ناخواسته و يك لغزش عملی بدون سوء نیت بود که قبل از نبوت موسی آن هم به خاطر طرفداری از يك مظلوم اتفاق افتاده بود.

مگر حضرت لوط علیه السلام در برابر تقاضای گنهکاران فرمود: لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ ای کاش قدرتی داشتم (تا شما را از این عمل ننگین باز می داشتم) و یا به جایگاه محکم و امن پناه می بردم (و از شر شما در امان بودم). بنابراین سایر اولیای خدا نیز گاهی در شرایطی مجبور به سکوت و انزوا می شدند - گاهی اقرار، يك ارزش است. قَالَ فَعَلْتُهَا - فرار از طاغوت، مقدمه‌ی دریافت الطاف الهی است - انبیا از الطاف خاصّ خدا برخوردارند. فَوَهَبَ لِي. وَ جَعَلَنِي - نبوت، يك جریان در طول تاریخ بوده است.

قطعی بودن امدادهای غیبی

گروهی از آیات قرآن، حتمی بودن کمک های ویژه خدا را یک سنت دانسته اند و نه تنها بر امکان، بلکه بر حتمیت وقوع این وعده های الهی مهر تأیید می زنند. در آیه **إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالدِّينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ** سخن از حمایت مؤکد و بی دریغ خدا از پیامبران خویش و پیروان آنهاست؛ حمایتی که انواع پیروزیها را در پی دارد؛ چه در منطق و بیان، چه در میدان های جنگ یا فرستادن عذاب و نابود کردن دشمن یا امدادهای غیبی که قلب را تقویت و روح را به لطف الهی نیرومند می سازد.

آیه ۱۷۳ سوره صافات نیز از غلبه و پیروزی لشکریان خدا خبر می دهد: **وَإِنَّ جُنَدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ**. به عقیده برخی از مفسران، غلبه و پیروزی در آیه یاد شده، با ملاک جند الله بودن آمده است؛ یعنی پیامبران که فرستادگان خدا هستند و مؤمنان که لشکریان خدایند، تا زمانی که به دستورهای الهی عمل و در راه او جهاد کنند، پیروز خواهند بود.

کمک و یاری در آیه ۱۷۲ سوره صافات بدون هیچ قید و شرطی آمده است، بنابراین کمک های الهی به رسولان شامل حجت، برهان و پیروزی ظاهری یا انتقام از دشمنان در دنیا می شود. ضمن آنکه در سرای دیگر نیز آنان یاری خواهند شد؛ همان طور که فرمود: **يَوْمَ لَا يَخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ**؛ روزی که خدا پیامبر و کسانی را که به او ایمان آورده اند، خوار نسازد.

قرآن کریم برخی از رحمت ها را همچون مأوا دادن، هدایت و بی نیاز ساختن که شامل حال پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم شده بود، برمی شمارد: **الم یجدک یتیمًا فای و وجدک ضالًا فهدی و وجدک عائلا فاغنی** و به طور کلی ظهور و بعثت پیامبران در شرایطی بوده که جامعه بشری، سخت نیازمند وجود آنها بوده است و آنان همچون دستی از غیب، انسان را نجات داده اند؛ چنان که قرآن کریم ظهور عصر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را برای نجات مردمان آن عصر از لبه پرتگاه آتش، یاد آور شده: **وکنتم علی شفا حفرة من النار فانذکم منها** به عقیده برخی از مفسران، منظور از پرتگاه آتش، جنگ ها و کشمکش های داخلی بوده که اعراب را تهدید می کرده است.

و اما غلبه از حیث طبیعتی که ایمان به خدا و رسول دارد، دلیلش این است که ایمان مؤمن به طور مطلق و بدون هیچ قیدی او را به دفاع از حق و قیام در برابر باطل دعوت می کند، چنین کسی معتقد است که اگر کشته شود رستگار می گردد، و اگر هم بکشد رستگار می شود، و ثبات و مقاومت او در دفاع از حق مقید به هیچ قیدی، و محدود به هیچ حدی نیست، خلاف کسی که اگر از حق دفاع می کند نه بدان جهت است که حق است، بلکه بدان جهت است که هدفی از اهداف دنیایی او را تاءمین می کند، چنین کسی در حقیقت از خودش دفاع کرده، و به همین دلیل اگر ببیند گرفتار خطری شود، پا به فرار می گذارد.

یکی از شواهدش جنگهای پیامبر است که مسلمانان در عین نداشتن عده و عده همواره غلبه می کردند، و جنگها جز به پیشرفت مسلمانان خاتمه نمی یافت. و این

غلبه و فتوحات اسلامی متوقف نشد، و جمعیت مسلمین به تفرقه مبدل نگشت، مگر وقتی که نیاتشان فاسد، و سیرت تقوا و اخلاصشان در گسترش دین حق، به قدرت طلبی و گسترش و توسعه مملکت (و در نتیجه حکمرانی بر انسان های بیشتر، و به دست آوردن اموال زیادتر) مبدل شد، در نتیجه آن فتوحات متوقف گردید.

آری، خدای تعالی هرگز نعمتی را که به مردمی داده تغییر نمی دهد، مگر وقتی که مردمی نیاتشان را تغییر دهند، و خدای تعالی در آن روزی که دین مسلمانان را تکمیل نمود و از شر دشمنان ایمنشان ساخت، با آنان شرط کرد که تنها از او بترسند، و فرمود **اليوم يئس الذين كفروا من دينكم فلا تخشوهم و اخشون** و در مسلم بودن این غلبه کافی است که در آیه ۱۳۹، در سوره آل عمران مؤمنین را خطاب نموده می فرماید **و لا تهنوا و لا تحزنوا و انتم الاعلون ان كنتم مؤمنين**. در عصر حاضر و یا به هنگام قیام قائم آل محمد صلی الله علیه و آله اگر خداوند متعال با توجه به سلاح های پیشرفته و امکانات دشمنان، بخواهد یاری و امداد غیبی خود را ارسال کند و مستضعفان و صالحین را وارث زمین نماید طبق آیات الهی قرآن، اراده ای بسیار آسان و شدنی است.

منابع مطالب : تفسیر نور . تفسیر نمونه . تفسیر المیزان .

قرآن منظوم امید مجد

تفاسیر روایی از معصومین علیهم السلام و برداشت مؤلف

نکته پایانی : تفسیرهای روایی شیعه، گونه‌ای از تفسیر قرآن است که در میان امامیه مبتنی بر احادیث تفسیری پیامبر اکرم و اهل بیت علیهم‌السلام است. فهرست این تفاسیر بر اساس تاریخ تألیف مرتب شده است.

ابوحمزه ثمالی قرن ۲	تفسیر القرآن الکریم (ثمالی)
امام حسن عسکری (ع) قرن ۳	تفسیر امام حسن عسکری (ع)
علی بن ابراهیم قمی قرن ۳	تفسیر قمی
حسین بن حکم حبری قرن ۳	تفسیر الحبری
فرات کوفی قرن ۴	تفسیر فرات کوفی
محمد بن مسعود عیاشی قرن ۴	تفسیر عیاشی
سید احمد بن طاووس قرن ۷	عین العبرة فی غبن العترة
محمد بن حسن شیبانی قرن ۷	نهج البیان عن کشف معانی القرآن
سید شرف الدین علی حسینی استرآبادی	تأویل الآیات الظاهرة قرن ۱۰
ملا فتح‌الله کاشانی قرن ۱۰	تفسیر منهج الصادقین فی الزام المخالفین
ملا فتح‌الله کاشانی قرن ۱۰	زبدة التفاسیر

سید ہاشم بحرانی قرن ۱۱	البرهان فی تفسیر القرآن
ملا محسن فیض کاشانی قرن ۱۱	الاصفی فی تفسیر القرآن
محمد بن مرتضیٰ کاشانی قرن ۱۱	تفسیر المعین
محمد بن علی شریف لاهیجی قرن ۱۱	تفسیر شریف لاهیجی
عبدعلی بن جمعہ حویزی قرن ۱۱	تفسیر نورالثقلین
محمد بن محمد رضا قمی مشہدی قرن ۱۲	تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب
سید عبداللہ شبر قرن ۱۳	الجوهر الثمین فی تفسیر الكتاب المبین
سید محمد ابراہیم بروجردی قرن ۱۵	تفسیر جامع
سمرقندی نصرین محمد بن احمد قرن ۴	بحر العلوم اهل تسنن و تفاسیر ذیل
طبری ابو جعفر محمد بن جریر قرن ۴	جامع البیان فی تفسیر القرآن
مترجمان	ترجمہ تفسیر طبری
ابن ابی حاتم عبدالرحمن بن محمد قرن ۴	تفسیر القرآن العظیم (ابن ابی حاتم)

الكشف و البيان عن تفسير القرآن قرن ۵	ثعلبي نيشابوري ابو اسحاق احمد بن ابراهيم
زاد المسير في علم التفسير قرن ۶	ابن جوزي ابوالفرج عبدالرحمن بن علي
معالم التنزيل في تفسير القرآن	بغوي حسين بن مسعود قرن ۷
تفسير القرآن العظيم (ابن كثير) قرن ۸	ابن كثير دمشقي اسماعيل بن عمرو
لباب التاويل في معاني التنزيل قرن ۸	بغدادى علاء الدين على بن محمد
جواهر الحسان في تفسير القرآن	ثعالبي عبدالرحمن بن محمد قرن ۹
الدر المنثور في تفسير المأثور	سيوطي جلال الدين قرن ۱۰
تيسير الكريم الرحمن	آل سعدى عبدالرحمن بن ناصر قرن ۱۴

تفسير روایي در نزد اهل سنت تفسیری است که آیات را به کمک نقل از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، و از صحابه و تابعین تفسیر نموده .

آیات متعددی در شان امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه) هست که امامان معصوم (علیهم السلام) تفسیر، تاویل و تطبیق این آیات را بر وجود مقدس امام زمان (عجل الله تعالی فرجه) و حکومت جهانی ان عدالت گستر بیان نموده اند . در زمینه ظهور و قیام آن حضرت و جامعه آرمانی مهدوی، می توان توصیفات و اشارات زیر را از قرآن به دست آورد : جهت مطالعه بیشتر و استفاده از تفاسیر

- ۱- سوره الفاتحه - آیه ۱ - ۷: حضرات ائمه علیهم السلام تأویل، سبع مثانی، حضرت مهدی علیه السلام و قرآن عظیم.
- ۲- سوره البقره - آیه ۳: ایمان به حضرت مهدی علیه السلام، ایمان به غیب
- ۳- سوره البقره - آیه ۳۷: حضرت مهدی علیه السلام، کلمه الله عزوجل (کلام الله)
- ۴- سوره البقره - ۱۱۴: فتح شهرهای روم بدست توانای حضرت مهدی علیه السلام
- ۵- سوره البقره - آیه ۱۱۵: حضرت مهدی علیه السلام، امر حکیم پروردگار
- ۶- سوره البقره ۱۲۴: حضرت مهدی علیه السلام، کلمه الله عزوجل (کلام الله)
- ۷- سوره البقره - آیه ۱۳۳: جریان سنت حضرت یعقوب علیه السلام در مورد حضرت مهدی علیه السلام
- ۸- سوره البقره - آیه ۱۴۸: جمع آوری یاران حضرت مهدی علیه السلام در مکه و بعضی اتفاقات سال ظهور
- ۹- سوره البقره ۱۵۵: بروز قحطی و وحشت قبل از قیام حضرت مهدی علیه السلام
- ۱۰- سوره البقره - آیه ۱۵۷: فضیلت و عظمت مجاهدان و شهداء راه حضرت مهدی علیه السلام
- ۱۱- سوره البقره - آیه ۲۱۰: فرود و نزول حضرت مهدی علیه السلام در کوفه در میان هفت هاله ای از نور
- ۱۲- سوره البقره - آیه ۲۴۳: تشبیه رجعت به زنده نمودن گیاهان، بازگشت اموات به دنیا در زمان حضرت مهدی عجل و بعد از آن
- ۱۳- سوره البقره - آیه ۲۴۹: جریان ابتلاء و گرفتاری یاران طالوت پیامبر در مورد

یاران حضرت مهدی علیه السلام

۱۴- سوره البقره - آیه ۲۵۹: احیاء اسلام و عظمت و امامت ائمه علیهم السلام به

قیام حضرت مهدی علیه السلام

۱۵- سوره البقره - آیه ۲۶۱: حضرت مهدی علیه السلام سنبله مبارکه از نسل امام

حسین علیه السلام

۱۶- سوره البقره - آیه ۲۶۹: فضیلت عارفان و عاشقان حضرت مهدی علیه السلام.

کسیکه امام زمان خودش را شناخت، تأخیر ظهور حضرت علیه السلام به او زیان

نمی رساند.

۱۷- سوره آل عمران - آیه ۳۷: ظرف غذا و طعام بهشتی حضرت فاطمه علیها

السلام در نزد حضرت مهدی علیه السلام

۱۸- سوره آل عمران - آیه ۴۶: نزول حضرت عیسی علیه السلام در سن میانسالگی

۱۹- سوره آل عمران - آیه ۵۵: نزول حضرت عیسی علیه السلام و قتل دجال

بدست آن حضرت در زمان حضرت مهدی علیه السلام

۲۰- سوره آل عمران - آیه ۶۸: خطبه حضرت مهدی علیه السلام هنگام قیام در

کنار کعبه

۲۱- سوره آل عمران - آیه ۸۱: رجعت و بازگشت ائمه و انبیاء علیهم السلام و

مؤمنین و دشمنان دین به دنیا

۲۲- سوره آل عمران - آیه ۸۳: بروز حوادث و اتفاقات در عالم و پیروزی اسلام و

حق و عدالت به دست آن حضرت بر جمیع عالم

۲۳- سوره آل عمران - آیه ۹۷: حضرت مهدی علیه السلام و بیعت با آن حضرت،
حرم امن الهی

۲۴- سوره آل عمران - آیه ۱۲۵: فرستادن ملائکه از سوی خداوند به جنگ بدر به
جهت یاری حضرت مهدی علیه السلام

۲۵- سوره آل عمران ۱۴۰: حضرت مهدی علیه السلام، دولت و حکومت حق الهی

۲۶- سوره آل عمران - آیه ۱۴۲: امتحان و ابتلاء مؤمنین به فتنه ها قبل از ظهور

۲۷- سوره آل عمران - آیه ۱۴۴: رجعت و بازگشت شهداء به دنیا

۲۸- سوره آل عمران - آیه ۲۰۰: وجوب اعتقاد و تمسک به حضرت مهدی علیه
السلام در زمان غیبت

۲۹- سوره النساء - آیه ۵۹: حضرت مهدی عج؛ ولی امر و برکات وجود آن حضرت
در زمان غیبت، و بیعت ایشان بین رکن و مقام

۳۰- سوره النساء - آیه ۶۹: حضرت مهدی علیه السلام از اولین افراد بهشت

۳۱- سوره النساء - آیه ۷۷: قیام حضرت مهدی علیه السلام، اجل و امر نزدیک و
قریب العهد الهی در قرآن کریم

۳۲- سوره النساء - آیه ۱۳۰: سفر حضرت مهدی علیه السلام به عراق و مصر و
گسترش عدالت آن حضرت

۳۳- سوره النساء ۱۵۹: نماز حضرت عیسی پشت سر حضرت مهدی علیهما السلام

۳۴- سوره المائده ۳: یأس و ناامیدی بنی امیه از دستیابی بر آل محمد ص به قیام

۳۵- سوره المائده - آیه ۱۲: حضرت مهدی علیه السلام دوازدهمین و آخرین

برگزیده الهی

- ۳۶- سوره المائده - آیه ۱۴: گروهی از سودان از یاران حضرت مهدی علیه السلام
۳۷- سوره المائده - آیه ۲۰: بازگشت و رجعت انبیاء و ائمه علیهم السلام به دنیا
۳۸- سوره المائده - آیه ۴۱: خواری و ذلت دشمنان دین به قیام حضرت مهدی
۳۹- سوره المائده ۵۴: یاوران حضرت مهدی علیه السلام، ذخایر الهی برای حضرت
۴۰- سوره المائده - آیه ۱۱۸: بی اعتقاد شدن مسیحیان به حضرت عیسی در زمان
حضرت مهدی علیهما السلام

- ۴۱- سوره الانعام - آیه ۲: حتمیت و قطعیت خروج سفیانی
۴۲- سوره الانعام - آیه ۳۷: بروز و ظهور آیات، نشانه ها و فتنه های عجیب در
عصر ظهور حضرت مهدی علیه السلام

- ۴۳- سوره الانعام ۴۴ - ۴۵: عذاب ناگهانی ظالمین بظهور حضرت مهدی علیه السلام
۴۴- سوره الانعام - آیه ۶۵: بروز و ظهور اختلاف، بلاها و فتنه ها در میان اهل قبله
۴۵- سوره الانعام - آیه ۸۹: یاران حضرت مهدی علیه السلام، ذخائر الهی
۴۶- سوره الانعام ۱۵۸: طلوع خورشید از مغرب و علامات دیگر در آخر الزمان
۴۷- سوره الاعراف - آیه ۴۶: حضرات ائمه معصومین علیهم السلام رجال اعراف
در قرآن

- ۴۸- سوره الاعراف - آیه ۵۳: قیام حضرت مهدی علیه السلام؛ تأویل قرآن
۴۹- سوره الاعراف - آیه ۷۱: فضیلت و عظمت انتظار فرج
۵۰- سوره الاعراف - آیه ۹۶: رجعت امام حسین و ائمه علیهم السلام و حضرت

رسول اکرم صلی الله علیه و آله در عصر آن حضرت

۵۱- سوره الاعراف - آیه ۱۲۸: حکم اراضی در عصر غیبت و هنگام قیام آن حضرت.

دولت ائمه علیهم السلام آخرین دولتها

۵۲- سوره الاعراف - آیه ۱۵۵: تشبیه رجعت به زنده نمودن یاران حضرت موسی در

کوه طور

۵۳- سوره الاعراف - آیه ۱۵۶ - ۱۵۷: حضرت مهدی علیه السلام در تورات و انجیل

و نجات مؤمنین به دست آن حضرت

۵۴- سوره الاعراف - آیه ۱۵۹: رجعت و بازگشت عده ای از مؤمنین به دنیا برای

یاری حضرت مهدی علیه السلام

۵۵- سوره الاعراف - آیه ۱۷۲: پیمان گرفتن خداوند از انبیاء علیهم السلام در مورد

حضرت مهدی علیه السلام

۵۶- سوره الاعراف - آیه ۱۸۱: حضرات ائمه و حضرت رسول صلی الله علیه و آله؛

شاهدان الهی بر مردم

۵۷- سوره الاعراف - آیه ۱۸۷: قیام ناگهانی حضرت مهدی علیه السلام

۵۸- سوره الانفال - آیه ۷ - ۸: زنده شدن حق و حقیقت و از بین رفتن باطل به

دست حضرت مهدی علیه السلام

۵۹- سوره الانفال - آیه ۳۹: از بین رفتن شرک و کفر، و شکست آخرین گروه

مخالف به دست آن حضرت

۶۰- سوره الانفال - آیه ۷۵: امامت در نسل امام حسین علیه السلام و وجود دو

غیبت برای حضرت مهدی علیه السلام

۶۱- سوره التوبه - آیه ۳: دعوت حضرت مهدی علیه السلام اهل عالم را برای

پذیرش امامت خود

۶۲- سوره التوبه - آیه ۱۶: امتحان و ابتلا مؤمنین به فتنه ها قبل از ظهور حضرت

۶۳- سوره التوبه - آیه ۳۲: پیروزی اسلام و تمام ادیان به دست مبارک حضرت

۶۴- سوره التوبه - آیه ۳۳: پیروزی اسلام به دست آن حضرت، و تمسخر مؤمنین

توسط مردم به غیبت را، و نزول حضرت عیسی

۶۵- سوره التوبه - آیه ۳۴: حرمت نگهداری گنج و طلا و نقره در عصر حضرت

۶۶- سوره التوبه - آیه ۳۶: از بین رفتن شرک و مشرکین بدست حضرت مهدی

۶۷- سوره التوبه - آیه ۵۲: - نزول عذاب بر دشمنان و کشته شدن آنها بدست

اصحاب حضرت مهدی علیه السلام

۶۸- سوره التوبه ۱۱۱: مقام مؤمنین در نزد خداوند و بازگشت و رجعت آنها بدنیا

۶۹- سوره التوبه ۱۱۹: حضرات ائمه علیهم السلام؛ صادقان و راستگویان در قرآن

۷۰- سوره یونس - آیه ۲۰: ایمان به حضرت مهدی علیه السلام، ایمان به غیب و

فضیلت انتظار فرج

۷۱- سوره یونس - آیه ۲۴: قیام حضرت مهدی علیه السلام در اوج قدرت دشمنان

و نشانه‌های از بین رفتن حکومت آنها

۷۲- سوره یونس - آیه ۳۵: ندای آسمانی بنام آن حضرت و ندای شیطان بر ضد آن

و راه شناخت آنها از یکدیگر

- ۷۳- سوره یونس - آیه ۳۹: أن الرجعه من التأویل الذی لا یحیط بعلمه الناس
- ۷۴- سوره یونس - آیه ۴۸: حضرات ائمه معصومین علیهم السلام، دوازده مهدی و امت اسلام آخرین آنها حضرت مهدی علیه السلام
- ۷۵- سوره یونس - آیه ۵۰: نزول عذاب در آخر الزمان بر فاسقان و گنهکاران
- ۷۶- سوره یونس - آیه ۶۲: شیعیان حضرت مهدی علیه السلام، اولیاء الهی
- ۷۷- سوره یونس - آیه ۶۴: بشارت دادن به مؤمنین قبل از مرگ به قیام حضرت مهدی علیه السلام و نابودی دشمنان
- ۷۸- سوره یونس - آیه ۹۸: خواری و مسخ بعضی از مردم قبل از قیام حضرت
- ۷۹- سوره هود ۸: اصحاب حضرت قائم علیه السلام امت معدود و معین در قرآن
- ۸۰- سوره هود - آیه ۱۸: فتنه و بلاهای گوناگون و نداهای آسمانی قبل از ظهور حضرت مهدی علیه السلام
- ۸۱- سوره هود - آیه ۸۰: قوت و نیرومندی حضرت مهدی علیه السلام و اصحاب آن حضرت
- ۸۲- سوره هود - آیه ۸۳: نزول عذابهای گوناگون مانند فرو رفتن در زمین و غیر آن بر دشمنان حضرت مهدی علیه السلام
- ۸۳- سوره هود - آیه ۸۶: حضرت مهدی علیه السلام، بقیه الله و خطبه آن حضرت در کنار کعبه
- ۸۴- سوره هود - آیه ۹۳: فضیلت انتظار فرج
- ۸۵- سوره هود - آیه ۱۱۰: ظاهر نمودن قرآن که دست خط حضرت علی علیه

السلام است توسط حضرت مهدی علیه السلام

۸۶- سوره یوسف - آیه ۱۱۰: ظهور حضرت مهدی علیه السلام و احیاء حق و

پیروزی بعد از یأس و ناامیدی

۸۷- سوره الرعد ۷: حضرات ائمه معصومین علیهم السلام، هادیان امت اسلام

۸۸- سوره الرعد - آیه ۱۳: تحولات و تغییرات سریع در مردم هنگام نزدیک ظهور

۸۹- سوره الرعد - آیه ۲۹: فضیلت مؤمنین و متمسکین به امامت حضرت قائم

علیه السلام در عصر غیبت

۹۰- سوره ابراهیم - آیه ۵: اعتقاد به حضرت مهدی علیه السلام از ایمان به غیب

۹۱- سوره ابراهیم - آیه ۲۸: حضرت پیامبر و ائمه معصومین صلوات الله علیهم

اجمعین؛ نعمتهای الهی

۹۲- سوره ابراهیم ۴۴: ظهور و قیام حضرت قائم علیه السلام؛ وعده نزدیک الهی

۹۳- سوره ابراهیم - آیه ۴۵: رسیدن مساکن و بیوت ظالمین به حضرت مهدی علیه

السلام و اصحاب آن حضرت

۹۴- سوره ابراهیم - آیه ۴۶: شدت مکر و حيله دشمنان حضرت قائم علیه السلام

۹۵- سوره الحجر ۱۶ - ۱۷: سنگسار شدن شیطان بدست مؤمنین در عصر حضرت

۹۶- سوره الحجر - آیه ۳۶ - ۳۸: پایان مهلت شیطان تا عصر حضرت مهدی علیه

السلام و کشته شدن او بدست آن حضرت

۹۷- سوره الحجر - آیه ۷۵ - ۷۶: حضرت مهدی علیه السلام یاران و دشمنان خود

را به الهام می شناسد

۹۸- سوره الحجر - آیه ۸۷: حضرات ائمه علیهم السلام تأویل، سبع مثانی، و

حضرت مهدی علیه السلام قرآن عظیم

۹۹- سوره النحل - آیه ۱: حضرت مهدی علیه السلام؛ امر و فرمان الہی

۱۰۰- سوره النحل - آیه ۲۲: وجوب اعتقاد به حقانیت رجعت و بازگشت به دنیا

۱۰۱- سوره النحل - آیه ۳۳ - ۳۴: قیام حضرت مهدی علیه السلام؛ امر و فرمان

الہی و آیت انتظار

۱۰۲- سوره النحل - آیه ۳۷ - ۴۰: رجعت دشمنان و کفار قبل از قیامت و هنگام قیام

حضرت مهدی عج بہ دنیا و انتقام از آنها

۱۰۳- سوره النحل ۴۵: فرو رفتن دشمنان آن حضرت در زمین بیداء بین مدینہ مکہ

۱۰۴- سوره الإسراء - آیه ۴ - ۶: قیام یاران حضرت مهدی علیه السلام قبل از قیام

آن حضرت و انتقام از دشمنان

۱۰۵- سوره الاسراء - آیه ۷: قیام حضرت مهدی علیه السلام و یاران آن حضرت،

وعدہ آخرت در قرآن

۱۰۶- سوره الاسراء - آیه ۳۳: حضرت مهدی ولی خون امام حسین علیہما السلام و

انتقام گیرندہ آن حضرت از قاتلین جدش

۱۰۷- سوره الاسراء - آیه ۷۱: عارف بہ حق حضرت مهدی عج بہ منزله یاور آن

حضرت و شہید راہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ

۱۰۸- سوره الاسراء - آیه ۷۲: رجعت و بازگشت بہ دنیا بہ منزله آخرت در قرآن

۱۰۹- سوره الاسراء - آیه ۸۱: از بین رفتن باطل بہ قیام حضرت مهدی علیه السلام

۱۱۰- سوره الکهف - آیه ۴۷: رجعت و بازگشت دشمنان الهی و انتقام از آنها هنگام رجعت ائمه علیهم السلام

۱۱۱- سوره الکهف ۹۸: برداشته شدن تقیه و انتقام از دشمنان خداوند هنگام قیام

۱۱۲- سوره مریم ۳۷: اختلاف احزاب در دنیا و بروز برچمهای خراسان قبل از ظهور

۱۱۳- سوره مریم ۵۴: رجعت و بازگشت حضرت اسماعیل پیامبر به همراه امام حسین

۱۱۴- سوره مریم - آیه ۷۵ - ۷۶: انتقام خداوند از دشمنان به دست حضرت مهدی

۱۱۵- سوره طه - آیه ۱۱۰ - ۱۱۳: قیام حضرت مهدی علیه السلام، اخبار و ذکر، قرآن

۱۱۶- سوره طه - آیه ۱۱۵: أن الله تعالى أخذ میثاق الانبياء على الاقرار بالمهدى عج

۱۱۷- سوره طه - آیه ۱۲۳: حضرات ائمه معصومین علیهم السلام هادیان قرآن

۱۱۸- سوره طه - آیه ۱۲۴: خواری و رسوائی دشمنان ائمه علیهم السلام در رجعت و

بازگشت به دنیا

۱۱۹ - سوره طه - آیه ۱۳۵: حضرت مهدی علیه السلام راه هموار در قرآن و هدایت

مؤمنین به آن حضرت

۱۲۰- سوره الانبیاء آیه ۱۲ - ۱۳: فرار و شکست دشمنان ائمه علیهم السلام و افتادن

ثروتها و گنجهای آنان بدست آن حضرت

۱۲۱- سوره الانبیاء - آیه ۱۵: شکست و نابودی دشمنان حضرت مهدی علیه السلام

اعم از یهود و نصاری

۱۲۲- سوره الانبیاء - آیه ۳۵: رجعت مؤمنین و شهدا به دنیا

۱۲۳- سوره الانبیاء ۳۸: فضیلت مؤمنین و متمسکین به آن حضرت در عصر غیبت

- ۱۲۴- سوره الانبیاء - آیه ۷۳: حضرت مهدی و ائمه علیهم السلام هادیان قرآن و وارثان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
- ۱۲۵- سوره الانبیاء - آیه ۹۵: اثبات رجعت و عدم عمومیت آن برای همه
- ۱۲۶- سوره الانبیاء - آیه ۱۰۵: حضرت مهدی علیه السلام و اصحاب آن حضرت وارثان حقیقی زمین در قرآن
- ۱۲۷- سوره الحج - آیه ۳۹: خونخواهی حضرت مهدی علیه السلام از قاتلین امام حسین
- ۱۲۸- سوره الحج ۴۱: سیطرهء و تصرف و تسلط بر عالم و احیاء دین به دست حضرت مهدی علیه السلام
- ۱۲۹- سوره الحج - آیه ۴۵: محرومیت مردم از استفاده از علم حضرت مهدی علیه السلام در عصر غیبت
- ۱۳۰- سوره الحج - آیه ۴۷: روز حضرت مهدی علیه السلام برابر با هزار سال
- ۱۳۱- سوره الحج - آیه ۶۰: پیروزی امام حسین علیه السلام به دست حضرت مهدی
- ۱۳۲- سوره الحج - آیه ۶۵: حضرت مهدی علیه السلام امان و پناه اهل زمین
- ۱۳۳- سوره المؤمنون - آیه ۱۰۱: ارث بردن برادران دینی از یکدیگر در زمان ظهور
- ۱۳۴- سوره المؤمنون - آیه ۷۷: انتقام امیر المؤمنین - علی علیه السلام - از دشمنان خود در عصر رجعت
- ۱۳۵- سوره النور - آیه ۳۵: چهارده معصوم علیهم السلام نور الله و حضرت مهدی علیه السلام ستاره درخشان و آیت انتظار
- ۱۳۶- سوره النور - آیه ۵۳: کرامت و اعجاز یاران حضرت مهدی علیه السلام

۱۳۷- سوره النور - آیه ۵۵: وراثت زمین و خلافت ائمه علیهم السلام و مؤمنین در

آن بنابه وعده الهی

۱۳۸- سوره الفرقان ۱۱: حضرات ائمه علیهم السلام ساعات دوازده گانه روز قرآن

۱۳۹- سوره الفرقان - آیه ۲۶: قیام حضرت مهدی؛ روز حکومت الهی و عبادت و

اطاعت خداوند متعال

۱۴۰- سوره الفرقان ۵۴: حضرت مهدی علیه السلام؛ قدرت خداوند متعال در قرآن

۱۴۱- سوره الفرقان ۶۳ - ۷۶: ائمه معصومین علیهم السلام؛ بندگان حقیقی خدا

۱۴۲- سوره الشعراء - آیه ۴: بروز اختلافات و فتنه ها در عالم و ندای آسمانی به

نام آن حضرت و ندای شیطان بر ضد آن

۱۴۳- سوره الشعراء - آیه ۲۱: جریان سنت و امر حضرت موسی در مورد حضرت

۱۴۴- سوره الشعراء - آیه ۲۰۷: قیام حضرت مهدی علیه السلام؛ پایان مهلت

ظالمین و جنایتکاران

۱۴۵- سوره النمل ۱۵: حضرت مهدی علیه السلام و اصحاب آن حضرت؛ وارثان

۱۴۶- سوره النمل - آیه ۵۹: حضرت مهدی علیه السلام برگزیده الهی

۱۴۷- سوره النمل - آیه ۶۲: اجتماع اصحاب حضرت مهدی علیه السلام در مکه

۱۴۸- سوره النمل - آیه ۷۱: فضیلت مؤمنین در غیبت حضرت مهدی علیه السلام

۱۴۹- سوره النمل ۸۲: از روایات شیعه درباره دابه الارض در قران (جنبنده زمین)

۱۵۰- سوره النمل - آیه ۸۳: رجعت شهدا و گروهی از مکذبین انبیاء و ائمه علیهم

السلام به دنیا

- ۱۵۱- سوره النمل - آیه ۹۳: ائمه علیهم السلام؛ آیات وعده داده شده قرآن
- ۱۵۲- سوره القصص - آیه ۵: حضرت مهدی و ائمه علیهم السلام برگزیده گان الهی و وارثان حقیقی زمین و رجعت ایشان به دنیا
- ۱۵۳- سوره القصص - آیه ۸۵: اهمیت رجعت و بازگشت پیامبر و ائمه علیهم السلام به دنیا
- ۱۵۴- سوره العنکبوت - آیه ۱ - ۲: فتنه ها و علامات ظهور حضرت مهدی علیه السلام و اتفاقات حجاز
- ۱۵۵- سوره العنکبوت - آیه ۱۰: حضرت قائم علیه السلام؛ نصر و یاری پروردگار
- ۱۵۶- سوره العنکبوت - آیه ۴۹: حضرت مهدی علیه السلام؛ آیات پروردگار در سینه های مؤمنین و صاحب شمشیر خدا
- ۱۵۷- سوره الروم - آیه ۱-۳: قیام حضرت مهدی عج؛ نصر و یاری پروردگار و شادی مؤمنین در قبرها به ظهور آن حضرت
- ۱۵۸- سوره روم ۴ - ۵: شادی مؤمنین در قبرهای خود به ظهور حضرت مهدی عج
- ۱۵۹- سوره لقمان - آیه ۲۰: حضرت مهدی علیه السلام؛ نعمت باطنی خداوند و حضور آن حضرت در قلوب مؤمنین
- ۱۶۰- سوره السجده - آیه ۲۱: ظهور حضرت مهدی علیه السلام عذاب بزرگ، و زنده شدن زمین به رجعت
- ۱۶۱- سوره السجده - آیه ۲۷ - ۳۰: قیام حضرت مهدی علیه السلام؛ روز فتح و پیروزی و ظاهر شدن گنجهای زمین

- ۱۶۲- سوره الاحزاب - آیه ۶: اهل بیت عصمت و طهارت اولوالارحام در قرآن
- ۱۶۳- سوره الاحزاب - آیه ۱۱: ابتلاء و امتحان مؤمنین و شدت فتنه ها قبل از ظهور
- ۱۶۴- سوره الاحزاب - آیه ۶۱ - ۶۲: ملعونین در آیه دشمنان حضرت مهدی علیه السلام
- ۱۶۵- سوره سبأ - آیه ۱۸: ائمه علیهم السلام؛ قری مبارک در قرآن
- ۱۶۶- سوره سبأ - آیه ۲۸: رجعت حضرت پیامبر به دنیا و اینکه روز فتح و پیروزی وعده داده شده در آیه، حضرت مهدی عج است.
- ۱۶۷- سوره سبأ - آیه ۲۹: قیام حضرت مهدی علیه السلام؛ وعده امت الهی و فضیلت مؤمنین و ثابت قدمان در عصر غیبت
- ۱۶۸- سوره سبأ - آیه ۵۱: ملیت و مشخصات و خروج سفیانی و جنگهای او و فرو رفتن سپاهیان او در زمین
- ۱۶۹- سوره فاطر ۴۱: ضرورت و لزوم وجود ائمه علیهم السلام در هر عصر و زمان
- ۱۷۰- سوره یس - آیه ۳۰: أن الارض لو خلیت من الحجه لساخت بأهلها
- ۱۷۱- سوره یس - آیه ۳۳: جنگ حضرت مهدی علیه السلام در مدینه و روئیدن اعجاز آمیز زراعت در زمین در عصر آن حضرت
- ۱۷۲- سوره یس ۴۸: فضیلت مؤمنین و متمسکین به آن حضرت در عصر غیبت
- ۱۷۳- سوره یس - آیه ۵۲: رجعت پیامبر صلی الله علیه و آله به دنیا
- ۱۷۴- سوره الصافات - آیه ۸۳: معروفیت چهارده معصوم در نزد انبیاء و حضرت ابراهیم علیه السلام از شیعیان آنها
- ۱۷۵- سوره ص - آیه ۱۷: انتقام خداوند از دشمنان حضرت مهدی علیه السلام

- ۱۷۶- سوره ص - آیه ۷۷: رسوائی شیطان و سنگسار شدن او توسط مؤمنین در عصر حضرت مهدی علیه السلام
- ۱۷۷- سوره ص - آیه ۷۹ - ۸۱: "یوم الوقت المعلوم" همان روز ظهور حضرت
- ۱۷۸- سوره ص - آیه ۸۸: تأویل خبرهای عظیم الهی هنگام ظهور حضرت مهدی
- ۱۷۹- سوره الزمر - آیه ۶۹: آباد شدن و نورانیت زمین در عصر حضرت مهدی عج و رجعت بعض ظالمین در عصر آن حضرت
- ۱۸۰- سوره غافر - آیه ۱۱: رجعت و بازگشت بعض ظالمین در عصر حضرت مهدی
- ۱۸۱- سوره غافر - آیه ۵۱: رجعت و بازگشت انبیاء و امیر المؤمنین و امام حسین علیهم السلام به دنیا
- ۱۸۲- سوره فصلت - آیه ۱۶: رسوائی و مسخ شدن دشمنان قبل از قیام حضرت
- ۱۸۳- سوره فصلت - آیه ۳۰: فضیلت و برتری ثابتین به امامت حضرت مهدی عج
- ۱۸۴- سوره فصلت - آیه ۳۴: عمل نمودن حضرت مهدی علیه السلام به تقیه
- ۱۸۵- سوره فصلت - آیه ۴۵: آشکار نمودن قرآن به دست خط حضرت علی علیه السلام توسط حضرت مهدی علیه السلام
- ۱۸۶- سوره فصلت - آیه ۵۳: دشمنان حضرت مهدی علیه السلام در آیات وعده داده شده
- ۱۸۷- سوره الشوری - آیه ۱ - ۲: رمزهای حروف "ح ، م ، ع ، س ، ق" - طالبین دنیا سهمی در دولت حضرت مهدی عج ندارند.
- ۱۸۸- سوره الشوری - آیه ۱۸: مذمت عجله کردن در ظهور حضرت مهدی علیه

السلام و قیام آن حضرت؛ ساعت موعود در قرآن

۱۸۹- سوره الشوری - آیه ۲: أن أهل الدنيا لا نصيب لهم في دولة المهدي عج

۱۹۰- سوره الشوری - آیه ۲۳ - ۲۴: خداوند متعال حق را بوسیله حضرت مهدی

علیه السلام استقرار می بخشد

۱۹۱- سوره الشوری - آیه ۴۱: غلبه و پیروزی حضرت مهدی علیه السلام و اصحاب

آن حضرت بر دشمنان

۱۹۲- سوره الشوری - آیه ۴۵: ذلت و خواری دشمنان حضرت مهدی علیه السلام

در عصر ظهور

۱۹۳- سوره الزخرف - آیه ۲۸: حضرت مهدی علیه السلام؛ کلمه باقیه در آیه و

وجود دو غیبت و اولاد برای آن حضرت

۱۹۴- سوره الزخرف - آیه ۶۱: قیام حضرت مهدی علیه السلام، علم الساعه در

قرآن و نزول حضرت عیسی علیه السلام

۱۹۵- سوره الزخرف - آیه ۶۵: فتنه ها و علامات ظهور حضرت مهدی علیه السلام

۱۹۶- سوره الزخرف - آیه ۶۶: قیام حضرت مهدی علیه السلام؛ ساعت موعود در قرآن

۱۹۷- سوره الدخان - آیه ۳ - ۴: حضرت مهدی علیه السلام؛ صاحب ليله القدر

۱۹۸- سوره الجاثیه - آیه ۱۴: روز قیام حضرت مهدی علیه السلام؛ یکی از ایام الله

۱۹۹- سوره الاحقاف - آیه ۱۳: فضیلت ثابتین بر ولایت حضرت مهدی علیه السلام

۲۰۰- سوره الاحقاف - آیه ۳۵: پیمان خداوند از انبیاء درباره پیامبر اسلام و ائمه

معصومین و حضرت مهدی علیهم السلام

- ۲۰۱- سوره محمد (ص) - آیه ۴: خاموش نشدن جنگها تا ظهور حضرت مهدی و عیسی علیهما السلام
- ۲۰۲- سوره محمد (ص) - آیه ۱۷: هدایت و رشد بیشتر مؤمنین به ولایت حضرت مهدی علیه السلام
- ۲۰۳- سوره الفتح ۲۵: کامل شدن درک و آگاهی مردم در عصر حضرت مهدی عج
- ۲۰۴- سوره الفتح - آیه ۲۸: ظهور اسلام بر دیگر ادیان به دست توانای حضرت مهدی علیه السلام
- ۲۰۵- سوره ق آیه - ۴۱ - ۴۲: رجعت صحیح و نداء حق و نداء آسمانی بنام حضرت مهدی علیه السلام
- ۲۰۶- سوره الذاریات - آیه ۲۲: قیام حضرت مهدی علیه السلام وعده الهی در قرآن
- ۲۰۷- سوره الذاریات - آیه ۲۳: ظهور حضرت مهدی علیه السلام همان "حق" در آیه
- ۲۰۸- سوره الطور - آیه ۱ - ۳: عهد مکتوب پیامبر صلی الله علیه و آله برای حضرت مهدی علیه السلام
- ۲۰۹- سوره الطور - آیه ۴۷: عذاب دشمنان آل محمد صلی الله علیه و آله در عصر رجعت
- ۲۱۰- سوره النجم - آیه ۵۳: مذمت و لعنت اهل بصره، و بلاهای نازل بر آن
- ۲۱۱- سوره القمر - آیه ۱: علامات ظهور حضرت مهدی علیه السلام در عراق و دیگر جاها و نزدیک بودن قیام آن حضرت
- ۲۱۲- سوره القمر - آیه ۶: دوری و فاصله گرفتن مردم از اسلام هنگام ظهور حضرت

مهدی علیه السلام

۲۱۳- سوره الرحمن - آیه ۴۱: شناختن حضرت مهدی علیه السلام دشمنان را از

روی قیافه ها

۲۱۴- سوره الواقعة - آیه ۱۰: حضرت مهدی علیه السلام و شیعیان آن حضرت

سابقین در قرآن

۲۱۵- سوره الحديد - آیه ۱۶: عدم تأثیر طول زمان بر قلب مبارک حضرت قائم علیه

السلام و قلوب اصحاب آن حضرت

۲۱۶- سوره الحديد - آیه ۱۷: هلاکت و مرگ زمین به کفر و کافرین و حیات و زنده

شدن آن به برکت حضرت قائم علیه السلام

۲۱۷- سوره الحديد - آیه ۱۹: فضیلت صابران و مؤمنین و منتظرین ظهور حضرت

مهدی علیه السلام

۲۱۸- سوره الصف - آیه ۸ - ۹: از بین رفتن مشرکین و منکرین ولایت و پیروزی

اسلام بر جمیع ادیان در عصر ظهور آن حضرت

۲۱۹- سوره الصف - آیه ۱۳: بشارت مؤمنین به فتح و پیروزی در عالم بدست

حضرت مهدی علیه السلام

۲۲۰- سوره التغابن - آیه ۱۲: در منکرین حق ائمه علیهم السلام تا قیام حضرت

مهدی علیه السلام

۲۲۱- سوره الملک - آیه ۲۵: فضیلت مؤمنین به حضرت و صابرین و منتظرین

ظهور حضرت مهدی علیه السلام

- ۲۲۲- سوره الملک - آیه ۳۰: غیبت طولانی حضرت مهدی علیه السلام و منظور از "الماء المعین" در آیه همان حضرت
- ۲۲۳- سوره القلم - آیه ۱۵: انکار نسب حضرت مهدی علیه السلام هنگام ظهور توسط مردم
- ۲۲۴- سوره المعارج - آیه ۱ - ۲: آتش گرفتن کوفه و مغرب و سوختن تمام دشمنان اهل بیت و قیام حضرت مهدی عج
- ۲۲۵- سوره المعارج - آیه ۴: آتش افتادن در کوفه پیش از ظهور حضرت مهدی عج
- ۲۲۶- سوره المعارج - آیه ۴۴: خواری و ذلت دشمنان حضرت مهدی علیه السلام هنگام ظهور
- ۲۲۷- سوره جن - آیه ۱۶: استقامت در راه ولایت ائمه علیهم السلام و مقام مؤمنین به ایشان
- ۲۲۸- سوره الجن - آیه ۲۴: پیروزی حضرت مهدی علیه السلام و اصحاب آن حضرت بر دشمنان
- ۲۲۹- سوره الجن - آیه ۲۶: خبر دادن خداوند، اخبار حضرت مهدی علیه السلام و رجعت و قیامت را به انبیاء
- ۲۳۰- سوره المزمل - آیه ۱۰: حضرت مهدی علیه السلام مسلط بر خونهای ظلمه
- ۲۳۱- سوره المدثر - آیه ۱ - ۲: شدت عذاب و انتقام از کافرین در عصر رجعت حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۲۳۲- سوره المدثر - آیه ۴: سیره و روش حضرت مهدی علیه السلام در پوشیدن لباس

۲۳۳- سوره المدثر - آیه ۸: ندای جبرئیل علیه السلام سه مرتبه باسم حضرت

مهدی علیه السلام و الهام آن حضرت هنگام ظهور

۲۳۴- سوره المدثر - آیه ۱۱: پایان مهلت دولت ابلیس (شیطان) هنگام قیام حضرت

۲۳۵- سوره المدثر - آیه ۱۹ - ۲۰: عذابهای گوناگون دشمنان به دست حضرت

مهدی علیه السلام

۲۳۶- سوره المدثر - آیه ۳۵ - ۳۶: رجعت و بازگشت حضرت رسول اکرم صلی الله

علیه و آله به دنیا

۲۳۷- سوره المدثر ۴۰ - ۴۸: قیام حضرت مهدی علیه السلام، یوم الدین در قرآن

۲۳۸- سوره النبأ - آیه ۱۸: رجعت و بازگشت امام حسین علیه السلام اولین

شخصیت به دنیا

۲۳۹- سوره النازعات - آیه ۶ - ۷: رجعت و بازگشت امام حسین و امیر المؤمنین

علی علیه السلام و مؤمنین به دنیا

۲۴۰- سوره النازعات - آیه ۱۲ - ۱۳: رجعت بعضی دشمنان خداوند متعال

۲۴۱- سوره عبس - آیه ۲۱ - ۲۳: رجعت شهدا به دنیا

۲۴۲- سوره التکویر - آیه ۱۵ - ۱۶: قیام آن حضرت چون شهاب نورانی در شب

ظلمانی، و امتحان مردم در زمان غیبت

۲۴۳- سوره المطففین - آیه ۱۳: انکار نسب حضرت مهدی علیه السلام هنگام

ظهور توسط مردم

۲۴۴- سوره الانشقاق ۱۹: جریان سنن انبیاء درباره حضرت مهدی علیهم السلام

۲۴۵- سوره البروج - آیه ۱: حضرات ائمه معصومین از حضرت علی تا حضرت

مهدی علیهم السلام برجهای آسمان نبوت

۲۴۶- سوره الطارق - آیه ۱۵ - ۱۷: انتقام حضرت مهدی علیه السلام از جباران و

طاغوتیان

۲۴۷- سوره الغاشیه - آیه ۱ - ۴: حضرت مهدی علیه السلام با دشمنان حق سازش

نمی کند

۲۴۸- سوره الفجر - آیه ۱ - ۳: حضرت مهدی علیه السلام تأویل و بطون آیات

۲۴۹- سوره الفجر - آیه ۲۲: تجلی قدرت الهی به قیام حضرت مهدی علیه السلام

۲۵۰- سوره الشمس - آیه ۱ - ۱۵: ظهور حضرت مهدی و ائمه علیهم السلام همان

"النهار والضحی" در آیه

۲۵۱- سوره الليل - آیه ۱ - ۲۱: حضرت مهدی عجل همان "النهار" در آیه ... و أن

المهدی عجل یقوم بالغضب علی أعداء الله تعالی

۲۵۲- سوره القدر - آیه ۱ - ۵: حضرت مهدی علیه السلام طلوع فجر در قرآن ... و

صاحب ليله القدر

۲۵۳- سوره البینه - آیه ۵: دین حضرت مهدی علیه السلام؛ دین الهی

۲۵۴- سوره التکاثر - آیه ۳ - ۸: دیدن مردم حق را در رجعت، و اینکه اهل بیت

همان نعمت مورد سؤال از آن در آیه هستند

۲۵۵- سوره عصر ۱ - ۳: عصر در آیه همان عصر حضرت مهدی علیه السلام.